Ikaalinen

Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026 – 2030

Ikaalinen

TULE KANSSAMME
Hyteen

Ikaalinen

Sisällysluettelo

1. Aluksi 3
2. Johdanto 4
3. Kuntien hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tehtävät 6

Osa I Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Ikaalisissa 10

4. Indikaattorit ja vertailualueet 10
5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet 12
6. Terveydenedistämisaktiivisuus eli TEAviisari 13
7. Hyte-kerroin 15
8. Hyvinvointi-indikaattori 17

Osa II Väestön hyvinvoinnin tila ja kehitys valtuustokaudella 2021 – 2025

9. Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi 18
   - 9.1. Toimintaympäristö 19
   - 9.2. Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia 28
     - 9.2.1. Liikkumisen lisääminen 28
     - 9.2.2. Mielenhyvinvoinnin edistäminen 33
   - 9.3.Osallisuus ja vaikuttaminen 34
     - 9.3.1. Osallisuuden lisääminen 34
     - 9.3.2. Nuorten palveluiden vahvistaminen 37
   - 9.4. Vaikuttavat palvelut 42
     - 9.4.1. Digitaalisten palveluiden kehittäminen 42
     - 9.4.2. Työllisyyden edistäminen 43
   - 9.5 Turvallinen elinympäristö 51
     - 9.5.1. Päihteiden käytön vähentäminen 51
     - 9.5.2. Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö 56
   - 9.6. Ammattilaisten ja sidosryhmätoimijoiden näkemyksiä kuntalaisten hyvinvoinnista ilmiötasolla 64

Osa III Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet vuosina 2021 – 2025 65

10. Hyvinvointisuunnitelman 2021 – 2025 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi 65
11. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosittaiset neuvottelut 68
12. Toimintaa ohjaavat lait, suunnitelmat ja ohjelmat 69
13. Johtopäätökset 2021 – 2025 vuosilta 70

Osa V Väestön hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2025 – 2030 72

14. Kuntastrategia 72
15. Hyvinvointisuunnitelma ja sen painopisteet vuosille 2025 – 2030 74

Osa VI Käsittely ja hyväksyminen 74

Liite 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet vuosina 2021 - 2025
Liite 2. Hyvinvointisuunnitelman mittareita
Liite 3. Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisten hyvinvointisuunnitelmien keskeiset painopisteet ja tavoitteet
Liite 4. Sanasto

Ikaalinen

1. Aluksi

Tiedonkeruussa on käytetty mm. Tilastokeskusta, Sotkanetiä, Kouluterveyskyselyä , Move-mittaus- ja palautejärjestelmää. Osa tiedoista päivittyy kahden, jopa useamman vuoden välein.

Vuosittaiset Hyvinvointikertomukset eli vuosiraportit hyväksytty lain mukaisesti kaupunginvaltuustossa. Lisäksi Tarkastuslautakunta on ne Arviointikertomuksessaan huomioinut.

Ikaalislaisia 31.12.2024 6758, joista alle 15-vuotiaita 13,1 % ja yli 64-vuotiaita 33,6% . Väkiluku 2025 6711.

Hytekerroin = valtionosuuden lisäosa vaihdellut 2021-2025 vuosina 62 - 69 välillä, 17,7 - 19,5 €/asukasta kohti ja ja euromäärä 121 600 - 133 700 €.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tehdään yhdessä! Lukuisia hyvinvointitekoja kunnan hallintokuntien, kolmannen sektorin, seurakuntien, vaikuttamistoimielinten ja muiden toimijoiden toimesta eri hyvinvoinnin teemojen äärellä koko valtuustokauden ajan.

Hyvinvointisuunnitelman 2021 - 2025 neljässä painopisteissä

- vaikuttavia palveluja
- osallisuutta
- elintapoja ja
- turvallista ympäristöä korostavia ja tavoiteltavia asioita.

Hyvinvointisuunnitelmasta 2021-2025 vuosille poistettu sosiaali- ja terveystoimea koskevat toimenpidetavoitteet hyvinvointialueuudistuksen myötä. Raportointi vain kunnan toimenpiteistä. Toteutuneita toimenpiteitä 53 kpl, osin toteutuneita 43 kpl ja ei toteutuneita 10 kpl.

Tietoja on saatu myös kunnan omista palautekyselyistä, Päihdetilannekyselystä, Kuntalaiskyselyistä, kunnan omista tilastoista, Hyvinvointi- ja turvallisuuskyselystä jne.

Hyvinvointiraportit luettavissa (avaa linkki Ctrl + napsautus):
fileshow Hyvinvointiraportti 2021
Hyvinvointiraportti 2022
PowerPoint-esitys Hyvinvointiraportti 2023
PowerPoint-esitys Hyvinvointiraportti 2024
fileshow Hyvinvointiraportti 2025

2. Johdanto

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on laaja-alainen tehtävä ja eri hallinnonalojen on tehtävä yhteistyötä sen toteuttamisessa. Yhteistyövelvoite koskee myös kuntaa ja hyvinvointialuetta ja niiden tulee tukea toisiaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyy läheisesti myös turvallisuuden kokonaisuus. Tässä yhteydessä se voidaan ajatella liittyvän arjen turvallisuuteen, kuten kaatumisen ja tapaturmien ehkäisyyn ja asumisen turvallisuuteen liittyviin asioihin.

Ikaalisissa väestörakenne ikääntyy ja samalla syntyvyys on ollut laskusuuntaista. Demografinen huoltosuhde kasvaa ikääntyneen väestön myötä. Asukasluvun ennustetaan maltillisesti laskevan seuraavien vuosikymmenten aikana. Vieraskielisten määrä on kasvanut yli kolmeen sataan. Uusi kotoutumisohjelma laadittiin vuonna 2024 kotoutumistyön tueksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen mittareiden mukaan elintapasairauksia sairastetaan merkittävässä määrin Ikaalisissa. Alkoholisairastavuus-, keuhkosairaus-, sepelvaltimotauti- sekä tuki- ja liikuntaelinsairausindeksit ovat olleet Pirkanmaan hyvinvointialueen indeksejä korkeammalla tasolla. Väestöryhmien väliset terveyserot ovat myös kasvamassa Suomessa ja ennaltaehkäisevillä palveluilla vaikutetaan yksilön hyvinvointiin ja sosiaali- ja terveyspalveluiden tarpeeseen. Palvelujen saavutettavuus on noussut yhä enemmän puheenaiheeksi palveluverkkojen muuttuessa. Talouden tasapainotus kunnissa on luonut myös omia haasteita palveluille.

Päättyneen valtuustokauden merkittävin muutos oli hyvinvointialueiden muodostaminen vuonna 2023. Palvelujen yhdenmukaistaminen ja mm. osan palvelujen siirtyminen pois omasta kunnasta heijastuivat kuntalaisten arkeen. Digitaalisten palvelujen lisääntyminen on kuitenkin auttanut palvelujen saavutettavuutta. Kuntien rahoituspohja muuttui ja esimerkiksi kiinteistöjen osalta neuvotteluita on käyty pitkään. Yhdyspintatyö on velvoittavaa, ja sitä on kolmatta vuotta harjoiteltu. Roolit ja yhteiset tavoitteet ja toimintatavat kaipaavat vielä selkiintymistä.

Hyvinvointityön koordinaatio on menneellä valtuustokaudella vahvistunut rakenteita selkiyttämällä. Olemassa olevia työryhmiä nivottiin yhteen ja muodostettiin niin lakisääteisistä kuin teemapohjaisista ryhmistä viisi alatyöryhmää. Hytetyön rakenteiden uudelleen muodostamisella tavoiteltiin hyvinvointityön ymmärryksen laajentumista eri toimialoille. Hytetyön operatiivisesta toteuttamisesta vastaa hyvinvointityöryhmä, mutta se ei yksin toteuta kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Poikkihallinnollinen, moniammatillinen ja monitoimijainen näkemys ja arjen työskentelykulttuuri on edellytys vaikuttavalle hyvinvointityölle. Kolmannen sektorin,

seurakuntien, oppilaitosten, vaikuttamistoimielinten ja muiden toimijoiden tiivis yhteistyö on merkittävässä roolissa kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä

Näitä ohjaa ja johtaa hyvinvointityöryhmä, jossa on edustettuna sivistyspalvelut, varhaiskasvatus, liikuntapalvelut, tekniset palvelut ja työllisyyspalvelut. Monialaisten työryhmien järjestäytyminen ja sujuva tavoitteellinen työ vie oman aikansa ja on edelleen kehittyvä työsarka. Se edellyttää aitoa vuorovaikutteista työskentelyä ja avoimuutta uusiinkin toimintatapoihin. Siiloista pois yhteiseen työhön. 13.3.2023 kaupunginhallitus päätti valita uuteen perustettavaan Hyvinvointitoimikuntaan johtoryhmän lisäksi luottamushenkilöitä. Hyvinvointitoimikunnan tehtävänä on ollut olla kaupungin hyvinvoinnin edistämisen toteuttamisesta ja seurannasta vastaava taho.

Vuoden 2025 kevään Hyvinvointi- ja turvallisuuskyselyn mukaan Ikaalinen koetaan turvalliseksi paikaksi (samaa mieltä 81 ja jokseenkin samaa mieltä 109 vastaajaa 216:sta). Omaa turvallisuudentunnetta eniten heikensivät poliisin vähäinen läsnäolo, rikollisuus ja julkisten palveluiden saavutettavuuden heikentyminen. Turvallisuuden tunteen vahvistaviksi tekijöiksi mainittiin isoimpana ihmissuhteet ja yhteisöllisyys sekä henkilökohtainen talous ja toimeentulo.

Ikaalisten kaupungin Ilmastosuunnitelma hyväksyttiin vuonna 2024 ja sen mukaisesti Ikaalisten kaupunki sitoutuu vähentämään kaupungin alueen kasvihuonekaasupäästöjä 80 prosentilla vuoteen 2035 mennessä. Vertailukohtana on vuoden 2005 päästötilanne. Kunnan ilmastosuunnitelma ja hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tukevat toisiaan, sillä molemmat tähtäävät kestävään ja terveeseen elinympäristöön. Yhteinen näkökulma korostaa, että ilmastotyö ei ole vain ympäristöteko, vaan myös hyvinvointiteko, joka lisää turvallisuutta, vähentää terveysriskejä ja tukee kunnan elinvoimaa.

TE-uudistus astui voimaan vuoden 2025 alussa. Järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille ja Ikaalinen liittyi Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueeseen. TE-palveluista muodostui kunnan lakisääteinen tehtävä. Työttömien määrä on ollut Pirkanmaan kärkiluokkaa ja kunnan maksuosuus on myös kasvusuuntainen. Ohjaamotoiminta alkoi keväällä 2025 ja työpajatoiminta lakkautettiin vuoden 2024 lopussa. Ikaalisten yhteispalvelupiste yhdistää digitalisaation avulla eri viranomaisten palvelut yhteen asiakasystävälliseen toimintamalliin: neuvontaa, asiointilaitteita, lomake- ja asiakirjapalveluita sekä etäyhteyksiä Kelan, Digi- ja väestötietoviraston ja TE-palveluiden asiantuntijoihin.

Kuntaliitto on julkaissut vuoden 2023 hyvinvointi-indikaattorin laaja-alaisen hyvinvoinnin mittaamiseksi. Se tuottaa läpileikkausta kuntalaisten hyvinvoinnin tilasta. Indikaattorissa on suhteutettu keskivertovastauksia siten, että keskiarvo saa arvon 100 ja keskivertoa huonommat tulokset alle 100 ja keskivertoa paremmat tulokset suuremman arvon kuin 100. Ikaalinen sai 100 pistettä viimeisessä tilastointivuodessa 2025.

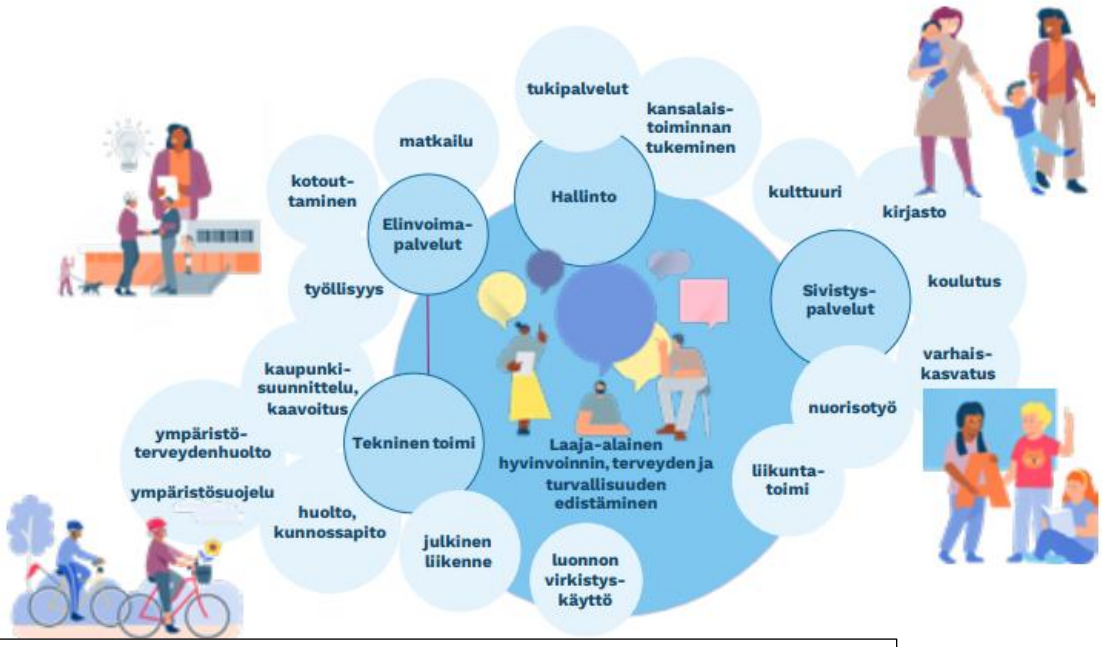
Valtionosuuden lisäosa eli hytekerroin on tuottanut vuosittain kaupungille tehdystä hytetyöstä 130 – 134 000 euron hyvinvoinnin edistämisrahan.

Lapsiperheköyhyys ja työttömyys ovat lisääntyneet, ja vanhemmat tarvitsevat yhä enemmän tukea arjessa. Nuorten hyvinvointiin vaikuttavat nikotiinipussien käyttö sekä vähentynyt arvostus unen, liikkumisen ja aamupalan merkitykselle. Yksin asuvien ikäihmisten määrä kasvaa, digitaidot eivät ole vielä kaikille arkipäivää, ja nuorten usko tulevaisuuteen on horjunut. Nämä ilmiöt heijastavat valtakunnallisia trendejä, jotka näkyvät myös paikallisesti Ikaalisissa.

Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä seurataan kunnassa osana laajempaa hyteraportointia. Syksyllä 2026 alkava erillisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadinta syventää tässäkin kertomuksessa esiin nostettuja ilmiöitä. Lastensuojelulain (12 §) velvoittamaan asiakirjaan tullaan huomioimaan keskeisten ilmiöiden lisäksi viimeisimpää tilastodataa suunnitelman painopisteiden taustana. Kunnan strategia sekä tämän hyvinvointisuunnitelman ja hyvinvointialueen suunnitelman painopisteet ohjaavat lasten ja nuortenkin hyvinvoinnin edistämistä.

Hyvinvoinnin riskitekijöihin tulee vaikuttaa ennaltaehkäisevästi ja kasvattaa suojaavien tekijöiden merkitystä ja määrää. Tarvitaan monitoimijaisuutta, yhteistä näkyä tulevaan ja vahvaa tahtotilaa yhdessä toimimiseen. Tämä koskee hallintokunnissa työskenteleviä, hyvinvointialueen työntekijöitä, luottamushenkilöitä, kolmatta sektoria ja muita tärkeitä toimijoita seurakunnista yksityisiin palveluntuottajiin. - Hyvinvointia tehdään yhdessä.

3. Kuntien hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen tehtävät

Kuva 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kunnassa
Lähde: Kuntaliitto 2024: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnissa.

Kuntien hoidettavana on hyvinvointialueuudistuksenkin jälkeen kuvassa 1. olevat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvät tehtäväkokonaisuudet. Näillä tehtävillä on merkittävä vaikutus kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen. Kuviosta ei saa kattavaa, sillä hytekokonaisuuteen liittyy paljon erilaisia hyvinvointia lisääviä palveluita.

Seuraavassa on esitettynä kuntien lakisääteiset tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä**.** Kuntalain (410/2015) 1 §:n mukaisesti *" Kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla." Myös kuntalain 37 §:n mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tulee huomioida kuntastrategiassa.*

Laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 §:ssä kunnille on säädetty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä seuraavanlaisia tehtäviä.

- Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
- Strategisessa suunnittelussa asetettava tavoitteet ja määriteltävä toimenpiteet.
- Tehtävä päätösten vaikutusten ennakkoarviointi ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen kohdistuvista päätöksistä väestöryhmittäin.
- Nimettävä terveyden- ja hyvinvoinnin edistämisen vastuutaho.
- Seurattava asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Raportoitava valtuustolleen vuosittain hytestä ja valmisteltava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja –suunnitelma.
- Tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteisteistyötä hyvinvointialueen on tehtävä yhteistyötä ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan sekä tehtävä yhteistyötä alueella toimivien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.
- Kunnan on edistettävä hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.
- Osallistuttava vuosittaisiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeviin neuvotteluihin

Kuva 2. Kuntien lakisääteiset tehtävät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021 6§.
Lähde: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen | Kuntaliitto.fi

Seuraavassa kuvassa kuvataan kunnan **lakisääteistä tehtävää edistää asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä**. Tätä tehtävää toteutetaan poikkihallinnollisesti kaikkien kunnan toimialojen kesken. Hyvinvoinnin, terveyden ja toimintakyvyn lisäämisen lisäksi sillä ehkäistään sairauksia, syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Osallisuuden ja turvallisuuden vahvistamista unohtamatta. Yhteistyössä ovat mukana kunta, hyvinvointialue, järjestökenttä, yritykset ja asukkaat.

Ilmastonmuutokseen varautuminen, liikunnan lisääminen, terveellinen kouluruoka, kiusaamisen ehkäisy tai työllisyydenhoito, yritystoiminta ja kotiutumisen edistäminen sisältyvät hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Tehtäväalueeseen kuuluu myös esimerkiksi harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen, lähiliikuntapaikat ja erilaiset kulttuuritapahtumat ja nuorisotilatoiminta. Kuntalaisten osallistuminen päätöksentekoon ja yhteisöllisyyden luomiseen ovat myös hyvinvointia ja terveyttä edistäviä asioita.

Kuva 3. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

Lähde: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL 2024

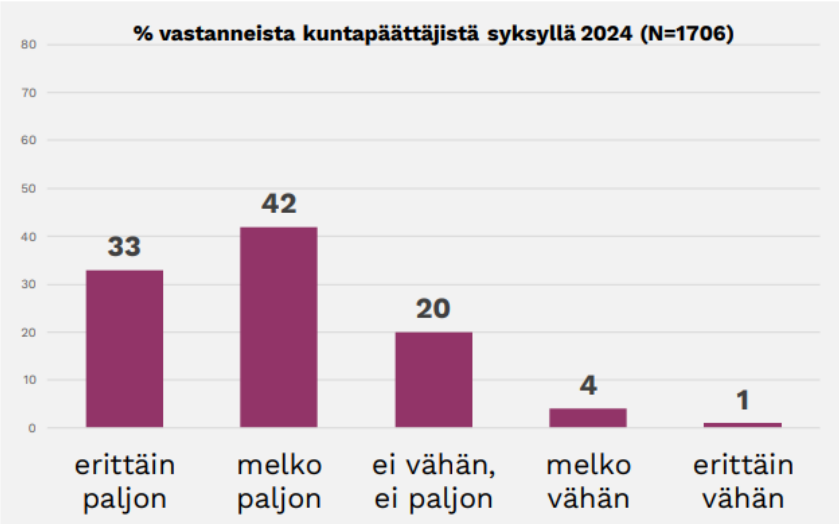
Laki hyvinvointialueesta (611/2021 14 §) ja Laki sosiaali -ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021 6 ja 7 §) määrittelevät neuvotteluvelvoitteita kunnille ja hyvinvointialueille. Yhteistyöneuvottelut on käytävä vähintään kerran valtuustokaudessa yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta. Tämän lisäksi kerran vuodessa on käytävä neuvottelut liittyen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Ikaalisista vuosittaisissa HYTE-neuvotteluissa on mukana olleet kaupunginjohtaja, sivistysjohtaja ja hyvinvointikoordinaattori. Tässä uudehkossa yhdyspintatyössä pitää muistaa, että yhteistyön tekeminen ei rajoitu pelkästään lakisääteisiin neuvotteluihin, vaan merkittävä osa toteutuu neuvotteluiden ulkopuolella. Yksi monesti todettu haaste yhdyspintatyössä on ollut se, että yhteistä tilannekuvaa on ollut vaikeahkoa muodostaa. Työtä pitäisi toteuttaa tiedolla johtamisen kautta, mutta tilastoja mm. sotesektorin asioista ei kuntiin automattisesti saada. Vastinparitoiminta ei myöskään vielä ole vakiintunutta toimintaa.

Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyö varmistaa palvelujen sujuvuuden ja asukkaiden hyvinvoinnin. Yhteistyö keskittyy erityisesti ennaltaehkäiseviin toimiin, tiedonvaihtoon ja palveluketjujen saumattomuuteen, jotta kuntalaisten tarpeet huomioidaan kokonaisvaltaisesti.

Kuva 4. Keskeiset tunnistetut yhdyspinnat.
Lähde: Kuntaliitto; Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö ja yhdyspinnat

Kuva 5. Sote-uudistuksen ja yhteistyön hyvinvointialueen kanssa vaikutus oman kunnan toimintaedellytyksiin valtuustokaudella 2025-2029. Kuntaliitto

Kuntaliitto toteutti vuonna 2024 kuntapäättäjille kyselyn. Vastaajista 75 % arvioi sote-uudistuksen ja yhteistyön hyvinvointialueen kanssa vaikuttavan melko tai erittäin paljon oman kunnan toimintaedellytyksiin valtuustokaudella 2025-2029. Kyselyyn vastanneista

kunnanvaltuutetuista ja johtavista viranhaltijoista 18 % arvioi kunnan ja hyvinvointialueen välisen ilmapiirin yhteistyöhakuiseksi, kun taas 40 % piti sitä ristiriitaisena. Lähde: Kuntaliitto /PowerPoint-esitys . Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön onnistuminen edellyttää jatkuvaa vuorovaikutusta kaikilla tasoilla – poliittisista päättäjistä viranhaltijoihin, asiantuntijoihin ja asiakastyötä tekeviin.

Kuva 6. Kunnat, hyvinvointialueet ja järjestöt lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukemassa. Kuntaliitto 25.11.2025

Osa I Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Ikaalisissa

4. Indikaattorit ja vertailualueet

Käsiteltävänä olevaan laajaan hyvinvointikertomukseen on koottu tietoa erilaisista tietolähteistä. Kunnat käyttävät pääsääntöisesti tilasto- ja indikaattoripankki Sotkanetia, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja. Lisäksi tiedonkeruussa käytetty mm.

- poliisin,
- Kela:n ja Tilastokeskuksen tilastoja,
- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Kouluterveyskyselyä ja Move!-mittauksia,
- TEAviisari-tiedonkeruuta,
- Valtionosuusjärjestelmän indikaattori HYTE-kerrointa

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos kertoo sivuillaan, että Järjestämislain 29§ mukainen asetus hyvinvointikertomusten vähimmäistiedoista on sosiaali- ja terveysministeriön käsittelyssä. Vähimmäistiedoilla on tarkoitus auttaa kuntia ja alueita valitsemaan sellaisia indikaattoreita, joilla voi riittävän tarkasti seurata asukkaiden hyvinvoinnin tilaa. Sopivat indikaattorit auttavat ohjaamaan resursseja ja seuraamaan toiminnan vaikutuksia. Hyvinvointikertomusten vähimmäistieto | Innokylä

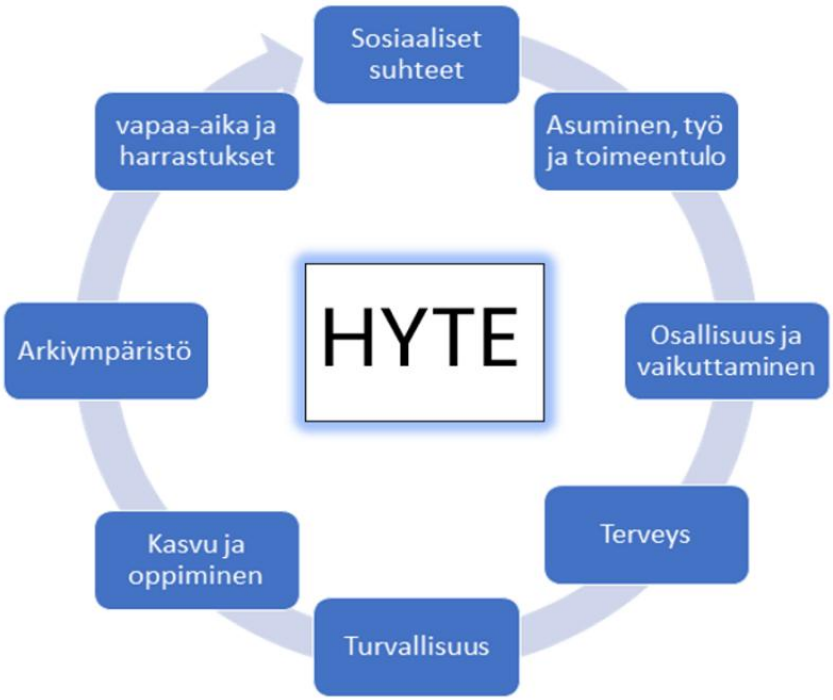
THL:n Hyvinvointikertomuksen vähimmäistietolista on valmisteltu kunnille laajan hyvinvointikertomuksen käyttöön. Ehdotus vähimmäistiedoista ei ole vielä kuitenkaan kuntia velvoittava. Vähimmäistiedon tavoitteena on yhdenmukaistaa hyvinvointikertomuksissa käytettävä tietopohja, jotta kuntien ja hyvinvointialueiden tilannetta voidaan tarkastella vertailukelpoisesti ja jotta tieto tukee tiedolla johtamista ja toiminnan vaikutusten arviointia. Se sisältää noin 50 indikaattoria ja itsearviointeja. Itse-arvioinneissa kunta arvioi omaa toimintaansa ja rakenteitaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Ne kuvaavat tilastotiedon lisäksi sitä miten kunta on onnistunut toteuttamaan tavoitteensa ja rakenteet. Esimerkiksi onko TEAviisarin tuloksia hyödynnetty kehittämisessä? millä tavalla kuntalaisia on osallistettu, onko hyvinvointi kytketty kuntastrategiaan ja talousarvioon? miten yhteistyö hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin kanssa toteutui? miten eri toimialat osallistuvat HYTE-työhön? Tässä kertomuksessa on pyritty huomioimaan jo tässä vaiheessa isoin osa vähimmäistietolistasta käytettävissä olevien tietojen puitteissa.

Edellä mainitun indikaattoritiedon lisäksi paikallinen tilastotieto sekä ammattilaisten ja sidosryhmien kokemustieto on äärettömän tärkeää kuntalaisten hyvinvoinnin tilan määrittelyssä. Tällaisia ovat esimerkiksi työllisyyteen, liikuntapaikkojen tai kirjaston käyttömääriin liittyvät tilastot. Samoin erilaiset asukaskyselyt tai kumppanuusillat sekä eri toimintoja koskevat palautteet tuovat tärkeää fakta- ja taustatietoa hyte-asioihin. Yhdistysten, seurakuntien ja muiden yhteistyökumppanien ilmoittamat tiedot täydentävät valtakunnan ja kunnan tilastoja. Lisätietoja hyvinvointitiedosta päätösten tukena THL_TT_hyvinvointitieto10102016verkko.pdf

Vertailualueina on pääsääntöisesti käytetty naapurikuntia eli Hämeenkyröä ja Parkanoa. Joissakin tilastoissa mukaan on otettu myös koko Pirkanmaa. Osittain tilastojen laajuus on rajoittanut indikaattoreita vain omaan kuntaan tai indikaattorin sisällön mukaan vertailukohteeksi on tapauskohtaisesti otettu vain Pirkanmaa.

5. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet

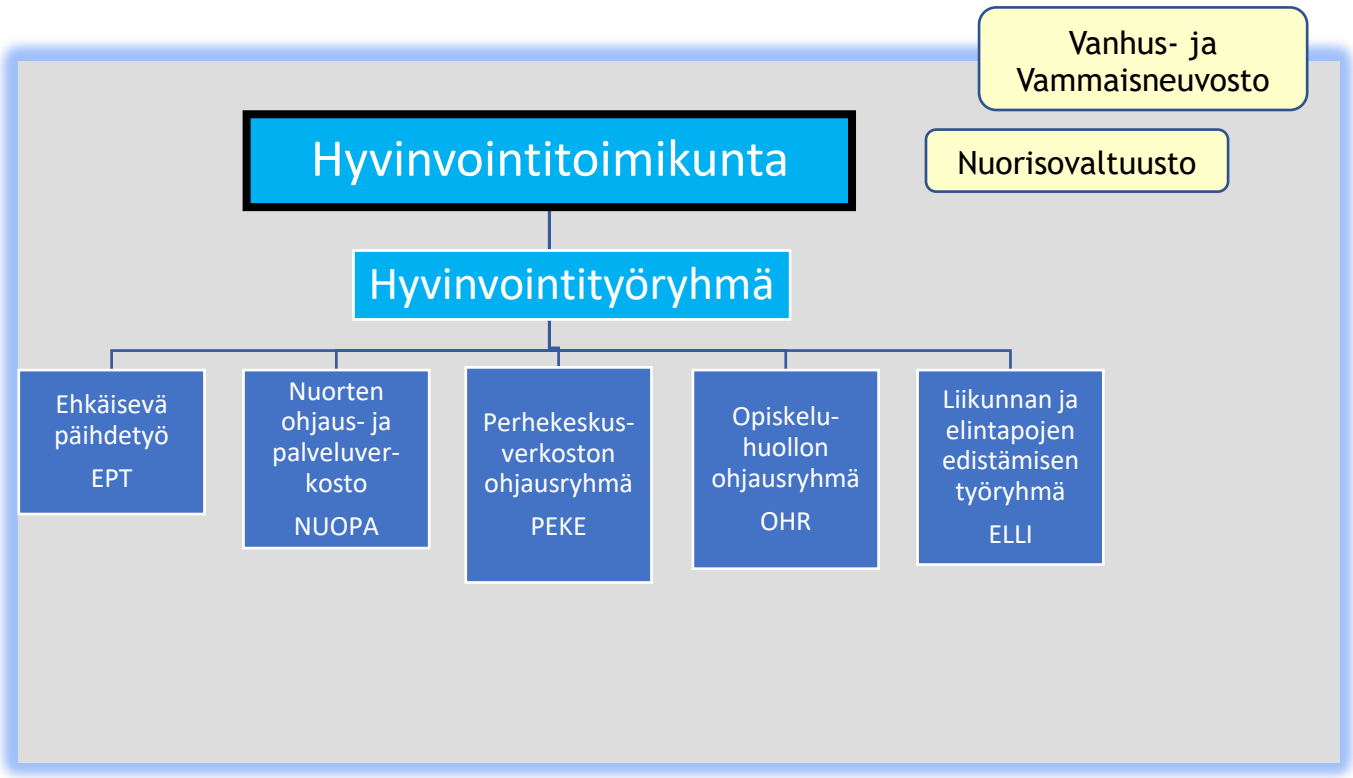
Oheisessa kuvassa on koonti hyvinvoinnin osa-alueista Stiglitzin mallia soveltaen. Stiglitzin malli on viitekehys, joka tarkastelee hyvinvointia laajemmin kuin pelkkää talouskasvua. Sen sisältämät osa-alueet kuvaavat ihmisten elämänlaatua. Mallin idea on, että hyvinvointi on **moniulotteinen kokonaisuus** eikä vain taloudellista vaurautta. Mallia sovelletaan yleisesti kuntien hyvinvointityössä.

Kuva 7. Hyvinvoinnin osa-alueet Ikaalisissa Stiglitzin mallia soveltaen

Ikaalisissa hyvinvointikoordinaatiota vahvistettiin vuonna 2023 perustamalla hyvinvointitoimikunta. Sen tehtävänä on ohjata koko kunnan hyvinvointityötä. Vuoden 2024 aikana osasta olemassa olevista ja lakisääteisistä työryhmistä muodostettiin hyvinvointityön alatyöryhmiä. Aiemmin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä vastasi tehtävään nimetty hyvinvointityöryhmä.

Lakisääteisinä ryhminä toimivat ehkäisevään päihdetyöhön, nuorten ohjaukseen ja palveluihin sekä opiskeluhuoltoon liittyvät ryhmät. Työryhmät ovat koottu poikkihallinnollisesti ja sidosryhmät kuten seurakunta ja järjestöt ovat näissä työryhmissä mukana.

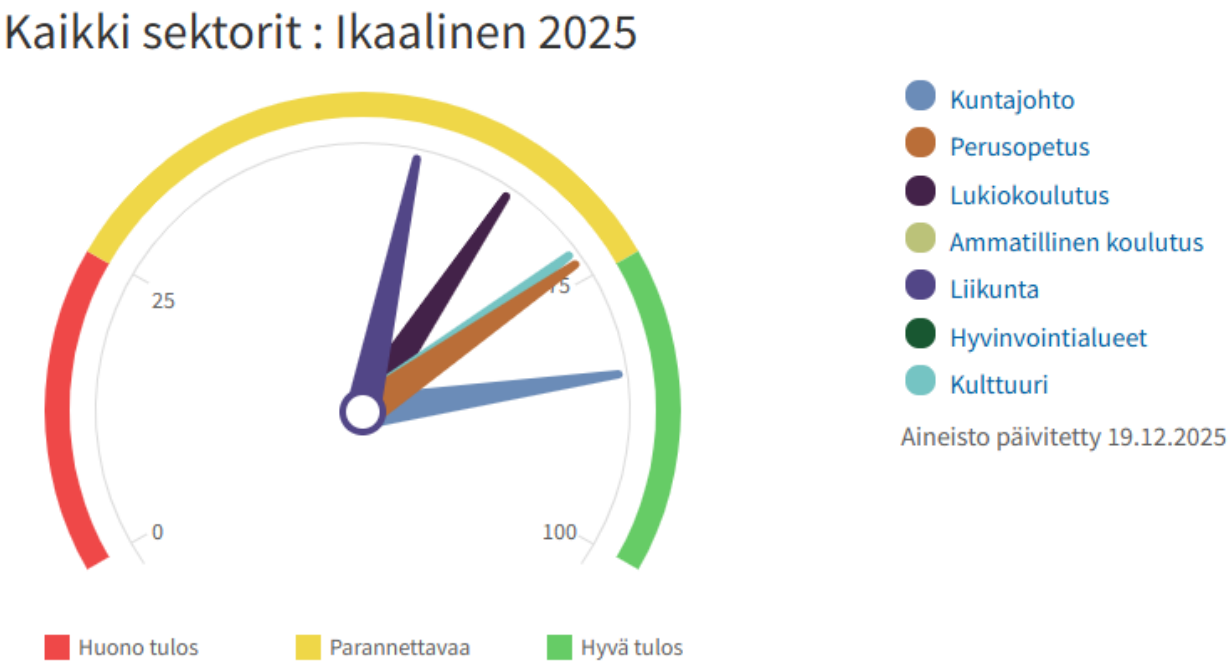
Kuva 8. Hyvinvointityön koordinaatio Ikaalisissa

Liikunnan ja elintapojen edistämisen työryhmä vastaa nykyään ravitsemukseen, elintapoihin, liikuntaan, mm. MOVE- fyysisen kunnon testausjärjestelmän tulosten hyödyntämisestä ja kehittämisestä, liittyvistä asioista. Perhekeskusverkoston ohjausryhmälle kuuluu lapsiin, nuoriin ja lapsiperheisiin liittyvien asioiden tarkastelu ja kehittäminen.

Lakisääteisinä vaikuttamistoimieliminä toimivat vanhus- ja vammaisneuvostot sekä nuorisovaltuusto. Vammais- ja vanhusneuvostojen esittelijäsihteerinä toimii hyvinvointikoordinaattori, joka vastaa myös nuorisovaltuuston ohjauksesta.

6. Terveydenedistämisaktiivisuus eli TEAviisari

Teaviisari on Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen ylläpitämä työväline kunnille, hyvinvointialueille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisaktiivisuutta eli sitä toimintaa, jota kunnat toteuttavat asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.
Ikaalisten kaupungin kaikkien sektoreiden yhteispistemäärä oli vuonna 2021 60 pistettä ja vuonna 2025 70/100. Tulos lähentelee hyvin jo koko maan keskiarvoa, joka on viimeisimmässä tarkastelussa 72. Tiedot kerätään kuntajohdolta, kouluilta, liikunnasta ja kulttuurista kustakin joka toinen vuosi. Tulosten oikeellisuudesta johtuen THL suosittelee kysymyksiin vastaamista laajalla joukolla. Tulokset - TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä

Kuva 9. Teaviisari Ikaalinen 2025. Teaviisari, THL

Taulukko 1. Teaviisari-kokonaispistevertailut 2025. THL

Pisteet	Ikaalinen	Parkano	Hämeenkyrö	Koko maa
Kaikki sektorit	70	63	70	72
Kuntajohto	84	67	84	87
Perusopetus	73	62	66	64
Lukiokoulutus	64	81	60	69
Ammatillinen koulutus	..	..	..	66
Liikunta	55	51	68	69
Hyvinvointialueet	..	..	..	59
Kulttuuri	72	68	83	77

Vahvuuksia Ikaalisten kaupungin 2024 tuloksissa oli mm. mahdollisuus vaikuttaa lautakuntapäätösten valmisteluun verkossa, lapsille ja nuorille on laadittu ikäryhmittäisiä tavoitteita ja toimenpiteitä terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi, maksuttomat liikunta- ja urheiluseurojen harjoitusvuorot, liikuntaneuvonnan toteutuminen kuvattu hyvinvointikertomuksessa, lukio-opiskelijat ovat osallistuneet mm. nikotiinittomuuden edistämiseen, perusopetuksen oppilaat osallistuneet järjestyssääntöjen laatimiseen ja vertaistoiminnan suunnitteluun, laajojen terveystarkastusten seurantatilasto, kunnan säännöllisesti koolle kutsuma kulttuuritoimijoiden ja kunnan yhteiskokous.

Kehittämiskohteiksi ilmoitettiin vuoden 2024 tuloksissa mm. liikuntapaikkojen käyntitiedot, seuratoimintaan osallistuvien lasten osuuden seuranta, osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksien kuvaus, osallisuusohjelma, päätös ennakkoarvioinnin käytöstä, vanhempien osallistumisesta esim. kiusaamisen estämisen toimintatapoihin, sisäliikuntatilojen hyödyntämisestä liikuntatuntien ulkopuolella koulupäivän aikana, ryhmille osoitetun kulttuuritarjonnan puuttuminen erilaisissa laitoksissa, kulttuurikasvatus- ja kulttuurihyvinvointisuunnitelma, opiskelijaruokailuun osallistumisen kattavuuden seuranta, psykologi lukion opiskeluhuoltoryhmässä. Kuntajohdon kehittämiskohteiksi vuoden 2025 kyselyn perusteella arvioitiin mm. osallistumisen rakenteiden vahvistamiseen, turvallisuus- ja yhdenvertaisuuskysymysten käsittelyyn ja ennakkoarvioinnin juurruttamiseen päätöksenteossa liittyviä asioita.

7. HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin (**HYTE-kerroin**) on kannustin, joka tarkoittaa, että kunnille ja hyvinvointialueille jaettavan valtion rahoituksen suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Palkitseminen laadukkaasta ja vaikuttavasta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä on tärkeää, koska hyvinvoiva väestö on elinvoimaisen kunnan ja hyvinvointialueen edellytys.

Taulukko 2. HYTE-kerroin Ikaalinen 2021 - 2026

Kunta IKAALINEN	Vuosi	HYTE-kerroin euroa/asukas Ind.5341	HYTE-kerroin, 0 – 100 Ind. 5340	HYTE-kerroin, 1000 euroa Ind. 5355
	2021	**19,0**	**67**	**130,3**
	2022	**17,7**	**62**	**121,6**
	2023	**19,3**	**69**	**131,5**
	2024	**19.5**	**63**	**133,7**
	2025	**19,4**	**63**	**131,1**
Valtionosuuden lisäosa (Hyte-kerroin) 12/2026 **Ennakollinen** valtionosuus-laskelma 4/2026 vuodelle 2027. Valtiovarainministeriö Valtionosuuslaskelmia - Valtiovarainministeriö	**2026** **2027**	***** *****	***** *****	**131 052 €** **142 436 €**

*= ei tilastotietoa saatavilla

Ind. 5341: Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen arvon muutettuna euroiksi asukasta kohden.
Ind. 5340: Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen asteikolla 0 - 100 eli keskiarvo tulos-indikaattoreiden keskiarvosta ja prosessi-indikaattoreiden keskiarvosta.
Ind. 5355: Indikaattori ilmaisee HYTE-kertoimen arvon tuhansina euroina.

Taulukko 3. Prosessi- ja tulosindikaattorit Ikaalinen 2021 - 2025

Kunta IKAALINEN	Vuosi	Prosessi-indikaattori ind. 5339	Tulosindikaattori ind. 5338
	2021	84	50
	2022	84	41
	2023	84	53
	2024	78	48
	2025	78	48

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Asteikko on 0 -100. Prosessi-indikaattorit on kerätty THL:n TEA-tiedonkeruiden (Teaviisari.fi) yhteydessä suoraan kunnista.
Tulokset - TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä

Toimintaa kuvaavat prosessi-indikaattorit (15 kpl) mittaavat nykytilannetta. Sisältö: peruskoulut (4 indikaattoria), liikunta (5 ind.), kuntajohto (5 ind.) ja kulttuuri (1 ind.). Prosessi-indikaattorimme (v. 2025) sijoittuu Hämeenkyrön (85) ja Parkanon (67) välimaastoon.

Taulukko 4. Tulosindikaattoritulokset Ikaalinen 2021-2025

Tulosindikaattoritulokset/Sotkanet	2021	2022	2023	2024	2025
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65-vuotta täyttäneillä /10 000 vastaavan ikäistä, Sotkanet ind 3959	725,1	377,4	244,6	390,1	295,7
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, 8.-9.luokan oppilaista, Sotkanet ind 286	36	-	29	-	20
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, %vastaavan ikäisestä väestöstä, Sotkanet ind 3219	7,1	7,5	7,4	4,1	-
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-64-vuotiaat, % vast. ikäisestä väestöstä, Sotkanet ind 234	2,0	2,2	1,9	1,7	2,7
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Sotkanet ind 306	9,2	8,8	8,6	8,3	-

Tulosindikaattorit Kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta kunnassa väestötasolla. Indikaattori ilmaisee tulosindikaattoreiden asteikolle 0 – 100 skaalattujen pistemäärien keskiarvon.

Tulosindikaattorit mittaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Näihin asioihin kunta voi omalla toiminnallaan vaikuttaa ja niissä ovat eri ikäryhmät edustettuina. Ylipainon seuranta oli aiemmin mukana näissä indikaattoreissa, mutta se on poistettu. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuudessa saavutimme v.

2025 hieman paremman tuloksen kuin naapurikuntamme (Hämeenkyrö 42 ja Parkano 46 pistettä).

HYTE-kertoimen taso sekä siitä saatava valtionosuuden lisärahoitus ovat säilyneet hyvällä tasolla. Erityisen myönteistä kehitystä on nähtävissä nuorten koetussa terveydentilassa, koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten määrässä sekä työikäisten työkykyä kuvaavissa mittareissa. Kehittämistarpeita tunnistetaan erityisesti toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien työikäisten osuuden kasvussa sekä HYTE-työn rakenteiden ja toimintakäytäntöjen edelleen vahvistamisessa. Kokonaisuutena Ikaalisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ antaa hyvän perustan uudelle hyvinvointisuunnitelmakaudelle.

8. Hyvinvointi-indikaattori

Kuntaliiton Hyvinvointi-indikaattori on laaja-alaisen hyvinvoinnin mittaamiseen tarkoitettu koonti-indikaattori. Se kuvaa kuntalaisten hyvinvoinnin tilaa hyödyntäen uusinta saatavilla olevaa tietoa. Hyvinvoinnin tilaa voidaan seurata eri kuntaryhmien ja alueiden osalta sekä verrata kehitystä aiempiin vuosiin. Indikaattori päivitetään kahdesti vuodessa niiden taustamuuttujien osalta, joista on saatavilla uutta tietoa. Indikaattorissa keskivertovastaukset on suhteutettu siten, että keskiarvo saa arvon 100. Keskivertoa huonommat tulokset saavat alle 100 ja keskivertoa paremmat tulokset yli 100.

Osa-alueet ovat:

- **Having (elintaso)**
  - Veronalaiset tulot, /1000as
  - Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt, %asukkaista
  - Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
  - Sairastavuus-indeksi, ikävakioitu
  - Ahtaasti asuvat %
  - Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä Ind 3219
- **Loving (yhteisyyssuhteet):**
  - Perusterveydenhuollon mielenterveyskäynnit yhteensä / 1 000 asukasta Ind 2458
  - Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit, psykiatria / 1000 18 vuotta täyttänyttä
  - Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / as
  - Yhden hengen asuntokuntien osuus kaikista asuntokunnista
- **Being (itsensä toteuttaminen):**
  - Äänestysaktiivisuus
  - Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta
  - Kirjastolainausten kokonaismäärä

Ikaalinen

Ao. hyvinvointi-indeksitilastoon on poimittu Pirkanmaan maaseutumaiset kunnat. Koko Pirkanmaan kuntajoukosta neljä kärkisijaa pitävää kuntaa olivat Vesilahti (120), Ylöjärvi (116) sekä Pirkkala ja Lempäälä (115), Mänttä-Vilppula alhaisimpana 92. Ikaalinen on vuodesta 2022 nostanut kahdella pisteellä kokonaishyvinvointi-indeksilukunsa, ollen vuonna 2025 100. Naapurikunnista Parkanon luku oli 101 ja Hämeenkyrön 97 v. 2025.

Taulukko 5. Hyvinvointi-indeksi Pirkanmaan maaseutumaiset kunnat 2022- 2025.
Lähde: Kuntaliitto

Vuosi	Kunta	HYVINVOINTI-INDEKSI	Having-indeksi	Loving-indeksi	Being-indeksi
2025	Juupajoki	102	95	105	105
	Ikaalinen	100	100	102	98
	Kihniö	110	101	110	109
	Kuhmoinen	102	99	102	104
	Pälkäne	109	102	110	108
	Punkalaidun	104	100	99	109
	Ruovesi	101	106	97	100
	Urjala	101	100	102	100
	Vesilahti	120	117	117	110
	Virrat	105	105	103	104
2024	Ikaalinen	100	99	102	100
2023	Ikaalinen	100	97	102	100
2022	Ikaalinen	98	96	99	100

Osa II Väestön hyvinvoinnin tila ja kehitys valtuustokaudella 2021 – 2025

9.Indikaattorien ja muun tiedon osoittama hyvinvointi

Ikaalisten kaupunginvaltuusto on 27.6.2022 35§ hyväksynyt Laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman 2021 – 2025. Suunnitelmaan on kirjattu **neljä painopistettä ja kuhunkin kaksi alatavoitetta**. Nämä ovat ohjanneet kaupungin hyte-työtä tavoitteena kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen.

Painopiste 1. Elintavoilla fyysisistä ja psyykkistä hyvinvointia

Tavoite 1. Liikkumisen lisääminen

Tavoite2. Mielenhyvinvoinnin edistäminen

Painopiste 2. Osallisuus ja vaikuttaminen

Tavoite 1. Osallisuuden lisääminen

Tavoite 2. Nuorten palveluiden vahvistaminen

Painopiste 3. Vaikuttavat palvelut

Tavoite 1. Digitaalisten palveluiden kehittäminen

Tavoite 2. Työllisyyden edistäminen

Painopiste 4. Turvallinen elinympäristö

Tavoite 1. Päihteidenkäytön vähentäminen

Tavoite 2. Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö

9.1. Toimintaympäristö

Tässä kertomuksen osassa *kuvataan toimintaympäristön muutoksia ja tarkastellaan Sosiaali- ja terveysministeriön Vähimmäistietosisällön indikaattoreita huomioiden painopisteiden tavoitteiden toteutumista. Raportoinnissa tärkeänä osana on myös kunnan omat tilastot. Itsearvioinnit tulevassa tekstissä ovat näitä vähimmäistietosisällön edellyttämiä tietoja.*

Ikaalisissa **väkiluku** on laskenut tasaisesti. Vuoteen 2010 verrattuna väkiluku on pienentynyt 9,6 % eli 717 henkilöllä. Väkiluvun laskuun on merkittävimmin vaikuttanut luonnollisen väestönlisäyksen negatiivisuus: kuolleita on vuosittain selvästi enemmän kuin syntyneitä. Esimerkiksi vuonna 2022 kuolleita oli 93 enemmän kuin syntyneitä. Erityisen huolestuttavaa on syntyvyyden lasku noin 30 syntyneeseen lapseen vuodessa.

Taulukko 6: Väestönmuutokset Ikaalisissa vuosina 2010–2025.
Lähde: Ikaalisten kaupungin toimintakertomus ja tilinpäätös 2024 ja 2025.

	2010	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Väkiluku	7428	7119	7003	6942	6864	6876	6806	6850	6766	6711
Syntyneet	75	65	37	33	31	48	27	28	33	27
Kuolleet	99	105	99	92	80	91	120	112	111	120
Kuntien välinen tulomuutto	431	381	356	380	334	417	339	317	347	387
Kuntien välinen lähtömuutto	416	354	418	389	376	375	332	317	367	352
Kuntien välinen netto-muutto	15	27	-62	-9	-44	42	7	0	-20	35

Sen sijaan toinen väkiluvun kehitykseen vaikuttava tekijä, muuttotase, on vaihdellut vuosittain selvästi. Ikaalisiin on joinakin vuosina muuttanut enemmän asukkaita kuin kunnasta on lähtenyt, ja toisaalta välillä lähtömuutto on ollut tulomuuttoa suurempaa. Pitkällä aikavälillä tarkasteltuna nettomuutto on kuitenkin ollut keskimäärin lähellä tasapainoa.

Väestön ikärakenne muuttuu Ikaalisissa tasaisesti. Väestö vanhenee ja lasten määrä vähenee. Taulukon 7. perusteella alle 15-vuotiaiden määrä on vähentynyt selvästi pitkällä aikavälillä, kun taas yli 64-vuotiaiden määrä on kasvanut merkittävästi. Esimerkiksi vuodesta 2010 vuoteen 2024 alle 15-vuotiaiden määrä on laskenut noin 15 %, kun taas yli 64-vuotiaiden määrä on kasvanut noin 30 %. Muutos kuvastaa väestön ikääntymistä: työikäisten ja lasten osuudet pienenevät samalla kun ikääntyneiden osuus kasvaa.

Taulukko 7. Ikaalisten väestön ikärakenne vuosina 2000 – 2025

Lähde: Ikaalisten kaupungin toimintakertomus ja tilinpäätös 2025

Vuosi	**Väkiluku**	Alle 15- vuotiaita	15-64- vuotiaita	Yli 64- vuotiaita
2000	**7744**	1324	4887	1533
2005	**7547**	1125	4807	1623
2010	**7428**	1047	4643	1738
2015	**7207**	1038	4137	2032
2020	**6866**	941	3694	2225
2021	**6877**	922	3679	2269
2022	**6804**	912	3606	2286
2023	**6850**	897	3658	2295
2024	**6758**	885	3602	2271
2025*	**6711**	827	3620	2264

*Vuoden 2025 tiedot ovat Tilastokeskuksen julkaisemia ennakkotietoja.

Seuraavassa taulukossa on Tilastokeskuksen **väestöennuste** 31.12.2024 mukaan koottuna. Seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana kokonaisväestön odotetaan vähenevän maltillisesti.

Taulukko 8. Väestöennuste 2024

Lähde: Tilastokeskus (otettu 24.6.2026)

	Yhteensä								
	Väestö 31.12. (ennuste 2024)								
	Yhteensä	0 - 6	7 - 12	13 - 15	16 - 18	19 - 49	50 - 64	65 - 74	75 -
Ikaalinen									
2026	6 765	262	365	224	223	1 977	1 384	1 072	1 258
2027	6 740	257	339	214	223	1 999	1 368	1 034	1 306
2028	6 715	241	327	204	229	1 989	1 372	1 018	1 335
2029	6 693	243	301	198	216	2 006	1 345	1 037	1 347
2030	6 673	247	266	200	209	2 008	1 348	1 021	1 374
2031	6 654	248	260	180	201	2 011	1 315	1 041	1 398
2032	6 637	249	258	160	194	2 019	1 297	1 040	1 420
2033	6 622	250	255	134	196	2 017	1 309	1 032	1 429
2034	6 610	252	239	145	176	2 023	1 307	1 042	1 426
2035	6 598	254	241	140	158	2 026	1 314	1 041	1 424
2036	6 590	255	245	134	140	2 033	1 330	1 016	1 437
2037	6 584	257	245	121	148	2 033	1 341	1 002	1 437
2038	6 581	258	247	123	142	2 028	1 354	991	1 438
2039	6 583	259	249	125	137	2 024	1 368	966	1 455
2040	6 585	261	250	125	126	2 024	1 372	972	1 455
2041	6 589	262	251	126	128	2 014	1 377	950	1 481
2042	6 597	263	253	126	129	2 007	1 398	930	1 491
2043	6 608	263	255	127	130	2 002	1 401	940	1 490
2044	6 618	263	256	128	130	1 998	1 414	939	1 490
2045	6 631	263	258	129	131	1 993	1 420	953	1 484

Ikaalisten **lapsiperheiden toimeentulotuen tarve** on ollut lähes koko tarkastelujakson ajan Pirkanmaan keskiarvon yläpuolella. Erityisesti vuonna 2022 Ikaalisissa toimeentulotukea sai 10,4 % lapsiperheistä, mikä oli selvästi enemmän kuin Pirkanmaalla (8,2 %) ja naapurikunnissa Hämeenkyrössä (6,0 %) ja Parkanossa (6,9 %). Lukumääräisesti vuonna 2025 toimeentulotukea saaneita lapsiperheitä lapsiperheistä Ikaalisissa oli 48 perhettä (9,0 %).

Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneiden lapsiperheiden osuus oli Ikaalisissa vuonna 2022 peräti 3,0 %, kun Pirkanmaan keskiarvo oli 2,3 %. Vuosina 2023 - 2024 tilanne parani, mutta Ikaalisten osuus kasvoi uudelleen 3,0 %:iin vuonna 2025 ollen

edelleen korkeampi kuin naapurikunnissa. Toimeentulotuen saanti on yksi valtakunnallisesti esiin nostetun lapsiperheköyhyyden mittari. Myös kunnan **pienituloisuusaste** liitetään lapsiperheköyhyyden yleisyyden mittariksi. Ikaalisissa se on ollut 16 - 17%, kun Pirkanmaan keskiarvo on liikkunut vuosina 2021 – 2024 13,7 – 14,6 prosentin välillä. Indikaattori (ind 3099) ilmaisee pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien henkilöiden osuuden prosentteina kaikista alueella asuvista henkilöistä.

Taulukko 9. Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet lapsiperheet (% kaikista lapsiperheistä) Sotkanet ind 5097

Vuosi	Pirkanmaa	Ikaalinen	Hämeenkyrö	Parkano
2025	3,2	3,0	1,2	2,3
2024	2,4 %	2,2 %	1,0 %	1,8 %
2023	2,3 %	2,0 %	1,0 %	1,2 %
2022	2,3 %	3,0 %	0,7 %	2,1 %
2021	2,7 %	1,7 %	1,5 %	2,3 %

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2024 kunnan (Ikaalinen) lapsista 19,2 % asui **pienituloisissa perheissä.** Tämä tarkoittaa 209 ikaalilaista alle 18v. lasta. Pienituloisuuden raja on 60% mediaani-tuloista. Pirkanmaa 12,6%.

Taulukko 10. Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet – lukumäärät ja prosenttiosuudet (2021–2025) Sotkanet ind 423

Vuosi	Pirkanmaa	Ikaalinen	Hämeenkyrö	Parkano
2025	8,2% - 4323 perhettä	9,0 % - 48 perhettä	5,6% - 58 perhettä	7,4% - 36 perhettä
2024	7,7 % – 4113 perhettä	8,3 % – 45 perhettä	5,6 % – 60 perhettä	6,3% – 31 perhettä
2023	7,9 % – 4 200 perhettä	8,7 % – 48 perhettä	3,9 % – 42 perhettä	6,7 % – 33 perhettä
2022	8,2 % – 4 351 perhettä	10,4 % – 59 perhettä	6,0 % – 64 perhettä	6,9 % – 36 perhettä
2021	9,4 % – 4959 perhettä	8,9 % – 51 perhettä	6,9 % – 76 perhettä	6,0 % - 32 perhettä

Samaan teemaan liitetään Kouluterveyskyselyn indikaattori, joka ilmaisee niiden 8. – 9. luokkalaisten osuuden prosentteina kysymykseen vastanneista ko. ikäluokassa, jotka

arvioivat **perheen taloudellisen tilanteen** kohtalaiseksi tai sitä huonommaksi. Vuonna 2021 luku oli 43% ja 2023 35%. Viimeisimmässä kyselyssä tulos oli 34% (vastaajia 125 oppilasta).

Ahtaasti asuvat lapsiasuntokunnat, % kaikista lapsiasuntokunnista (ind 190) koskee asuntokuntia, jossa on vähintään yksi alle 18-vuotias henkilö. Pirkanmaalla vuonna 2025 tällaisia ahtaasti asuvia lapsiasuntokuntia oli 27,6 %. Ikaalisissa vastaava luku on ollut 2021 – 2024 vuosina 29,8 – 32,0% . Vuonna 2025 luku laski 29,7:ään prosenttiin. Lukumääräisesti ahtaasti asuvia lapsiasuntokuntia kaikista lapsiasuntokunnista oli vuonna 2025 171. Asunto on ahtaasti asuttu, jos siinä asuu enemmän kuin yksi henkilö huonetta kohti, kun keittiötä ei lasketa huonelukuun.

Lastensuojeluilmoitus tehdään silloin, kun huomaa tai saa tietoonsa lapsen hoitoon tai huolenpitoon liittyviä asioita, jotka herättävät huolen ja edellyttävät lastensuojelun tarpeen selvittämistä. Ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa, mutta tietyillä ammattiryhmillä sekä luottamustehtävissä toimivilla henkilöillä on siihen lain mukainen velvollisuus. Indikaattori 1086 ilmaisee niiden lasten lukumäärän, joista on vuoden aikana tehty lastensuojeluilmoitus. Yhdestä lapsesta on saatettu tehdä useampi ilmoitus. Lapsi on lukumäärissä kertaalleen.

Indikaattori **Ikaalinen**	2021	2022	2023	2024	2025
0-17-vuotiaat lapset, joista on tehty lastensuojeluilmoitus,% vastaavan ikäisestä väestöstä, Sotkanet ind 1086	5,1 (62 lasta)	6,7 (80 lasta)	8,7 (106 lasta)	10,5 (124 lasta)	10,4 (119 lasta

Ikaalisissa on 2021 – 2025 vuosien aikana tapahtunut 180 %:n määrän kasvu ilmoitusten lukumäärissä. Vastaava muutos Hämeenkyrön osalta on + 59% ja Parkanossa + 53%. Lastensuojelun avohuollon asiakkaita 0-17-vuotiaissa lapsissa ja nuorissa oli Ikaalisissa 6,4% vastaavasta väestöstä vuonna 2024. Luku laski 2,2% vuonna 2025 (70 -> 45 asiakasta). Sotkanet ind. 1245

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä (THL) Sotkanet ind. 1085	**Ikaalinen**	**Hämeenkyrö**	**Parkano**
2021	101	303	118
2022	120	316	125
2023	181	378	242
2024	239	440	203
2025	283	482	181

Vuonna 2021 Ikaalisten kaupungin **varhaiskasvatukseen** osallistui 211 lasta ja vuonna 2023 8 lasta enemmän ja vuonna 2024 15 lasta vähemmän. Vuonna 2018 – 2023 syntyneistä 85% osallistui varhaiskasvatukseen vuonna 2024. Osallistumisaste on noussut varsinkin pienten lasten osalta. Myös tuen tarpeen kasvua on havaittu valtakunnallisen kehityskulun mukaisesti. Syntyvyyden lasku ei näy täydellä volyymillä, sillä osallistumisaste on edellä mainiten noussut.

Ikaalisissa on kuntakokoon nähden merkittävän suuri **toisen asteen opiskelijoiden** joukko. Keväällä 2025 opiskelijoita oli lukiossa 88, Ikaalisten kauppaoppilaitoksessa 189 ja Ikaalisten Käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa 416. Yhteensä eri-ikäisiä toisen asteen opiskelijoita melkein seitsemän sataa.

Koulutustasomittain-indikaattori kuvaa väestön koulutustasoa laskemalla perusasteen jälkeisen korkeimman suoritetun koulutuksen keskimääräisen pituuden henkilöä kohden. Mittauksessa tarkastellaan yleensä 20 vuotta täyttänyttä väestöä. Henkilöt, joilla on vain peruskoulu, keskikoulu tai kansakoulu, eivät sisälly tutkinnon suorittaneeseen väestöön. Ikaalisissa luku oli 319,6 vuonna 2021 ja noussut tasaisesti vuoteen 2024 (330,1). Pirkanmaan väestön koulutustasoon 416,3 on kuitenkin vielä matkaa.

Avioerojen määrä vaihtelee kunnassamme vuosittain, mutta vuoden 2024 tilastoluku (lukumäärä 16 25-64-vuotiaiden avioeroissa) erottuu selvästi korkeampana verrattuna sekä aiempiin vuosiin että naapurikuntiin.

Avioeroja 25-64-vuotiailla/1000 vastaavan ikäistä naimisissa olevaa, Sotkanet ind 304	**Ikaalinen**	**Hämeen-kyrö**	**Parkano**
2025	8,9 %	8,6%	16,5%
2024	**23,5 %**	14,4%	3,2%
2023	10,0 %	14,1%	17,8 %
2022	7,0 %	17,6%	18,4%
2021	12,3%	11,6%	22,3 %

Tämä lisää tarvetta vahvistaa lasten ja perheiden arjen hyvinvointia. Kunnan HYTE-työssä painopiste on ennaltaehkäisevässä ja yhteisöllisessä toiminnassa. Koulujen ja varhaiskasvatuksen kautta voidaan tukea vanhemmuutta järjestämällä esim. teemoitettuja vanhempainiltoja, jakamalla tietoa hyvinvointialueen palveluista sekä edistämällä vanhempien verkostoitumista esimerkiksi vanhempainyhdistysten kautta. Näillä toimilla voidaan tavoitella erojen kielteisten vaikutuksien ehkäisemistä ja perheiden voimavarojen vahvistamista arjessa. Avioerot eivät kosketa vain pikkulasten

vanhempia – myös isovanhempien rooli lasten elämässä on merkittävä, ja heidän eronsa voi vaikuttaa perheen arkeen ja lasten hyvinvointiin monin tavoin. Avopariperheitä, joissa lapsia, on ollut 130 vuonna 2024 ja lapsellisia aviopariperheitä 260.

Yksinasuvia 75-vuotta täyttäneitä vastaavan ikäisestä väestöstä oli vuonna 2025 51,1 %. Se on 453 ikäihmistä ja kasvanut vuodesta 2021 78 henkilöllä. Omaishoidon tuen 65-vuotta täyttäneitä hoidettavia vuoden aikana % vastaavan ikäisestä väestöstä oli vuonna 2021 ja 2024 3,4 %. Se oli 77 ikäihmistä Ikaalisissa vuonna 2024 ja 82 seuraavana vuonna.

Ennakkoarvioinnin käyttö kunnan toiminnassa ilmaisee prosenttiosuuden alueen kunnista, joissa on tehty päätös ennakkoarvioinnin (EVA) käytöstä kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen vaikuttavien päätösten valmistelussa (esim. sukupuoli-vaikutukset, lapsivaikutukset, sosiaaliset vaikutukset, eri väestöryhmiin kohdistuvat vaikutukset, vaikutukset alueellisiin eroihin). Kunnan johdolle tehdyn vuoden 2023 tiedonkeruun mukaan Ikaalisissa ei ole tätä päätöstä tehty. Sotkanet ind 468.

Terveydenhuoltolain 12§:n mukaan kerran valtuustokaudessa tulee valmistella **laaja hyvinvointikertomus** ja hyväksyttää se kaupunginvaltuustossa. Ikaalisissa on näin toimittu ja siten saatu täydet 100 pistettä (Sotkanet Ind 5143). Lisäksi **Hyvinvointikertomus** eli -raportti esitellään lautakunnille, hallitukselle ja valtuustolle vuosittain. Kunnassa toimii myös erikseen nimetty asiantuntija, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä (Sotkanet ind. 5333). Hyvinvointikoordinaattorin työpanos hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön on 60% työajasta. Tämä sisältää myös vaikuttamistoimielinten (vanhus- ja vammaisneuvosto) valmistelu-, koordinointi- ja toimeenpanotehtäviä sihteerin sekä nuorisovaltuuston ohjaajan roolissa. Hyvinvointikoordinaattori on myös lakisääteinen ehkäisevän päihdetyön koordinaattori. Väestöryhmien välisten terveyserojen raportointi valtuustolle tuottaa myös Ikaalisille täydet sata pistettä, ind. 5144. Tiedot raportoidaan osana Hyvinvointiraporttia.

Itsearviointi kunnan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmistelusta ja hyödyntämisestä (vähimmäistietosisältö, STM)

Nykytila

Ikaalisten hyvinvointikertomus ja -suunnitelma 2026–2029 on laadittu yhtenäisenä asiakirjana aiempien valtuustokausien mukaisesti. Hyvinvointikertomusosaa (2021–2025) on valmisteltu syksystä 2024 lähtien monitoimijaisissa työpajoissa, eri teemaisissa työryhmissä sekä ilmiöpohjaisen tarkastelun avulla. Valmisteluun on osallistunut laajasti eri toimijoita, kuten järjestöjä, seurakunta ja hyvinvointialue.

Keskeisiä tietolähteitä ovat olleet mm. Kouluterveyskysely 2025, Hyvinvointi- ja turvallisuuskysely, päihdetilannekysely sekä Move-mittaukset. Vaikuttamistoimielimet ovat tuoneet näkemyksensä valmisteluun.
Valmistelusta vastaavat hyvinvointikoordinaattori ja poikkihallinnollinen hyvinvointityöryhmä. Luottamushenkilöt osallistuvat käsittelyyn lautakunnissa, hyvinvointitoimikunnassa sekä kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Hyvinvointitiedosta viestitään kuntalaisille kaupungin verkkosivuilla, paikallislehdessä sekä valtuuston avoimien kokousten kautta.

Arvio

Hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa hyödynnetään kunnan toiminnassa, mutta niiden kytkeytyminen arjen työhön ja systemaattiseen seurantaan voisi olla nykyistä vahvempaa. Laaja valmistelu tukee yhteistä ymmärrystä, mutta tavoitteiden ja toimenpiteiden määrä on ollut suuri.

Kehittämissuunta

Suunnitelmassa painopisteitä ja toimenpiteitä on rajattu aiempaa selkeämmiksi. Toimenpiteitä kytketään jatkossa tiiviimmin toimialojen vuosittaisiin tavoitteisiin ja vastuutahoja täsmennetään. Hyvinvointityö linkitetään vahvemmin talouden ja toiminnan vuosikelloon sekä yhdyspintapalvelujen kehittämiseen.

Itsearviointi kunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen rakenteesta, resursseista ja prosessista (vähimmäistietosisältö, STM)

Nykytila

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisvastuu on sivistyslautakunnalla ja työtä ohjaa hyvinvointitoimikunta (vuodesta 2023). Hyvinvointikoordinaattorin resurssi on 0,6 htv, ja tehtävään sisältyy myös ehkäisevän päihdetyön koordinointi sekä vaikuttamistoimielinten sihteerin tehtävät.

Monialainen hyvinvointityöryhmä (liikuntapalvelut, tekniset palvelut, työllisyyspalvelut, varhaiskasvatus ja perusopetus edustajat sekä hyvinvointikoordinaattori) kokoaa keskeiset toimialat ja kokoontuu säännöllisesti 6-12 krt/v. Yhteistyö ulkoisten toimijoiden kanssa on laajaa: järjestöt, seurakunta ja oppilaitokset osallistuvat työskentelyyn ja kunta on mukana hyvinvointialueen verkostoissa ja kehittämistyössä.

Asukkaiden osallistumista tukevat mm. lakisääteiset vaikuttamistoimielimet, kyselyt, osallistava budjetointi ja kumppanuuspöydät. Järjestöyhteistyötä tuetaan avustuksilla ja tiloilla.

Arvio

Rakenteet ja yhteistyö ovat vakiintumassa ja monialaisuus toteutuu. Sen sijaan päätösten vaikutusten ennakkoarviointi ei ole vielä systemaattista.

Kehittämissuunta
Ennakkoarviointia vahvistetaan osana päätöksentekoa. Hyvinvointityön rakenteiden ja verkostojen vaikuttavuutta arvioidaan säännöllisemmin.

Itsearviointi yhdenvertaisuuden, sukupuolten tasa-arvon ja palveluiden saavutettavuuden edistämisestä (vähimmäistietosisältö, STM)

Nykytila
Kouluissa ja varhaiskasvatuksessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja kytkeytyvät keskeisiin prosesseihin. Kaupungin oma suunnitelma vaatii päivitystä.

Palveluiden saavutettavuutta tuetaan mm. vaikuttamistoimielinten ja digitukipalvelujen avulla. Alueellinen saavutettavuus on haaste pitkien etäisyyksien, vähäisen joukkoliikenteen ja palveluverkoston muutosten vuoksi. Palveluliikennettä lisätty vuosina 2025 ja 2026.

Palveluketjuja kehitetään yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Esimerkkejä ovat vanhus- ja vammaisneuvoston vaikuttamistyö sekä nuorten palveluketju, joka rakentuu etsivän nuorisotyön ja Starttipajan ympärille.

Osallistumismahdollisuuksia edistetään monipuolisilla tavoilla, kuten vaikuttamis-toimielimillä, kuulemistilaisuuksilla, kyselyillä ja osallistavalla budjetoinnilla.

Arvio
Yhdenvertaisuuden ja osallistumisen rakenteet ovat monipuolistuneet, mutta saavutettavuuteen liittyy alueellisia ja digitaalisia haasteita.

Kehittämissuunta
Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään. Saavutettavuutta parannetaan huomioimalla erityisesti ikäihmisten digiosaaminen sekä palvelujen alueellinen saavutettavuus. Yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa vahvistetaan palveluketjujen toimivuuden turvaamiseksi.

> Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti. Sitran Megatrendit 2026 -julkaisun mukaan erityisesti väestönmuutos, hyvinvoinnin eriytyminen, teknologinen kehitys, luonnon kantokyvyn heikkeneminen sekä yhteiskunnallisen luottamuksen ja osallisuuden muutokset vaikuttavat kuntien toimintaan ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen edellytyksiin.
>
> Dufva, Kiiski-Kataja & Lähdemäki-Pekkinen 2026 Megatrendit 2026

9.2. Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia

9.2.1. Liikkumisen lisääminen

Liikuntapalvelut

LIPAS-tietokanta tarjoaa yhtenäisen, julkisen ja avoimen tietopankin liikunta- ja ulkoilupaikoista sekä niihin liittyvistä reiteistä ja palveluvarustuksesta Suomessa. Tietoja ylläpidetään jatkuvasti ja ne ovat kaikkien hyödynnettävissä avoimen datan periaatteilla. Lippaan tilastoa liikuntapaikkojen lukumäärästä on verrattu vuoden 2022 asukasmäärään (6804) ja tähän suhteutettuna liikuntapaikkojen lukumäärä on Ikaalisissa 17,78 liikuntapaikkaa / 1000 asukasta kohti (liikuntapaikkoja yhteensä 121). LIPAS - Liikuntapaikat

Liikuntatoimen toimintakulut ovat viime vuosina kasvaneet, samalla kun investoinnit ovat vähentyneet merkittävästi. Vuonna 2021 toimintakulut olivat 65 euroa asukasta kohden ja investoinnit 335 euroa asukasta kohden. Vuonna 2022 toimintakulut laskivat hieman 59 euroon asukasta kohden, mutta investoinnit säilyivät edelleen korkealla tasolla, 348 eurossa asukasta kohden. Vuonna 2023 toimintakulut nousivat 95 euroon asukasta kohden, kun taas investoinnit vähenivät 32 euroon asukasta kohden.

Uusimpien saatavilla olevien tietojen mukaan vuonna 2024 liikuntatoimen toimintakulut olivat 90 euroa asukasta kohden ja investoinnit enää 1 euro asukasta kohden. Valkean Ruusun areena valmistui vuonna 2022 Ikaalisten keskustaan. Uusi liikuntahalli rakennettiin vanhan hallin paikalle ja se tarjoaa monipuoliset tilat liikuntaan, tapahtumiin sekä eri käyttäjäryhmien harrastustoimintaan. Tämä myös selittää osaltaan liikuntatoimen korkeita investointimenoja vuosina 2021–2022 ja uusia investointeja liikuntapaikkoihin ja -olosuhteisiin on tehty viime vuosina huomattavasti aiempaa vähemmän. Lähde: https://lipas.fi/tilastot/talous

UKK-instituutin kustannuslaskurin mukaan liikkumattomuuden taloudelliset vaikutukset ovat merkittäviä. Laskuri näyttää liikkumattomuuden ja paikallaanolon aiheuttamat kansansairauksien kustannukset koko Suomessa sekä hyvinvointialueella ja yksittäisissä kunnissa. Erot kuntien välillä johtuvat mm. väestörakenteesta ja sairastavuudesta. Lisää aiheesta Kokonaiskustannukset liikkumattomuudesta on laskettu keskivertoluvulla eli 76 % liikkuu liian vähän ja 83 % on liikaa paikallaan. Kokonaiskustannukset liikkumattomuudesta Ikaalinen n. 2,3 milj.€ (n. 351 €/asukas), Hämeenkyrö n. 3,1 milj.€ (n. 299 €/asukas), Parkano n. 2,2 milj.€ (n.350 €/asukas). Lähde: UKK-instituutti, Liikkumattomuuden kustannuslaskuri (2025). Liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannuslaskuri - UKK-instituutti

Ikaalisissa järjestetään liikkumisryhmiä myös ikääntyneille sekä seuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille. Lisäksi liikuntapalveluilla on tarjolla tuki- ja

liikuntaelimistön toimintakyvyn ylläpitoon ja ongelmien ennaltaehkäisyyn keskittyvä ryhmä. Ikaalisissa asuville toiseen asteen opiskelijoille on saatavilla Ikaalinen- passi, jolla saa alennusta muun muassa kaupungin kuntosalin hinnoista, kansalaisopiston kursseista sekä Ikaalinen Span palveluista. Työ-/starttipajalla on vuosien ajan ollut käytössä liikuntasalivuoro Valkean Ruusun areenalla. Samoin eläkeläisillä maksuton kuntosalin käyttöoikeus arkisin kello 8-12 välillä. Vuonna 2025 käyttöoikeus laajeni myös lauantaille.

Ikaalisten sairastavuusindeksi (ind 5641) on laskenut vuosina 2021–2024 mikä viittaa myönteiseen kehitykseen väestön terveydessä. Indeksi oli 106,4 vuonna 2021, 103,9 vuonna 2022 ja 102,3 vuonna 2023. Uusin luku on 2024 vuodelta ja se on 101,8. Indeksi kuvaa alueen sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon, ja se kattaa muun muassa syövät, sydän- ja verisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden häiriöt sekä diabetes ja alkoholisairaudet. Tästä lisää 9.5.1. Päihteiden käytön vähentäminen-otsikon alla.

Ikaalilaisten omaehtoisen hyvinvoinnin ja terveydentilan edistämistä tukevaa toimintaa on tarjottu liikuntapalveluiden toimesta halukkaille InBody-mittausten muodossa vuosittain. Mittaus antaa tietoa muun muassa lihas-, neste- ja rasvatasapainosta sekä sisäelinten ympärillä olevasta viskeraalisesta rasvasta, joka on terveydelle haitallista.

Liikuntaneuvonta

Liikuntapalvelut ovat tarjonneet maksutonta liikuntaneuvontaa vuosien ajan kaikenikäisille ikaalilaisille. Palvelu on suunnattu henkilöille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän, eivät ole löytäneet sopivaa liikuntamuotoa tai kaipaavat neuvoja liikkumiseen tai ravitsemukseen. Liikuntaneuvontaan voi ohjautua omatoimisesti tai esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisen ohjaamana. Liikuntaneuvonnan asiakkaiden määrä on laskenut vuosien 2021–2025 välillä 84 henkilöstä 56 henkilöön. Tämän lisäksi perheliikuntaneuvonnan ja kouluPT- liikuntaneuvonnan asiakkaita oli vuonna 2025 3-6 henkilöä.

Liikuntaneuvonnan palvelupolun uudistamista ja yhteistyötä hyvinvointialueen paikallisen elintapaohjaajan kanssa on käynnistetty vuonna 2025 ja kehittämistyö jatkuu edelleen.

Palvelupolun uudistamisessa on keskitytty yhtenäistämään liikuntaneuvonnan, perheliikuntaneuvonnan sekä lasten- ja nuorten liikuntaneuvonnan prosessia, jotta palvelu olisi saavutettavampi, helpompi toteuttaa ja vaikuttavuutta voitaisiin seurata paremmin. Vahva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on keskeistä asiakasmäärien ja saavutettavuuden kannalta.

Liikunnan TEAviisari - terveydenedistämistyön arviointia, suunnittelua ja kehittämistä

Vuonna 2022 TEAviisarin pistemäärä liikunnan osalta oli Ikaalisissa 54/100. Vastaavasti vuonna 2024 pistemäärä oli 55/100. Lisää Teaviisarista 6. Terveydenedistämisaktiivisuus eli TEAviisari-otsikon alta.
Alta löytyvät liikunnan TEA-viisarin kohdat, joista on jäänyt pisteet kokonaan saavuttamatta. Kyseiset tulokset koskevat vuosia 2023/2024.

Sitoutuminen (22/100)

- Kansallisia ohjelmia ei ole esitelty luottamushenkilöille eikä johtoryhmälle.
- Poikkihallinnollisia liikkumisohjelmia ei ole laadittu, joten toimenpiteitä ja vastuutahoja ei ole nimetty.

Seuranta ja tarveanalyysi (9/100)

- Ei säännöllistä seurantaa lasten, nuorten, työikäisten tai ikääntyneiden liikunta-aktiivisuudesta, liikuntapaikkojen käytöstä tai seuratoimintaan osallistumisesta.
- Ei sukupuolittaista seurantaa eikä pyöräily-/kävelyliikenteen tai luonnossa liikkumisen seurantaa.
- Tuloksia ei ole esitelty johtoryhmälle tai hyvinvointityöryhmälle.

Muut ydintoiminnat (32/100)

- Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat eivät ole osallistuneet ennakkoarviointeihin (päätökset, palveluverkko, olosuhteet).
- Ympäristöjohtaminen puuttuu: ei tietoa liikuntapaikkojen ympäristökuormituksesta, ohjeistusta tai kestävän kehityksen käytäntöjä.

Vuosina 2021–2024 fyysistä toimintakykyä mittaavien Move! -testien tuloksissa on ollut hajontaa niin 5. luokkalaisten kuin myös 8. luokkalaisten osalta. Tulokset ovat vaihdelleet vuosittain jonkin verran, mutta tilanne oli edelleen huolestuttava vuonna 2025. (ind. 5477, ind. 5478). Move!-mittaustulokset | Opetushallitus

MOVE-testit/Oph.fi	2021	2022	2023	2024	2025
5. luokka	34,7%	50,0%	37,0%	39,5%	31,9%
8.luokka	44,9%	49,2%	38,9%	43,5%	46,4%

Uusimmat loppuvuodesta 2025 saadut tulokset osoittavat huolestuttavaa suuntaa fyysisen kunnon tuloksissa 8.luokkalaisten huonontuneen tuloksen myötä. Yhteistulos vuosiluokan osalta on 46,4%, joka osoittaa 2,9%:n kasvua edelliseen mittaukseen, ja on korkeampi kuin koko maan tulos (39,6 %). 8.luokkalaisten poikien tulokset osoittavat, että 50% mittaukseen osallistuneista (45) on mahdollisesti terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla eli oppilaalla voi olla vaikeuksia selviytyä väsymättä

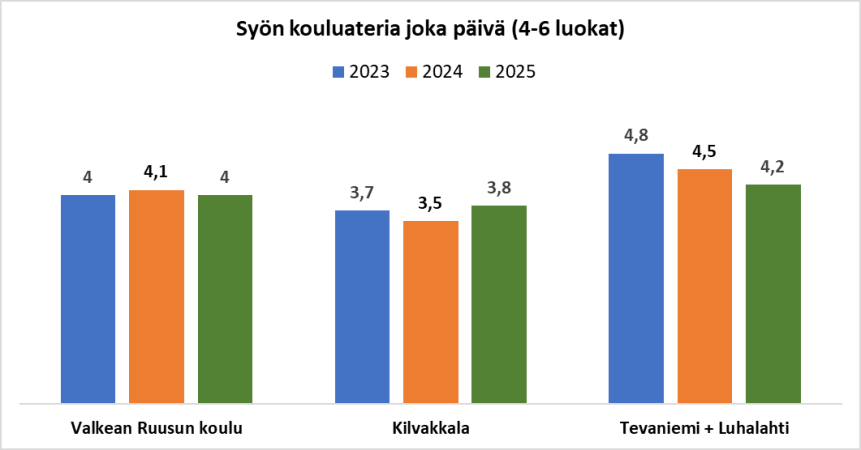
arkipäivän toiminnoista. 5.luokan pojilla vastaava tulos oli 33,3% (osallistujia 45). 5.luokka-asteen tytöt saivat tuloksen 29,2% ja 8. luokkalaiset tytöt tuloksen 41,9%.

Vuoden 2024 lopulla Ikaalisten kaupunki aloitti hankkeen puitteissa osa-aikaisen KouluPt (personal trainer) toiminnan peruskouluissa. KouluPT järjesti yhteistyössä 5. luokkien opettajien kanssa kokeilujaksoja liikkumisen lisäämiseksi osana oppitunteja. Kokeilujakson jälkeen Move! -testit tehtiin uudelleen ja tuloksissa oli havaittavissa selkeitä parannuksia. Hankkeelle saatiin jatkoaikaa ja kokeilujaksoja on tarkoitus laajentaa ja jatkaa lukuvuoden 2025-2026 aikana.

Lasten ja nuorten elintavat
Ravitsemus, uni ja harrastukset

Kouluterveyskyselyn tuloksista vuosina 2021 ja 2023 käy ilmi, että koululounaan syömättä jättäminen on yleistynyt niin yläasteella kuin myös toisella asteella. Vuoden 2023 tuloksista huomataan, että koululounaan jättää syömättä yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisista 51,5 %, lukion 1. ja 2. luokkalaisista 44,7 % ja ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. luokkalaisista 31,4 %. Vuonna 2025 on tapahtunut positiivista muutosta lukujen laskiessa seuraaviksi: koululounaan jättää syömättä yläkoulun 8. ja 9. luokkalaisista 44 % ja lukion 1. ja 2. luokkalaisista 38 %. Ammatillisen koulutuksen 1. ja 2. luokkalaisista ei tietoja saatavilla. (ind. 3904, ind. 3938, ind. 3923)

Toinen huomattava asia nuorten ravitsemukseen liittyen on aamupalan syömättä jättäminen. Yläkouluikäisistä vuonna 2021 joka arkipäivän aamupalan jätti syömättä 49,0 % ja vuonna 2023 43 %. Vastaavasti lukiolaisista vuonna 2023 arkipäivien aamupalan jätti syömättä 52,6 % ja ammatillista koulutusta opiskelevista 45,7 %. Vertailulukua vuodelle 2021 ei ole saatavilla. Vuonna 2025 osalta aamupalaan liittyvät tulokset ovat menneet positiivisempaan suuntaan. Yläkouluikäisistä vuonna 2025 joka arkipäiväisen aamupalan jätti syömättä 42,0 % ja lukiolaisista 48 %. Luvut ovat hieman laskeneet, mutta ovat edelleen merkittävän korkeita. (ind. 319, ind. 323, ind. 325)

Alakoulujen osalta kouluruokailuun liittyviä lukuja on saatu vuosittain toteutetusta perusopetuksen Viihtyvyyskyselystä. Lukuvuonna 2025-2026 kyselyn tulokset jaoteltiin 1-3-luokille ja VRK:n tulos oli 4,4, Kilvakkalan 4,3 ja Teva-niemen 3,9. Vastaava luku yhteiskoulun osalta oli 3,5 (skaala 1-5).

Ikaalilaisista 2–16 –vuotiaista lapsista ja nuorista joka neljäs on **ylipainoinen**. Kyseiset tulokset ovat vuodelta 2023, jolloin 2–6 vuotiaista 26,4 %, 7–12 –vuotiaista 25,9 % ja 13–16 –vuotiaista 25,6 % olivat ylipainoisia. (ind. 3235, ind. 3231, ind. 3233). Viimeisestä Kouluterveyskyselystä ei saatu enää ylipainoisten tuloksia Ikaalisten osalta. Pirkanmaan hyvinvointialueen kokonaistulos vuonna 2025 oli 22,7 % eli 3572 13 – 16-vuotiaita ylipainoisia nuoria.

Yläkoulun oppilaiden **unen määrä** parani selvästi vuosien 2021 ja 2023 välillä. Alle 8 tuntia yössä nukkuvien osuus laski 47,5 prosentista (2021) 27,5 prosenttiin (2023). Vuonna 2023 alle 8 tuntia nukkuvia oli kuitenkin edelleen paljon toisella asteella: lukiolaisista 55,3 prosenttia ja ammatillisessa koulutuksessa opiskelevista 45,7 prosenttia. Näille ryhmille ei ole saatavilla vertailutietoja vuodelta 2021.
Vuoden 2025 tulokset näyttävät sekä myönteistä että kielteistä kehitystä. Yläkoululaisten osalta alle 8 tuntia nukkuvien osuus kasvoi 38 prosenttiin, kun taas lukiolaisten kohdalla se laski 46 prosenttiin.
Kokonaisuutena tarkastellen alle 8 tuntia nukkuvien osuus on edelleen korkea kaikissa ryhmissä, mikä korostaa riittävän unen merkitystä nuorten hyvinvoinnille. (ind. 3725, ind. 3727, ind. 3726)

Lasten ja nuorten **harrastamisen taso** on Ikaalisissa ollut erittäin hyvällä tasolla vuosina 2021–2023: yläkouluikäisistä 97 %, lukioikäisistä 100 % ja ammatillisen koulutuksen oppilaista 94,3 % harrastaa jotakin. Harrastus voi olla mm. liikuntaa, musiikkia, taidetta tai mitä tahansa muuta toimintaa. (ind. 4893, ind. 4894, ind. 4895, ei tilastoja 2025).

Kouluterveyskyselyn mukaan **hengästyttävää liikuntaan** max. 1 h / per viikko on harrastanut yläasteikäisistä vuonna 2021 34,7 %. Vastaavat luvut myöhemmiltä vuosilta

ovat olleet yläasteikäisistä 34 % (2023) ja 34 % (2025), lukioikäisistä 42,1 % (2023) ja 25 % (2025) (ei saatavilla lukua vuodelta 2021) ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista 28,6 % (2023) (ei saatavilla lukua vuodelta 2021 ja 2025). (ind. 3905, ind. 3939, ind. 3924)

9.2.2. Mielenhyvinvoinnin edistäminen

Kouluterveyskyselyn tulokset osoittavat, että **ahdistuneisuuden kokemus** on yläkoululaisilla hienoisessa laskussa, kun taas lukioikäisillä taso on pysynyt lähes ennallaan. Tulosten mukaan noin joka viides nuori kokee ahdistuneisuutta.

- Vuonna 2021 ahdistuneisuutta koki 27,3 % yläkoululaisista ja 12,5 % lukio-opiskelijoista.
- Vuonna 2023 luvut olivat 22,5 % yläkoulussa ja 18,9 % lukiossa.
- Vuonna 2025 ahdistuneisuutta koki 21 % yläkoululaisista ja 19 % lukio-opiskelijoista.

Kouluterveyskyselyjen mukaan **terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi** kokevien osuus kasvoi vuosien 2021–2023 välillä useimmissa ikäryhmissä, mutta vuoden 2025 tulokset osoittavat parannusta.
Alakoululaisista osuus oli 6,5 % (2021), 12,3 % (2023) ja 6 % (2025). Yläkoululaisilla luvut olivat 35,6 %, 29,1 % ja 20 %. Lukiolaisilla osuus nousi 19,5 %:sta (2021) 29,7 %:iin (2023), mutta laski 22 %:iin (2025). Ammatillisessa koulutuksessa osuus oli 25,7 % vuonna 2023 (ei vertailutietoa 2021). Kokonaisuutena terveydentilan kokeminen on parantunut kaikissa ikäryhmissä vuoden 2025 tuloksissa.

Kouluterveyskyselyssä on selvitetty nuorten kokemaa korkeaa **positiivista mielenterveyttä** viimeisen kahden viikon aikana. Yläkoululaisista 5 % koki vuonna 2021 korkeaa positiivista mielenterveyttä, vuonna 2023 osuus oli 9 % ja viimeisimmän kyselyn mukaan 12 %. Lukio-opiskelijoista 11 % kokee korkeaa positiivista mielenterveyttä (aiempia lukiovertailuja ei ole). Tuloksiin vaikuttaa kunnan koko, joten yksittäisiin vuosivaihteluihin tulee suhtautua varoen. Kokonaisuutena kehitys yläkoululaisilla on myönteinen, mikä kertoo nuorten hyvinvoinnin vahvistumisesta.

9.3. Osallisuus ja vaikuttaminen

9.3.1. Osallisuuden lisääminen

8.-9 –luokan oppilaista vuonna 2023 83 % kokee olevansa tärkeä osa kouluyhteisöä. Oman luokan työilmapiiri koetaan hyväksi 50 % oppilaiden osalta vuonna 2023 ja vuonna 2025 43%:n mielestä. Luokan ilmapiiri tukee oppilaiden oman mielipiteen ilmaisua 2025 tulosten mukaan 92 % osalta. 8–9 –luokkalaisten osallisuuden kokemus ylipäätään koetaan heikoksi keskimäärin 12% edustuksella vastaajista. Nuorista (16–19 –vuotiaat) vuonna 2025 reilu 60 % kokee pystyvänsä kuitenkin vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin. Näitä ovat mm. koulun tapahtumat, koulutyön suunnittelu ja välituntien sisällöt.

Indikaattori, Sotkanet (ei tilastoa 2025)	vuosi 2021	vuosi 2023
Erittäin heikko osallisuuden kokemus (8.–9.lk), ind 5680	11 %	13 %
Ei koe olevan tärkeä osa koulu- tai luokkayhteisöä, ind 4703		
8.–9.lk oppilaat yhteensä	12,9 %	17 %
Pojat	10,9 %	13,3 %
Tytöt	12,7 %	20,9 %

Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Vuonna 2021 20 %/kouluista ja 2023 80 %/kouluista. Muutosta selittää kirjallisten arvioiden pyytämisen tehostuminen vuosien 2021–2023 aikana.

Vapaan sivistystyön eli kansalaisopiston opetustunnit lukuvuosittain:	Opetustunnit Ikaalinen
2020–2021	3329
2021–2022	4341
2022–2023	4403
2023–2024	4341

Ikäjakauma 2025:

alle 18v. 11 %
18-64 v. 51 %
yli 65 v. 38 %

Kulttuuripalveluiden saavutettavuus on kunnan kokoon nähden hyvä. Esiin nostetaan erityisesti elokuvissa kävijät, kirjaston fyysiset käyntimäärät sekä kansalaisopiston kursseille osallistumiskerrat.
Kädentaidot, musiikki ja liikunta ovat esimerkkejä vapaan sivistystyön tarjonnasta, jolla on vahva vaikutus kuntalaisten osallisuuteen ja hyvinvoinnin edistämiseen. Vuonna 2025 kansalaisopistossa järjestettiin hyvinvointiin liittyvinä Erityisherkkyyden piirteitä ja palautumisen tärkeyttä -luennot sekä Omavaraisen elämäntavan mahdollisuudet nykyaikana - lyhytkurssi.

Lukuharrastuksen turvaamiseksi Ikaalisten kirjasto tarjoaa palvelun asiakkailleen, jotka eivät korkean iän, vamman tai sairauden vuoksi pääse itse kirjastoon. Noin 4 viikon välein kirjastolta tuodaan kirjakassi suoraan asiakkaan kotiin. Kirjakassipalvelu on hyvänä esimerkkinä kulttuurihyvinvoinnin edistämisestä.

Elokuvissa kävijät	2021	2022	2023	2024	2025
Kävijöiden määrä	2329	4426	4709	4942	4591

Kirjastossa fyysiset käynnit	2021	2022	2023	2024	2025
Käyntikerrat	22 764	29865	28 284	29 767	31 519

Kansalaisopiston kurssit	2021	2022	2023	2024	2025
Osallistujamäärät	1875	1990	2116	1844	1879

Vuosi	Hakijoiden määrä	Palkattuja nuoria
2021	62	32
2022	34	29
2023	55	35
2024	73	41
2025	95	33

Nuorten kesätyön hakeminen on kasvanut Ikaalisissa vuosi vuodelta. Kunta on tarjonnut kesätyöntekijöille töitä Tutustu työelämään ja Tienaa -kesätyöjaksot vuosina 2021–2025.
Nämä kesätyöjaksot ovat kahden viikon mittaisia kesäharjoittelujaksoja**,** jotka on suunnattu 14–18-vuotiaille nuorille**.** Ohjelman tarkoituksena on tarjota nuorille ensikosketus työelämään ja mahdollisuus tutustua eri alojen työtehtäviin ohjatusti.

Laki hyvinvointialueesta 611/2011, 32 § määrittelee **hyvinvointialueen vaikuttamistoimielimistä** seuraavasti: Aluehallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi hyvinvointialueen vanhusneuvosto sekä vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi hyvinvointialueen vammaisneuvosto. Vaikuttamistoimielinten jäsenet valitaan hyvinvointialueen kunnissa toimivien vastaavien vaikuttamistoimielinten jäsenistä siten, että kustakin vaikuttamistoimielimestä valitaan vähintään yksi edustaja. Ikaalisten vanhus- ja vammaisneuvosto on valinnut varsinaisen ja varajäsenen kuhunkin Pirhan vaikuttamistoimielimeen. Nuorisovaltuustosta on valittuna varsinainen jäsen.

Kuntalain 410/2015, 26 §, 27§ ja 28§ mukaisesti nuorten, ikääntyneen väestön ja vammaisten henkilöiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi

kunnanhallituksen on asetettava tätä varten **nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto**. Vuonna 2025 vanhus- ja vammaisneuvosto yhdistyivät. Vanhus- ja vammaisneuvosto - Ikaalinen Nuorisovaltuusto on ollut toiminnassa vuodesta 2008 alkaen. Nuorisovaltuusto - Ikaalinen

Lähitori on matalan kynnyksen paikka, jossa voi saada maksutonta neuvontaa ja ohjausta arjen kysymyksiin. Erityisesti apua tarjotaan ikäihmisten ja vammaisten palveluihin liittyvissä asioissa. Lähitorilla on mahdollisuus osallistua avoimiin ryhmätoimintoihin ja erilaisiin tapahtumiin. Neuvonta ja ohjaus ovat maksuttomia, mutta joissakin ryhmissä voi olla pieni osallistumismaksu.

Ikaalisten lähitorilla palveluohjausta ja neuvontaa oli vuonna 2024 yhteensä 177 kertaa. Kaikille avoimiin ryhmiin osallistui yhteensä 362 henkilöä ja erilaisiin tilaisuuksiin ja luentoihin osallistui yhteensä 1534 henkilöä. Vuonna 2025 ohjausta ja neuvontaa annettiin 329 kertaa ja tilaisuuksiin sekä luentoihin osallistui 2246 henkilöä. Lähitorin palveluita löydetään siis entistä enemmän ja tietoisuus palvelusta on selvästi kasvanut. Lähitoritoiminta on Pirkanmaan hyvinvointialueen toimintaa kunnissa.

Äänestäminen on yksi konkreettinen tapa kokea osallisuutta. Kun ihminen kokee voivansa vaikuttaa, se lisää psykologista hyvinvointia, vähentää ulkopuolisuuden tunnetta ja vahvistaa luottamusta yhteiskuntaan. Osallisuus on yksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen peruspilareista, koska se tukee yhteisöllisyyttä ja ehkäisee syrjäytymistä. Äänestysaktiivisuus kuuluu STM:n vähimmäistietosisällön indikaattoreihin. Ikaalisten äänestysaktiivisuus on ollut naapurikuntiin verrattuna isoin kaikissa viimeisissä vaaleissa.

Indikaattori	Kunta	%
äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, Sotkanet ind 3076 (2025)	Hämeenkyrö **Ikaalinen** Parkano	53,0 **60,6** 58,0
äänestysaktiivisuus eduskuntavaaleissa, Sotkanet ind 3077 (2023)	Hämeenkyrö **Ikaalinen** Parkano	69,6 **70,3** 68,0
äänestysaktiivisuus hyvinvointialuevaleissa, Sotkanet ind 229 (2022)	Hämeenkyrö **Ikaalinen** Parkano	47,3 **49,6** 49,4
äänestysaktiivisuus kuntavaaleissa, Sotkanet ind 3076 (2021)	Hämeenkyrö **Ikaalinen** Parkano	52,6 **60,6** 60,2

Kylät yli kuntarajojen on Ikaalisten Kehitys Oyn, Ikaalisten kaupungin sekä Tampereen Ammattikorkeakoulun kumppanuushanke, jonka tavoitteena on turvata ja kehittää maaseudun palveluja monikanavaisesti sekä uudistaa ja monipuolistaa maaseutualueiden taloutta kyliä kehittämällä, yhteistyössä paikallisten, alueellisten ja maakunnallisten kumppanien kanssa. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyötahojen kanssa monistettavia ja mitattavia kokeiluja, joiden tavoitteena on turvata ja uudistaa palveluja sekä luoda uusia työpaikkoja ja yrittäjyyttä. Hankkeen kohderyhmänä ovat kylien asukkaat, nuoret, maahanmuuttajat ja maaseudun asumisesta ja yrittäjyydestä kiinnostuneet henkilöt. Hankkeen toteutusaika on 1.8.2024-31.07.2027. Kylät yli kuntarajojen – Maaseutuverkosto

Kylien osallisuuden edistämisestä esimerkkinä on perinteinen kylien välinen kävely- ja pyöräilyhaaste. Vuodesta 2002 jatkunut liikuntaan kannustavaan tapahtumaan osallistui vuonna 2025 yhdeksän kyläseuraa tai kylää. Kilometrejä kertyi yhteensä 55630 kilometriä kävellen tai pyöräillen. Liikuntaan kannustaminen jatkui perinteisin sisällöin myös vuonna 2026. Samoin Itä-Ikaalisten alueella yli 10 vuotta järjestetty pihakirppissuunnistus on lisännyt osallisuuden kokemusta niin alueen asukkaiden kuin vierailijoidenkin keskuudessa.

9.3.2. Nuorten palveluiden vahvistaminen

Syrjäytymisriskissä olevat (Sotkanet ind 5387) 18–24 –vuotiaat, % vastaavan ikäisistä on Ikaalisissa v. 2021 ja v.2022 ollut 15,5 % ja noussut vuoteen 2023, ollen 19,2 %. Miehillä prosentti on pidemmälläkin aikavälillä naisia suurempi. Hämeenkyröön (2023: 22,3 %) verrattuna Ikaalisten lukemat ovat parempia, mutta koko Pirkanmaahan (2023: 15,1 %) verrattuna hieman huonompia. Henkilömäärinä 15,5 % tarkoittaa vuonna 2021 57 henkilöä ja vuonna 2022 54 henkilöä. Vuonna 2023 luku nousi 74 henkilöön ja vuonna 2024 luku laski 63 nuoreen (16,2%). Pirkanmaan hyvinvointialueen luku oli 15,0 % (2024). Syrjäytymisriskissä ovat nuoret, jotka eivät opiskele, työskentele tai ole varusmies- tai siviilipalveluksessa.

Nuorten tyytyväisyys elämäänsä tällä hetkellä (Kouluterveyskyselyn teko-hetkellä) on tarkasteluvälillä 2021–2025 vaihdellut kyselyvuosittain isommmilla nuorilla 60-70 %:n välillä. Viimeisin tulos ikaalilaisilla nuorilla näyttää elämään tyytyväisyyden kasvaneen. Valtakunnallisesti kuitenkin on huomattu nuorten tulevaisuuden uskon heikentyneen. Ikaalilaisilla 4.-5.-luokkalaisilla lapsilla kouluterveyskyselyssä elämään tyytyväisten osuus on laskenut, neljän vuoden aikana jopa 10 prosenttia. Sotkanet ind 4811, 4700, 4702.

Lukiolaiset	Nuorten tyytyväisyys elämäänsä
2021	68 %
2023	57 %
2025	**77 %**
8.–9. luokkalaiset	
2021	69 %
2023	66 %
2025	**72 %**
4.–5. luokkalaiset	
2021	91 %
2023	84 %
2025	**81**

Nuorisotila Vienolan kävijämäärät on koronavuosien jälkeen lähteneet nousuun. Vakituinen nuoriso-ohjaaja aloitti keväällä 2024 pitkähkön tauon jälkeen, joka vaikutti merkittävästi nuorten palveluiden vahvistumiseen ja vakiintumiseen. Sen jälkeen myös Nuorisotila Vienolan markkinointi ja näkyvyys sosiaalisen median kanavissa on parantunut. Vienolan kävijämäärät ovat vuosittain (2022 – 2024) olleet 3300 – 4300 välillä. Vuoden 2025 kävijämäärä oli 3035. Kylänuortenilloissa oli 505 käyntiä.

Nuorisotoimen henkilötyövuodet on yhteensä 1,8 htv (2025). Nuorisopalveluissa järjestetään avointa toimintaa sekä pienryhmätoimintaa kerhotoimintana alle 29-vuotiaille. Nuorisolaki | 1285/2016 | Lainsäädäntö | Finlex **Etsivä nuorisotyö** kohdentuu 15–29 –vuotiaille nuorille. Lisäksi kaupunki järjestää jonkin verran nuorisotyötä peruskoulussa. **Starttipaja -toimintaa** sekä etsivää nuorisotyötä järjestetään myös nuorisotila Vienolassa. Etsivä nuorisotyö ja starttipajatoiminta kuuluvat työllisyyspalveluiden organisaatioon. Asiakkuuksien kesto vaihtelee paljon yksilöllisen tuen tarpeen mukaan.

Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät	Asiakasmäärä
2021	76
2022	101
2023	90
2024	87
2025	87

Starttipajan osallistujamäärät	Asiakasmäärä
2021	16
2022	18
2023	15
2024	14
2025	25

Vuoden 2025 Kouluterveyskyselyn tulokset Ikaalisissa osoittavat kaksijakoista kehitystä nuorten hyvinvoinnissa. Positiivista on, että nuorten kokemus omasta terveydestään, yksinäisyyden tunne ja ahdistuneisuus ovat vähentyneet, ja suun terveydenhoito on parantunut. Myös koulukiusaaminen on hieman vähentynyt. Huolestuttavaa sen sijaan on terveellisten elintapojen kokonaisuuden heikentyminen, erityisesti unen määrän

väheneminen, lisääntynyt päihteiden käyttö ja tupakointi sekä liikunnan määrän hienoinen lasku. Pelkkä nuoriin kohdistuva toiminta ei riitä – vanhemmuuden tukeminen on olennainen osa kokonaisuutta, jotta arjen rytmit ja hyvinvointia tukevat valinnat vahvistuvat perheissä.

Summaindikaattori "**Terveyttä edistäviä elintapoja**" muodostuu seuraavista osa-alueista, jotka ovat THL:n Kouluterveyskyselyssä määriteltyjä keskeisiä terveyttä tukevia elintapasuosituksia:

- 🏃 Riittävä liikunta: vähintään tunti päivässä
- 🍽️ Säännöllinen aamiainen arkiaamuisin
- 😴 Riittävä uni: vähintään 8 tuntia arkiöinä (4.-5.lk:n kyselyssä: nukkuu mielestään tarpeeksi)

Indikaattori ilmaisee niiden peruskoulun 4.- ja 5. ja 8. - 9. luokkalaisten osuuden prosentteina, joilla on kolme em. elintavoista. Alla olevista taulukoista selviää, että ikaalislaisten lasten ja nuorten terveyttä edistävien elintapojen määrä on laskeva. Terveyskäyttäytymiseen tulee kiinnittää entistä vahvemmin huomiota.

Terveyttä edistäviä elintapoja-summaindikaattori, % 4. ja 5.luokan oppilaista, Sotkanet ind 8.	**Ikaalinen**	**Hämeenkyrö**	**Parkano**	**Pirkanmaa**
2021	**36**	24	26	31
2023	**29**	27	25	30
2025	**26**	28	29	32

Terveyttä edistäviä elintapoja-summaindikaattori, % 8. ja 9.luokan oppilaista, Sotkanet ind 9.	**Ikaalinen**	**Hämeenkyrö**	**Parkano**	**Pirkanmaa**
2021	**10**	9	10	13
2023	**16**	9	11	14
2025	**10**	9	7	13

Ikaalinen

Alla on **koontitaulukko keskeisistä Kouluterveyskyselyn tuloksista**. Osa kysymyksistä ei ole kaikkien vuosien kyselylomakkeissa ja tulos voi puuttua myös vähäisen vastaajamäärän vuoksi. Tulokset Etusivu - Sotkanet.fi, Tilasto- ja indikaattoripankki tai Kouluterveyskyselyn tulokset - THL

KOULUTERVEYS-KYSELYN TULOKSIEN VERTAILUA		**4. – 5. lk**			**8.-9. lk**		**lukio 1.-2. lk**		
Indikaattori	**2019**	**2023**	**2025**	**2019**	**2023**	**2025**	**2019**	**2023**	**2025**
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä %	91,8	84	81	81,6	66	**72**	66,7	57	**77**
Ei yhtään läheistä ystävää %	-	-	1	4,6	10	7	17,1	-	-
Tuntee itsensä yksinäiseksi %	1,8	3	4	13,6	17	13	16,7	16	13
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa %	2,7	6,1	**8**	4,4	9,7	9	-	-	-
Ylipainoisuus %	-	-	-	24,1	25	-	15,6	-	-
Usein niska- ja hartiakipuja,vähintään viikottain	7,3	24	22	12,4	50	33	19,4	54	29
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa max 1h/vk %	-	-	-	39,3	34	34	36,1	42	25
Ei syö koululounasta päivittäin %	-	-	-	31,8	51,5	44%	16,7	45%	37%
Hampaiden harjaus harvemmin kuin 2xpv %	53,6	47	45	53,9	56	**49**	55,6	47	37
Kokee terveyden-tilansa keskin-kertaiseksi tai huonoksi %	8,5	12	6	17,8	29,1	**20** (p 12, t 30)	33,3	30	**22**
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus %	-	-	-	13,6	23	21	20,6	19	19
Sosiaalinen ahdistuneisuus %	-	-	-	-	37	39	-	46	37
Ollut huolissaan mielialastaan viimeisen 12kk aikana %	-	-	-	36,0	37	34	47,1	51	32
Vähintään 2vk kestänyt masennusoireilu %	-			20	26	**18**	30,6	18	13
Koulu-uupumus %	koulustressi % 37,8			13,6	15	15	27,8	16	21
Liialliseksi koettu netin käyttö	-	10	8	-	15	9	-	-	13
Opettajat usein kiinnostuneita sitä, mitä oppilaalle kuluu	-	42	**23**	-	-	-	-	-	-

Indikaattori		4.-5. lk			8.-9. lk			lukio 1.-2.	
	2019	**2023**	**2025**	**2019**	**2023**	**2025**	**2019**	**2023**	**2025**
Käyttänyt jotain tupakkatuotetta vähintään kerran %	6,3 (pojat 11,5)	8	8	55,2	41	36 (p 39, t 32%)	25,7	29	**53**
Tupakoi päivittäin %	-	-	-	6,8	3	4	-	-	-
Nuuskaa päivittäin %	-	-	-	5	2 (4% koko maa)	0 (2%)	-	-	-
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran%	-	-	-	10,1	9	8 (koko maa 6%)	-	-	13 (koko maa 9%)
Vanhempien liiallinen alkoholin käyttö %	1	2	-	7	7	-	-	-	-
Omalla paikka-kunnalla helppo hankkia huumeita%	-			42	54	-	61	53	-
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa %	-			5,7	4,9	**7**	-	-	13
Kokenut vanhempien tai muiden huolta-pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana %	17,6	14,4	**15**	12,5	12	8	-	-	-
Kokenut seksuaalista häirintää puhelimessa tai internetissä vuoden aikana	4	13	12	27,3 (tytöt 43,5)	17	**12**	22,2	18	-
Vähintään tunnin päivässä liikkuvat %	44	42	**38**	16	24	24	-	-	29
Nukkuu arkisin alle 8h	-	-	-	68	73	62	49	45	**54**
Kokee nukkuvansa tarpeeksi	-	79	81	-	-	-	-	-	-
Käyttää nikotiinipusseja nykyisin	-	-	-	-	7	**13**	-	-	26
Perheen koettu taloudell.tilanne kohtalainen tai sitä huonompi	-	-	-	34	35	34	39	50	40
Yrittänyt usein viettää vähemmän aikaa netissä, mutta ei ole onnistunut %	42	47	36	26	31	**32**	31	30	32

9.4. Vaikuttavat palvelut

9.4.1. Digitaalisten palveluiden kehittäminen

Digitaalisten palveluiden kehittämisen osalta perusopetuksessa otettiin etäopetusjärjestelmä käyttöön. Digitaalisten oppimisympäristöjen käyttöä mahdollistetaan digitutorin opastuksella sekä henkilökohtaisilla tietokoneilla. Mediakasvatus sisältyy perusopetuksen kaikkiin oppiaineisiin.

Digitaalisten palveluiden kehittämiseen tulisi panostaa, sillä digitaalinen toimintaympäristö muuttuu jatkuvasti. Digi- ja väestötietoviraston mukaan jopa 36 prosentilla väestöstämme on tässä ajassa säännöllistä avuntarvetta digilaitteiden käytössä.

Kuva 10. Miksi digitukea tarvitaan?

Lähde: Digi- ja väestötietovirasto

Erityisesti iäkkäiden kuntalaisten digiosaamisesta kannetaan valtakunnallisestikin huolta. Vanhus- ja vammaisneuvostot Ikaalisissa ovat nostaneet myös asian esille. Digiapua on saatavilla Lähitoreilla. Kirjastossa avustetaan normaalin asiakaspalvelun tilanteissa myös digiasioissa.
Niiden saavuttamisessa on kuitenkin laajan kunnan etäisyyksien ja asiointiliikenteen vähäisyyden vuoksi koettua haastetta. Lisäksi yksinasuvien ikäihmisten määrä on iso (yli 75- vuotiaita yksin asuvia Ikaalisissa 423 henkilöä v. 2024). Yksin asuvat ikäihmiset ovat erityisen haavoittuvassa asemassa, sillä digiosaamattomuus voi vaikeuttaa yhteydenpitoa, palveluiden käyttöä ja arjen sujuvuutta ilman läheisten tukea.

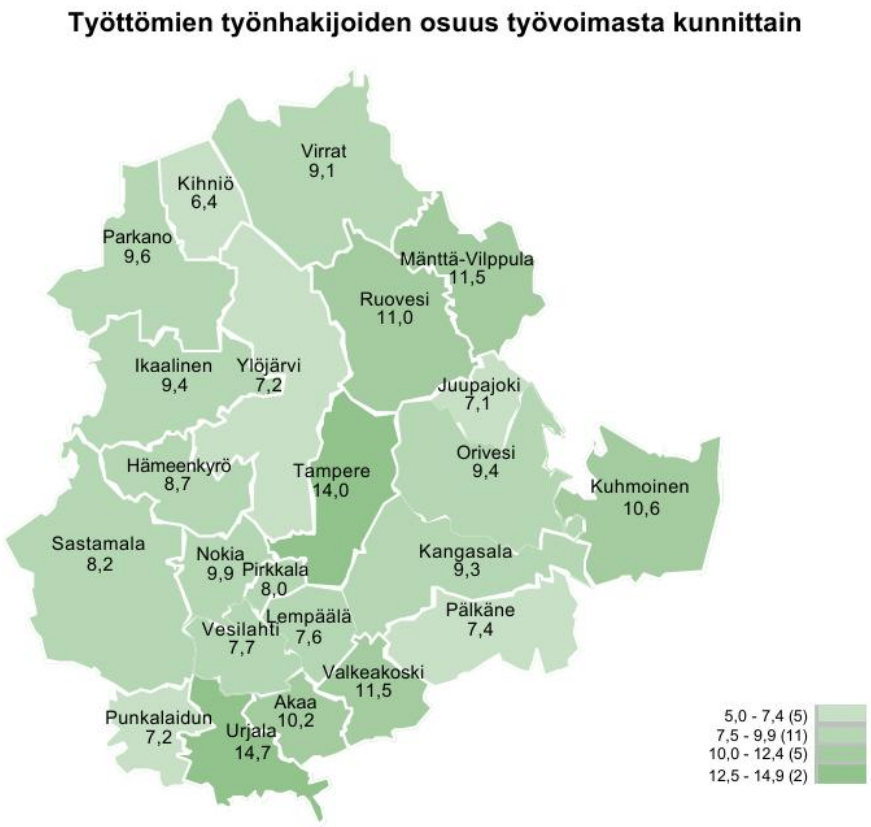
Tavoitteisiin kirjatun Sähköisen perhekeskuksen ja sen päivityksen tilanne muuttui hyvinvointialueuudistuksen myötä, kun isoin osa palveluista siirtyi kunnalta Pirhalle. Päivityksessä koettiin haasteita, joten lapsiperhepalveluita koskeva www-sivujen sisältö

poistettiin vuonna 2023 kaupungin sivuilta. Myös Hyvinvointia elintavoilla-sivusto poistettiin samoista syistä. Pirhan sivuille on tuotettu digitaalinen perhekeskus eli Digiperhe Etusivu - Digiperhe - pirha.fi , jonne kaikilla on vapaa pääsy. Samoin Hyvinvointia elintavoilla-sivusto on myös ikaalilaisten käyttöön tarkoitettu. Hyvinvointia elintavoilla - Pirkanmaan hyvinvointialue - Hyvinvointia elintavoilla - pirha.fi

Kuntalaisten osallistamiseenkin liittyvää digitaalisten palveluiden kehittämistä on ollut harrastusmahdollisuuksista tiedottaminen. Aiemmin pääosin flyereillä ja paikallislehden ilmoituksilla toteutettu tiedotus on edistynyt päiväkodin ja perusopetuksen Wilma ja Päikky-järjestelmien käyttöön sekä 2025 vuonna www-sivuille laaditun harrastustoiminnan kalenterin muodossa. Kaupungin Tapahtumakalenteri ei tavoittanut kaikkia harrastustoimintaa etsiviä, vaan sille rakennettiin maksuttomien harrastuksien paikka perusopetuksen yhteyteen www-sivuille. Eriarvoisuuden vähentämisessä yksi toimenpide lisää toteutettuna.

9.4.2. Työllisyyden edistäminen

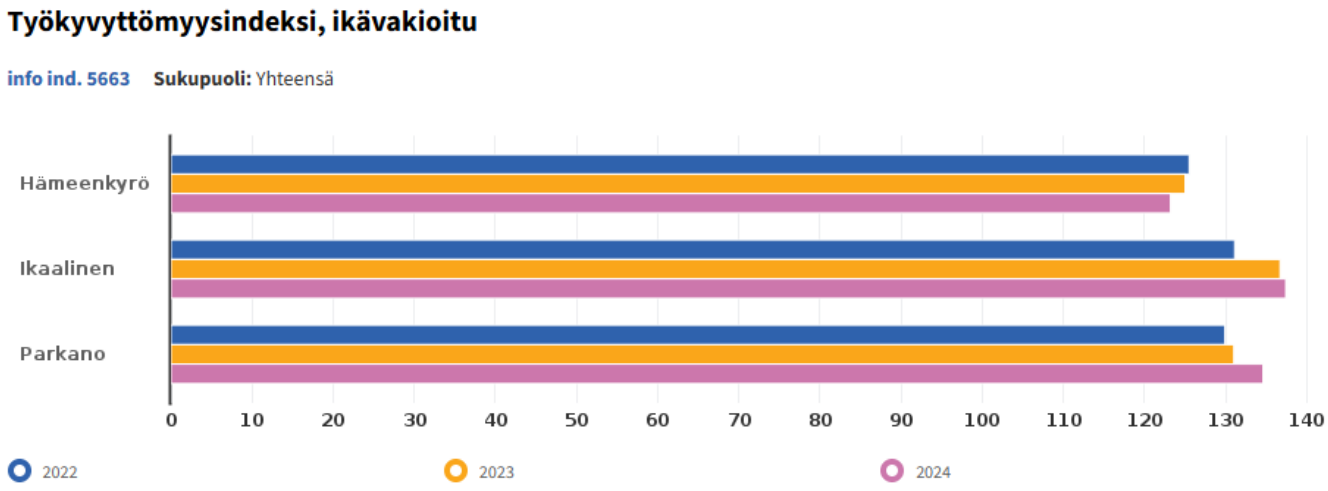
Ely-keskuksen Työllisyyskatsauksessa syyskuun 2025 osalta todetaan, että ”Positiivinen signaali oli, että työttömien työnhakijoiden määrä laski tai pysyi entisellään Kihniöllä, Hämeenkyröllä, Ikaalisilla, Mänttä-Vilppulassa, Parkanolla ja Sastamalassa. Suurin alenema Hämeenkyröllä 84 henkilöä”. Alla olevasta kuvasta selviää Pirkanmaan kuntien työttömien työnhakijoiden osuudet työvoimasta syyskuun 2025 mukaan. Ikaalisten lukema oli tuolloin 9,4%, joka on 2,36 % matalampi kuin viiden vuoden (2021-2025) joulukuiden keskiarvo.

Ikaalinen	12/2021	12/2022	12/2023	12/2024	12/2025
Työttömät työnhakijat	289	286	354	353	347 (-6)
Työttömien työn-hakijoiden osuus työvoimasta	10,3	10,3	12,9	12,9	12,4
Avoimet työpaikat	97	34	26	16	27
Alle 25-vuotiaat	19	25	34	37	43
Pitkäaik.työttömät	76	63	81	109	109
Vammaiset ja pitk.aik.sairaat	59	42	45	48	82

Lähde: Elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksen työllisyyskatsaukset

Vuoden 2022 **Työkyvyttömyysindeksin** arvo oli 131.1**.** Indeksi kuvaa vuosien 2022–2024 Ikaalisten työikäisen väestön työkyvyttömyyttä suhteessa koko maan indeksitasoon, joka on 100. Indeksissä on otettu huomioon työkyvyttömyyseläkkeen saajat joulukuussa, vähintään 3 kuukauden pituisella sairauspäivärahajaksolla olleet vuoden aikana ja ammatillisen kuntoutuspäätöksen saaneet vuoden aikana. Viimeisin tilasto on vuodelta 2024 ja se osoittaa Ikaalisiin indeksilukua 137,47. Parkanon luku oli 134,6 ja Hämeenkyrön 123,2. Sotkanet ind. 5663

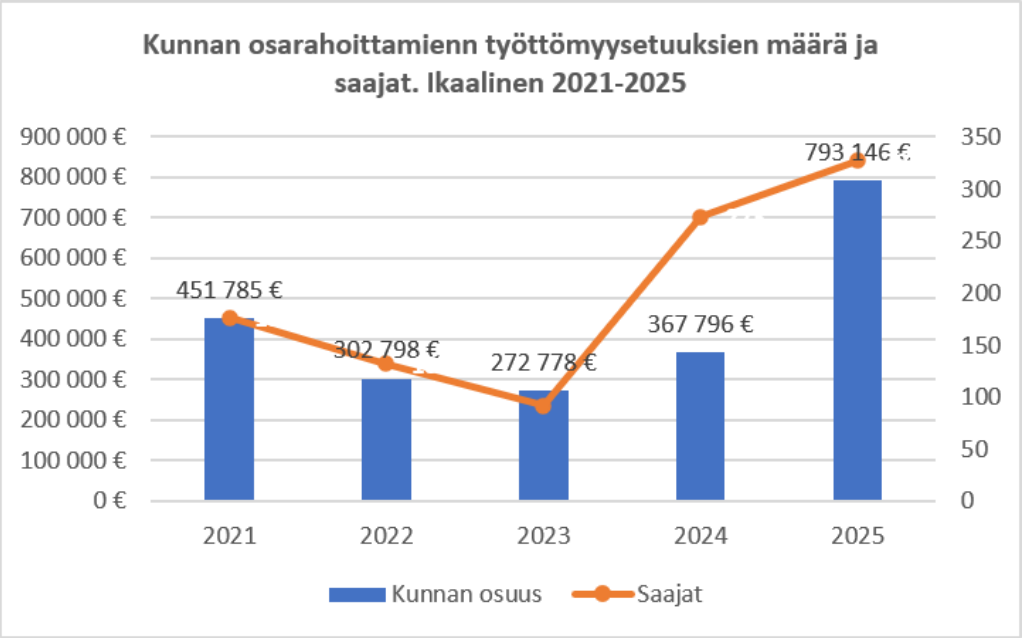
Vuosina 2021–2024 **Työkyvyttömyyseläkettä** saavien määrä on ollut hienoisessa laskussa. Ikaalisissa työkyvyttömyyseläkettä saavien määrä on merkittävästi korkeampi kuin Pirkanmaan keskiarvo, joka on vuonna 2024 ollut 5.6 %. Lähikuntien tilanne Hämeenkyrö 8,0% ja Parkano 9,3% vuonna 2024.

Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Ikaalinen ind. 306, Sotkanet	**%**	**Hlö**
2021	**9,2**	**287**
2022	**8,8**	**269**
2023	**8,6**	**264**
2024	**8,3**	**251**

Vuoteen 2021–2023 **vaikeasti työllistyvien** määrä on ollut laskussa, mutta 2024 pitkäaikaistyöttömien määrä nousi huomattavasti. Naapurikuntien ja koko Pirkanmaan vertailussa kehitys on ollut samansuuntainen.

Vaikeasti työllistyvät (rakennetyöttömyys), % 15 - 64-vuotiaistainfo, Sotkanet ind. 3071	**%**	**Hlö**
2021	**4,8**	**175**
2022	**3,6**	**131**
2023	**3,4**	**125**
2024	**4,1**	**149**
2025	**4,8**	**175**

Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen maksuosuus laski merkittävästi vuosina 2021 – 2023. Vuonna 2024 maksuosuus kuitenkin kasvoi yli 30 prosenttia verrattuna vuoden 2023 tasoon.
Kelaston tilastojen mukaan nuorten (17–29-vuotiaat) osuus kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen maksuosuudesta oli vuosina 2021 – 2024 noin 10 prosenttia. Sen sijaan 30–55-vuotiaiden osuus oli samalla ajanjaksolla 61 – 75 prosenttia kunnan maksu-osuudesta. Tämän perusteella voidaan arvioida, että työttömyys painottuu Ikaalisissa erityisesti työikäiseen väestöön. (Lähde: Kelasto, Kelan tilastotietokanta.)

Vuoden 2025 alusta lähtien **kuntien rahoitusvastuu työttömyysetuuksista** muuttui. Kunnilla on maksuosuus työmarkkinatuen lisäksi myös peruspäivärahasta ja ansiopäivärahasta. Kunnan maksuosuus vuonna 2025 oli 793 146 euroa, mikä on 425 350 euroa (115,6 %) enemmän kuin vuonna 2024. Maksuosuuden kasvuun vaikuttivat muun muassa heikko työmarkkinatilanne sekä kuntien laajentunut rahoitusvastuu työttömyysetuuksista.

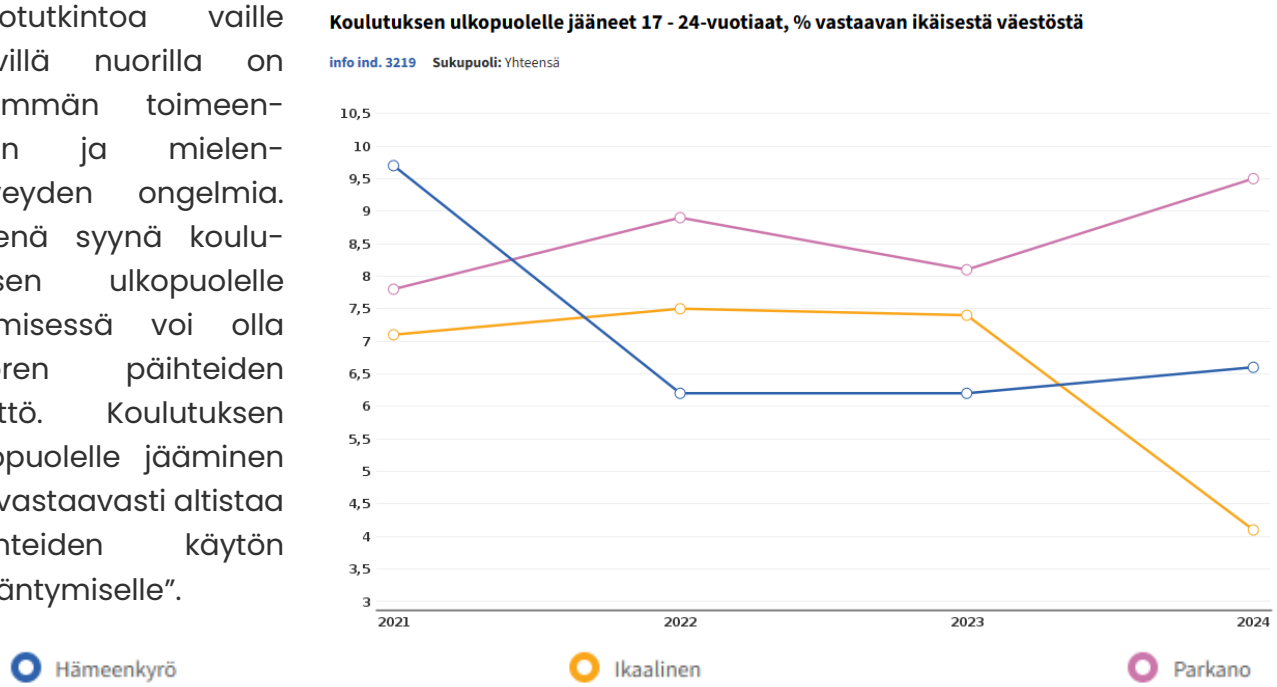
Luottorekisteriin merkitty **maksuhäiriö** eli luottotietojen menetys on kasvussa. https://www.asiakastieto.fi/web/fi/asiakastieto-media/uutiset/maksuhairioisten-maara-lahestyy-historian-huippua-jo-385-000-kuluttajalla-on-merkinta-rekisterissa.html Ikaalisten maksuhäiriöisten henkilöiden % osuus oli vuonna 2025 7,5%. Pirkanmaan vastaava luku oli 6,4%.
Lähde: Puhti-raportti/Suomen asiakastieto Oy

Koulutussektorin ja tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäneet/ Ikaalinen	**Keskeyttämisen laskennassa käytetty opiskelija-määrä 20.9.**	**Keskeytti opinnot koulutus-sektorilla,%**	**Keskeytti tutkintoon johtavan koulutuksen kokonaan, %**
Lukuvuosi 2021/2022	693	10,8	9,2
Lukuvuosi 2022/2023	651	6,9	6,0
Lukuvuosi 2023/2024	608	7,2	6,3

Lähde: Koulutussektorin ja tutkintoon johtavan koulutuksen keskeyttäminen kunnittain muuttujina Vuosi, Koulutuskunta ja Tiedot. PxWeb

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24 vuotiaat Sotkanet ind 3219

Sotkanetin tulkinta indikaattorista 3219: ”Yhteiskuntaan ja työelämään kiinnittyminen on vaikeampaa niille nuorille, jotka eivät peruskoulun jälkeen suorita toisen asteen koulutusta. Hyvinvointiongelmien tiedetään usein kasautuvan: peruskoulun jälkeistä jatkotutkintoa vaille jäävillä nuorilla on enemmän toimeentulon ja mielenterveyden ongelmia. Yhtenä syynä koulutuksen ulkopuolelle jäämisessä voi olla nuoren päihteiden käyttö. Koulutuksen ulkopuolelle jääminen voi vastaavasti altistaa päihteiden käytön lisääntymiselle”.

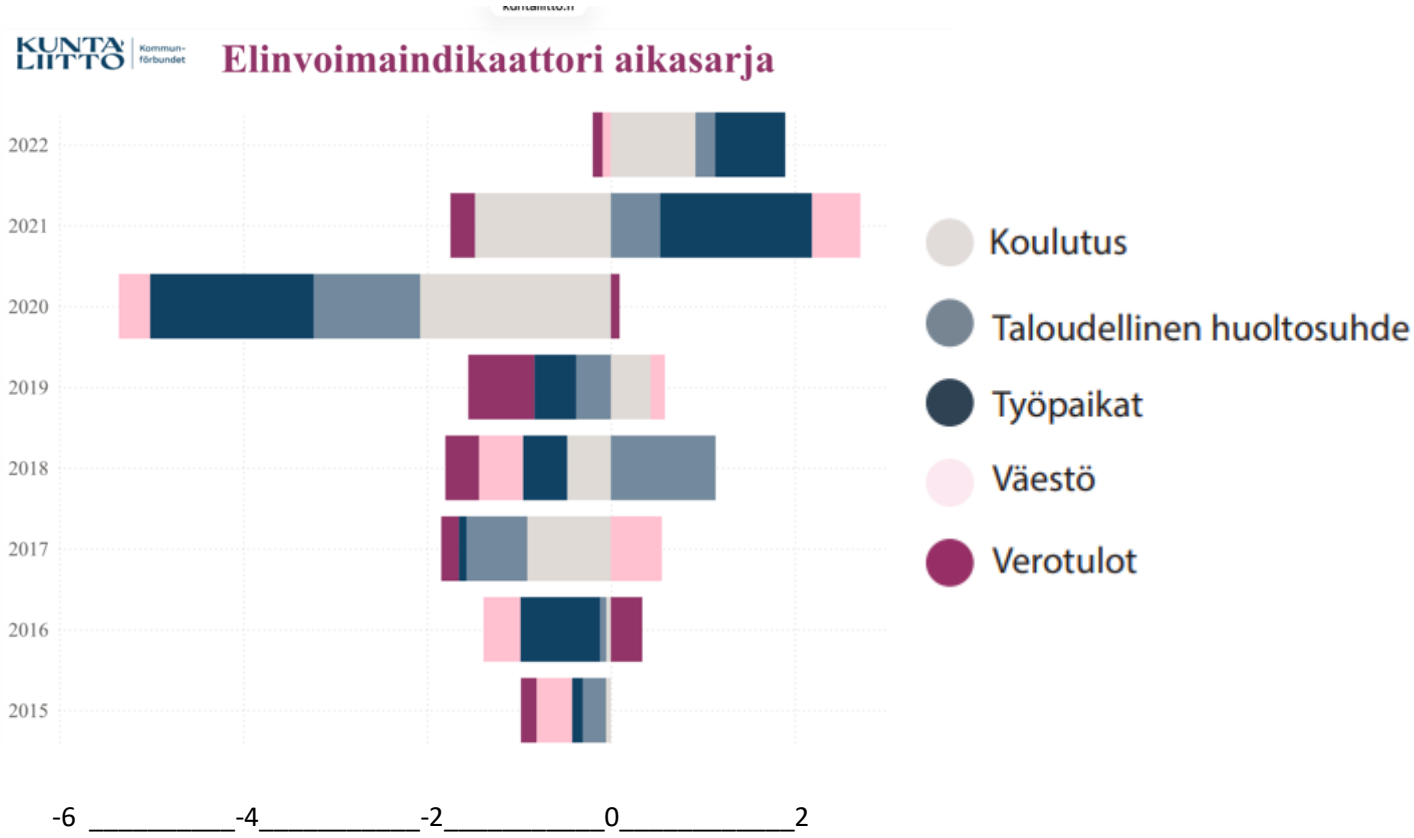

Itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä (vähimmäistietosisältö, STM)

STM:n vähimmäistietosisältöön sisältyy itsearviointi kunnan elinvoiman edistämisestä. Kuntien elinvoimaa kuvaavan **EVP-indeksin** mukaan Ikaalisten yhteisindeksi on vuonna 2025 39,1. Se muodostuu kahdesta osa-alueesta eli elinvoimaindeksistä ja vetovoimaindeksistä. Ensimmäinen on 40,9 ja jälkimmäinen 37,3. EVP-pisteet jaotellaan seuraavasti. 81-100 (paras), 61-80, 41-60, **21-40** ja 0-20 (heikoin). Indeksi muodostetaan 20 avainmuuttujien perusteella. EVP-indeksi - MDI

Toinen kunnan elinvoimaa kuvaava indikaattori on **elinvoimaindikaattori**. Elinvoimaindikaattori kertoo, miten kunnan elinvoima on muuttunut kahden viimeisimmän tilastojakson välillä.

- Jos indikaattorin arvo on **positiivinen**, kunta on kehittynyt paremmin kuin koko maa keskimäärin.
- Jos arvo on **negatiivinen**, kehitys on ollut heikompaa kuin muualla Suomessa.

Kuva 11. Elinvoimaindikaattori aikasarja.
Lähde: Kuntaliitto

Indikaattori näyttää siis kunnan aseman suhteessa koko maan kehitykseen. Ikaalisten elinvoimaindikaattori oli vuonna 2019 -0,96, v. 2020 -5,3, v.2021 0,97 ja viimeisimmässä tilastotarkastelussa vuonna 2022 1,70. Vertailulukuina vuoden 2022 tiedoista Hämeenkyrö 3,11 ja Parkano 0,266. Tiedot päivittyvät aina, kun tilastoihin tulee uutta dataa. Indikaattorissa huomioidaan väestömuutos, työpaikkamuutos, verotulojen muutos, taloudellisen huoltosuhteen muutos ja koulutustason muutos. Kaikilla on samanlainen painoarvo indikaattorissa.

Työttömyysaste tarkoittaa työttömien osuutta työvoimasta eli kuinka suuri osa työvoimasta on työttömänä tiettynä ajankohtana. Ikaalisten työttömyysaste on pitkään ollut Pirkanmaan korkeimpia. Se on vaihdellut 10,3 – 12,9% vuosina 2021 – 2025. Haasteena on ollut vaikeus löytää avoimiin työpaikkoihin osaavaa työvoimaa paikkakunnalta. Joulukuussa 2025 työttömiä oli Ikaalisissa 347 henkilöä. Vuoden takaisesta luvusta vähennystä on tapahtunut vain 6 henkilön verran. Alle 25-vuotiaita on vuosittain ollut reilut 30 työttömänä ja pitkäaikaistyöttömiä viiden vuoden keskiarvolla vajaa 90 henkilöä vuosittain. Heidän osuutensa on kasvusuuntainen. Vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työttömien osuudessa on tapahtunut noin 70%:n kasvu 2024 – 2025

vuosina. Avoimissa työpaikoissa on tapahtunut myös viiden viime vuoden aikana yli 70%:n lasku (joulukuun tilastot 2021-2025).

Tilastokeskuksen **yritysten toimipaikkarekisterissä** on ilmoitettu yrityksen toimipaikaksi Ikaalinen seuraavasti: vuonna 2021 1170 yritystä , vuonna 2022 1227 ja vuonna 2023 1191 yritystä. Yritysten toimipaikat kunnittain muuttujina Vuosi, Kunta ja Tiedot. PxWeb . Tilastokeskus on julkaissut 2024 vuoden viimeisen kvartaalin tulokset, joissa aloittaneita yrityksiä oli viisi kappaletta ja lopettaneita yhdeksän. Yrityskanta oli Ikaalisissa yhteensä 730 yritystä. Yrityskanta, aloittaneet ja lopettaneet yritykset muuttujina Vuosineljännes, Alue ja Tiedot. PxWeb Patentti ja rekisterihallituksen Virre palvelun mukaan Ikaalisiin on vuosina 2021 - 2024 perustettu yrityksiä vuosittain keskimääräisesti 40 ja lopetettu 25. Avointen työpaikkojen määrä on ollut laskusuuntainen. Vuonna 2022 kesäkuussa avoimia työpaikkoja oli 81 kappaletta, kun vastaavasti kesäkuussa 2024 vain 29 kappaletta.

Kunnan elinvoima rakentuu asumisen ja yritystoiminnan mahdollisuuksista. Riittävä ja monipuolinen **tonttivaranto** – sekä asuin- että liiketontit – luo edellytyksiä väestön kasvulle, yritysten sijoittumiselle ja palveluiden kehittymiselle. Tämä vaikuttaa suoraan kuntalaisten hyvinvointiin ja terveyteen.

Myynnissä olevat tontit Ikaalinen	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Omakoti	45	53	53	45	42
Rivitalo	4	4	4	4	7
Kerrostalo	1	1	1	1	1
Liike	4	4	4	4	4
Teollisuus	20	20	20	20	14

Kohtuuhintaiset ja saavutettavat asuintontit houkuttelevat uusia asukkaita ja tukevat nykyisten asukkaiden juurtumista. Vakaa asuinympäristö lisää turvallisuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä, jotka ovat tutkitusti yhteydessä koettuun hyvinvointiin. Liiketonttien saatavuus puolestaan edistää yritysten sijoittumista kuntaan, mikä luo työpaikkoja ja vahvistaa paikallistaloutta. Työllisyys on yksi merkittävimmistä hyvinvoinnin taustatekijöistä, sillä se lisää taloudellista turvaa ja vähentää syrjäytymisen riskiä. Elinvoimainen kunta houkuttelee uusia asukkaita ja yrityksiä, mikä vahvistaa veropohjaa ja luo positiivisen kierteen: tonttien myynti → uudet asukkaat ja yritykset → lisääntyvät palvelut → parempi hyvinvointi. Vanhuspalvelulain mukaisesti kunnan tulee ennakoida ikääntyneiden asumistarpeet ja varmistaa, että tarjolla on riittävästi esteettömiä ja turvallisia asuntoja, jotta ikäihmiset voivat asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään.

Ikaalisten kotiutumistyö pitää sisällään yhteistyökentän rakentamista muiden kunnan sektoreiden ja yrityspuolen eri toimijoiden kesken. Se sisältää myös rajapinnan rakentamista hyvinvointialueelle kotoutujien palveluiden osalta sekä yhteistyön rakentamista ja ylläpitoa yhdistysten ja seurakuntien kanssa.

Ulkomailta muuttaneita läntisen Pirkanmaan alueella **Kunta**	Vieras-kieliset	Ulkomaalais-taustaiset	Ulkomaan kansalaiset	Ulkomaiset työttömät 8/2024	Työnhakijana olevat tilapäistä suojelua saavat
Hämeenkyrö	214	223	160	13	0
Ikaalinen	321	320	269	26	29
Kihniö	29	30	24	0	0
Parkano	186	188	151	10	9
Punkalaidun	85	83	58	0	0
Sastamala	744	748	567	38	41

Lähde: Kotoutumisohjelma läntinen Pirkanmaa 2024

Maahanmuuttajille tarjotaan kasvokkaista tieto-, neuvonta ja ohjauspalveluja kaikkina arkipäivinä. Perusopetusikäisille maahanmuuttajataustaisille oppilaille on järjestetty S2-opetusta. Kotoutumisohjaaja työskentelee tiiviissä yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön kanssa. Varhaiskasvatuksessa maahanmuuttajalapsille on tärkeää päästä osaksi lapsiryhmää ja ryhmäytymiseen kiinnitetäänkin erityistä huomiota. Kotoutumisohjelma-Ikaalinen.pdf

Kotoutumisohjelma on laadittu loppuvuonna 2024 uutta lainsäädäntöä vastaavaksi yhteistyössä Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueen kuntien kanssa. Maahanmuuttajien palveluita kehitetään yhdessä työllisyysalueen kuntien kanssa sekä muiden maahanmuuttoverkostojen kanssa tiiviissä yhteistyössä.
Kansalaisopisto on järjestänyt Suomen kielen koulutusta maahanmuuttajille vuosina 2023 ja 2024 ja se on ollut osallistujille maksutonta vuonna 2024. Kansalaisopistossa aloitettiin vuoden 2025 alussa yli vuoden kestävä kotoutumiskoulutus aikuisille maahanmuuttajille.

Vuoden 2024 lopussa aloitettiin kielikahvilatoiminta yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden, kuten seurakunnan ja Ikaalisten Karjalaseuran kanssa. MLL:n vertaisryhmätoimintaa (perhekahvilat) on tarjottu myös erityisesti maahan-muuttajavanhemmille.

9.5 Turvallinen elinympäristö

9.5.1. Päihteiden käytön vähentäminen

Ehkäisevä päihdetyö edistää väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Sen tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja yksilöille, läheisille ja yhteiskunnalle sekä lisätä ymmärrystä päihdeilmiöistä.

Laki ehkäisevästä päihdetyöstä (2015) määrittelee työn osa-alueiksi alkoholi-, tupakka-, huume- ja rahapelihaittojen ehkäisyn. Kunnat vastaavat ehkäisevän päihdetyön toteuttamisesta, ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjaa sitä valtakunnallisesti. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä | 523/2015 | Suomen säädöskokoelma | Finlex

Itsearviointi kunnan ehkäisevästä päihdetyöstä ja sen rakenteiden vahvuudesta (vähimmäistietosisältö, STM)

Ikaalisissa toimii ehkäisevän päihdetyön monialainen työryhmä, joka vastaa ehkäisevän päihdetyön suunnitelman toteutumisesta ja käytännön toimenpiteistä. EPT-suunnitelma on laadittu vuosille 2021 - 2025 ja se sisältää runsaasti sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Suunnitelmaan kohdistuu päivitystarve. Työryhmässä on edustajia eri kaupungin toimialoilta sekä yhteistyökumppaneista. Kaupunginjohtaja on vahvistanut hyvinvoinnin koordinaatioon kuuluvan työryhmän nykyiset jäsenet keväällä 2024. Työryhmä kokoontui vuonna 2025 kolme kertaa. Hyvinvointikoordinaattori toimii lain edellyttämänä ehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilönä. Sivistyslautakunta on vuonna 2023 nimetty ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavaksi lain mukaiseksi toimielimeksi.

Kuva 13. Ehkäisevän päihdetyön rakenteet Ikaalisissa

Ikaalinen on mukana Pirkanmaan **Pakka-toimintamallissa** vuodesta 2025. Sen tavoitteena on vähentää alaikäisten mahdollisuuksia hankkia alkoholia, tupakkaa, nikotiinituotteita ja rahapelejä. Mallilla parannetaan ikärajavalvontaa myyntipaikoissa, tuetaan alaikäisten raittiutta ja vaikutetaan asenteisiin. Läntisen Pirkanmaan Pakka-työryhmässä ovat Ikaalisista edustajina hyvinvointikoordinaattori ja nuoriso-ohjaaja ja alueellisessa työryhmässä hyvinvointikoordinaattori. Voit lukea lisää Pakasta Pakka-toimintamalli ehkäisevään päihdetyöhön - THL

Pirkanmaan hyvinvointialue toteutti vuonna 2024 Pirkanmaan kunnille **Päihde-tilannekyselyn**. Kunnat vastasivat itse sen käytännön toteutuksesta. Ikaalisissa saatiin vastauksia yhteensä 279, joista 13 – 15-vuotiaita nuoria oli 195. Tuloksista ilmeni että, viimeisen 12 kuukauden aikana nuoret ovat havainneet alaikäisten käyttävän eniten sähkösavukkeita (133 vastaajaa), savukkeita (95 vastaajaa), nikotiinipusseja (74 vastaajaa), alkoholia (77 vastaajaa) sekä nuuskaa (66 vastaajaa). Lisäksi 21 nuorta ilmoitti nähneensä alaikäisten käyttävän huumausaineita. Nuoret ehdottivat mm. tiukempaa valvontaa vanhemmilta, lisää valistusta kouluissa ja vapaa-ajan toimintaa, jotta ehkäistäisiin alkoholin, tupakka- ja nikotiinituotteiden, huumausaineiden ja rahapelien käyttöä. 29 nuorta oli huolissaan läheistensä tupakka- ja nikotiinituotteiden käytöstä ja 25 alkoholin käytöstä. Myös huoli huumausaineiden käytöstä, lääkkeiden väärinkäytöstä ja rahapelaamisesta nousi esiin. Melkein sata nuorta oli sitä mieltä, että Ikaalisissa käytetään liikaa sähkösavukkeita, ja kuutisenkymmentä nuorta vastasi myös alkoholin, nikotiinipussien ja tupakan liikakäytöstä.

18 – 74-vuotiaita vastaajia oli em. kyselyssä mukana 70 henkilöä. 26 vastaajaa oli havainnut, että Ikaalisissa on viimeisen 12 kuukauden aikana välitetty alaikäisille sähkösavukkeita ja 21 vastaajista myös alkoholin välitystä. Vastaajat toivoivat eniten puuttumista juuri alaikäisten sähkösavukkeiden eli vapejen käyttöön. Vastaajista osa mainitsi altistuneensa tupakansavulle tai sähkösavukkeiden höyryille eniten kauppojen edustalla tai niiden parkkialueilla. Kysyttäessä miten itse voisi osallistua kuntalaisena päihdehaittojen ehkäisyyn, mainittiin vastauksissa mm. seuraavaa:

> *-En välitä alaikäiselle. Puutun häiritsevään käytökseen. Ilmoitan viranomaiselle, jos näen väärinkäyttöä.*
> *-Olemalla itse päihteetön*
> *-En anna hyväksyntääni alaikäisten käytöille/kokeiluille.*
> *-Olla itse esimerkkinä nuorille ja keskustella heidän kanssaan päihteistä.*

Pirkanmaan kunnissa toteutetaan kerran vuodessa **Kypsyysanalyysi**, johon paikallinen ehkäisevän päihdetyön työryhmä vastaa. Tavoitteena on auttaa kuntia hahmottamaan ehkäisevän päihdetyön (EPT) tilannetta kunnassa, selkiinnyttää mitä EPT on ja auttaa arvioimaan EPT:n toteutumista. Kypsyysanalyysin tulokset 2023 -2024 vuosilta osoittavat

Ikaalisten ehkäisevän päihdetyön sijoittuvan neljäportaisessa asteikossa kehittyvälle tasolle. 2023 vuonna paikallisesta ehkäisevän päihdetyön kehittämistarpeista tehtiin myös opinnäytetyö, jossa olemassa oleva paikallinen suunnitelma koettiin monimutkaiseksi ja koko ehkäisevän päihdetyön käsite varsin laajaksi. Ryhmän sitoutumisessa, vastuunjaossa ja osaamisessa koettiin myös kehittämistarpeita. Ratkaisuehdotuksissa tuotiin esille paikallisen suunnitelman selkeämmät vuositavoitteet ja yhteinen päämäärä. Vastuita ja koulutusta myös peräänkuulutettiin. Voimassa oleva lakisääteinen Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma on vuosille 2021-2025 ja odottaa päivitystä. Päivitys on oivallinen taitekohta kiinnittää huomiota esiin nousseisiin epäkohtiin.

EPT-kyselyn (Kypsyysanalyysi) yhteenveto vuosilta 2023 - 2025 Ikaalinen

2023 2024 2025	Alkava	Kehittyvä	Hyvä	Optimaalinen
Tavoitteet on määritelty ja perustuvat tietoon.				
Ehkäisevälle päihdetyölle asetetut tavoitteet ovat täsmällisiä				
Ketkä laativat ehkäisevän päihdetyön sisällöt				
Kuinka laajoja yhteistyökäytäntöjä toteuttamisessa sovelletaan?				
suunnittelussa ja toteutuksessa on kiinnitetty huomiota eriarvoisuuteen				
Riskit ja riskiryhmät on tunnistettu				
Ehkäisevä päihdetyö pohjautuu tietoon ja vaikuttavuutta mitataan				
Onko resursoitu riittävästi?				
Miten toimien toteutumista seurataan?				

Marraskuussa 2025 ehkäisevästä päihdetyöstä vastaava monialainen työryhmä vastasi Kypsyysanalyysin kysymyksiin kukin tahoillaan. 9/17 työryhmän jäsentä vastasi kyselyyn. Ikaalisten tulos osoittaa ehkäisevän päihdetyön tilanteen olevan vuonna 2025 edelleen kehittyvällä tasolla.

Yhteistyö naapurikuntien sekä hyvinvointialueen kanssa on tärkeää. Pakka-toimintamallin käyttöönotto mahdollistaa Pirkanmaan kuntien yhteistyökuvion vahvistumisen, tiedon ja hyvien käytänteiden jakamisen. Uudessa paikallisessa suunnitelmassa tavoitteenasetteluun tulee kiinnittää erityistä huomiota. Samoin

yhteistyökäytännöt ja sitoutuminen sekä vaikuttavuus ja arviointi ovat keskiössä tulevassa EPT-suunnitelmassa.

Kouluterveyskyselyn mukaan yläkouluikäisistä laittomia **huumeita** oli kokeillut vuonna 2021 10 oppilasta 96:sta ja vuonna 2025 121 vastaajasta 10 oppilasta. Omalta paikkakunnalta on ollut helppo hankkia huumeita vuoden 2023 yläkouluikäisten vastauksissa 53 % mukaan. Vanhempien arvioitu liiallinen alkoholin käyttö on vuosina 2017-2023 ollut 5,2-6,9% välillä.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa v. 2021 oli 16,5% yläkouluikäisistä ja luku laski vuonna 2023 4,9 %:iin, nousten taas vuoden 2025 tuloksissa 7 prosenttiin (8 oppilasta 8.-9.luokkalaisista). Niiden oppilaiden osuus, jotka ilmoittavat, etteivät käytä alkoholia, on noussut 51%:sta (2021) 69%:iin (2025). Nykyisin tupakkaa, sähkötupakkaa, nuuskaa tai nikotiinipusseja käyttävien osuus on laskenut 19%:sta (2021) 14%iin (2025).

Kerran **tupakkatuotteita** kokeilleita 8 -9 luokkalaisia vuosina 2013-2017 oli noin 55% ja 2019 - 2021 37,8-41,2% . Vuonna 2025 tupakkatuotteita vähintään kerran kokeilleita oli 4.-5-luokkalaisissa 8% (10 oppilasta). Yläkoululaisista 36% ilmoitti tästä kokeilusta. Päivittäin tupakkatuotteita tai sähkösavukkeita käyttävien osuus vuosina 2021-2025 oli 10-12%. Nikotiinipussien käyttöä ei kysytty edellisissä kyselyissä, mutta ne ovat vieneet tilaa tupakan/nuuskan käytöltä. Nikotiinipusseja päivittäin käyttää 8%, kun nuuskasta ilmoitettiin 0%.

Teaviisari-kyselyn (www.teaviisari.fi) mukaan ehkäisevää päihdetyötä yhteisesti kirjattujen käytäntöjen mukaisesti toteuttavia peruskouluja, % peruskouluista Ikaalisissa oli vuonna 2023 100%. Kouluilla on yhteisesti sovittu kirjattu käytäntö tai toimintaohje päihteiden käytön ehkäisemisestä sekä oppilaiden ja henkilökunnan tupakkatuotteiden käyttöön puuttumiseksi koulun alueella.

STM:n suosittelema vähimmäistietokoonti sisältää tietopyynnön huumejäämien määrästä kaupungin jätevedenpuhdistamolla/mg/1000 henkilöä. Tätä lukua emme Ikaalista koskien saa käyttöömme.

Sotkanet-tietojärjestelmästä on saatavana indikaattori 796, joka sisältää **päihdehaittojen riskiä ennakoivia ja selittäviä tekijöitä.** Osa näistä indikaattoreista on käsitelty myös jossain muussa asiayhteydessä tässä asiakirjassa, mm. 9.4.2. Työllisyyden edistäminen sivulta 43 eteenpäin. Asunnottomuus on ”uusi” ilmiö Pirkanmaallakin. Syrjäytyminen, alhainen koulutustaso, vähävaraisuus, sairastavuus tai työttömyys voivat olla päihdekäytön ennakoivia tai selittäviä tekijöitä. *Ennakollinen työ näiden hyvinvointia riskeeraavien tekijöiden vuoksi on vaikuttavaa ehkäisevää päihdetyötä.*
Se sisältää seuraavia indikaattoreita:

Päihdehaittojen riskiä ennakoivia ja selittäviä tekijöitä, Sotkanet ryhmä- id 796	2021	2022	2023	2024	2025
Asunnottomat yksin asuvat/1000 asukasta , Sotkanet ind 483	-	0,0	-	-	0,0
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0-17-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Sotkanet ind 191	1,0	1,3	1,3	1,3	1,9 (22 hlöä)
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, sotkanet ind 3219	7,1	7,5	7,4	4,1	-
Koulutustasomittain, Sotkanet ind 180	319,6	325,4	326,6	330,1	-
Toimeentulotukea saaneissa kotitalouksissa asuvat henkilöt, % asukkaista, Sotkanet ind 493	6,8	6,7	5,9	5,7	6,4 (429 hlöä)
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, Sotkanet ind 306	9,2	8,8	8,6	8,3 (251 hlöä)	-
Työttömät, % työvoimasta, Sotkanet ind 181	10,8	8,6	9,2	11,1	11,1 (310 hlöä)

Kansallinen terveysindeksi kuvaa alue-eroja väestön sairastavuudessa ja työkyvyttömyydessä. Tietokokonaisuus sisältää sekä sairastavuusindeksin ja sen sairausryhmittäiset osaindeksit, että työkyvyttömyysindeksin ja sen osaindeksit.

Indikaattori, Sotkanet	Alue	2021	2022	2023	2024
sairastavuusindeksi, ikävakioitu, Sotkanet ind 5641	koko maa	104,2	102,0	101,0	100,0
	Pirkanmaan hyvinvointialue	104,4	103,3	103,6	101,8
työkyvyttömyysindeksi ikävakioitu, Sotkanet ind 5663	koko maa	100,0	100,0	100,0	100,0
	Pirkanmaan hyvinvointialue	102,9	103,7	104,0	102,7

Terveysindeksi kuvaa sairastavuuden yleisyyttä alueella verrattuna koko maahan, jossa koko maan indeksi on 100. Indeksin arvo on sitä korkeampi, mitä yleisempää sairastavuus alueella on.

Kansallinen terveysindeksi Ikaalinen, Sotkanet	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Aivoverisuonitauti-indeksi (5647)	147,5	114,9	96,8	**87,8**
Alkoholisairastavuusindeksi (5659)	116,9	126,5	121,8	**115,5**
Diabetesindeksi (5661)	102,4	104,9	107,1	110,2
Keuhkosairausindeksi (5657)	82,2	91,7	100,2	**108,7**
Mielenterveysindeksi (5651)	120,4	110,9	106,2	**102,2**
Muistisairausindeksi (5655)	95,7	97,3	97,4	95,4
Sairastavuusindeksi (5641)	106,4	103,9	102,3	101,8
Sepelvaltimotauti-indeksi (5645)	106,7	113,1	115,8	111,6
Syöpäindeksi (5643)	87,7	88,1	94,8	**105,0**
Tapaturmaindeksi (5653)	64,6	70,6	70,1	69,2
Tuki- ja liikuntaelinsairausindeksi (5649)	106,5	107,4	106,8	108,9
Työkyvyttömyysindeksi (5663)	—	131,1	136,7	**137,4**

Useamman indeksin kohdalla on 2021 -2024 vertailuvuosissa havaittavissa kasvua, mutta aivoverisuonitautien indeksissä nähdään merkittävää laskua. Usein elintapoihin liitetyt keuhkosairaudet ovat nousseet yli 26% 2021 – 2024 vuosien aikana. Työkyvyttömyysindeksi on erittäin korkea, mikä korostaa työkyvyn tukemisen tarvetta.

Mielenterveysindeksi on laskenut, mutta on edelleen yli koko maan keskiarvon (100). Kelan työkyvyttömyyseläkkeen saajista yleisin sairausryhmä Ikaalisissa vuonna 2024 on ollut mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt. Sairausryhmä edustaa 68%:a työkyvyttömyyseläkkeen saajista. Alkoholisairastavuus on korkealla tasolla edelleen ja vaatii ehkäisevän päihdetyön panostamista kunnassa ja hyvinvointialueella.

9.5.2. Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisenkin näkökulmasta turvallisuus on tärkeä aihe. **Turvallisuus- ja hyvinvointikyselyt** toteutettiin vuosina 2021 ja 2025. Kyselyt

kohdennettiin ikaalislaisille ja vapaa-ajan asukkaille sekä niille, jotka käyvät Ikaalisissa töissä tai opiskelemassa. Yhteenveto kyselyistä:

Vastaajat:

- 2021: 133 (ikäjakauma tasainen, alaikäisiä vähän)
- 2025: 216 (painottuu alle 18-vuotiaisiin)

Keskeiset havainnot:

- Turvallisuuden kokemus vahva: 2021 (98,5 %) → 2025 (95 %)
- Tärkeimmät turvallisuutta vahvistavat tekijät: ihmissuhteet ja yhteisöllisyys, talous/toimeentulo, asuinympäristön viihtyvyys (nuorten korostama)
- Elämänlaatu 2025: 83 % hyvä tai erittäin hyvä
- Ikaalinen koetaan turvalliseksi: 2021 (93 %) → 2025 (88 %)
- Huolenaiheet siirtyneet päihteistä ja työttömyydestä palveluiden saatavuuteen, lasten ja nuorten tulevaisuuteen
- Tapaturmat: liukastumiset yleisin syy, liittyy katujen liukkauteen ja hiekoituksen puutteisiin
- Yhteisöllisyys hieman heikentynyt (2021: 47 %, 2025: 43 %)

Yhteenveto:

Turvallisuuden kokemus on vahva, mutta palveluiden saavutettavuus ja nuorten hyvinvointi korostuvat. Yhteisöllisyyden vahvistaminen ja liukastumisriskien vähentäminen ovat keskeisiä kehittämiskohteita.

Ympäristön turvallisuuteen vaikuttavat myös **liikuntapaikkojen rakentaminen ja kunnossapito.** Vuosittain tehdään korjauksia ja myös uudiskohteita liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi. Tässä esimerkkinä vuosien 2023-2025 toimenpiteitä ja lisää voi lukea vuosiraporteista. Vuonna 2023 uusittiin Kasinonrannan hyppytorni ja Luhalahden koulun ladun valaistus. Pirkantaipaleen reitillä suoritettiin raivausta sekä Kristanlenkin ja Kylpylän valaistusladun pintojen parannusta. Pyöräpysäköintiin kehittämishankkeelle haettiin rahoitusta, mutta sitä ei valtiolta myönnetty. Koirapuiston ja Palopuiston rakentaminen toteutui. Koirapuistoon pystytettiin lisäksi aidat ja syksyllä oli istutusten tekoa. Lisäksi Pulkkamäkea maisemoitiin ja sen alueen kehittäminen ulkoilu- ja liikuntapaikkana saatiin osin toteutettua. Vanhan liikuntahallin purkamisen jälkeen lähiliikuntapaikkana toimivan hiekkakentän rakentaminen koulukeskuksen pihapiiriin saatiin myös toteutettua. Alkutalvesta kentän jäätä jo päästiin jäädyttämään luistelua varten. Esteetöntä kulkua paransi kirjaston ulko-oven sähköinen avaus.

Vuonna 2024 uuden yhteiskoulurakennuksen hankesuunnittelu jatkui ja raken-nussuunnittelu alkoi. Paskonnokan luontopolun varrelta poistettiin huonokuntoisia ja vaarallisia puita käyttäjäturvallisuuden parantamiseksi. Kolmipuiston leikkipaikan ympärille asennettiin aita. Valkean ruusun koulun pihan kulkuväylän ja leikkipaikan väliin asennettiin juoksuesteaita. Liikennemerkkiselvityksen pohjalta vaihdettiin huonokuntoisia liikennemerkkejä sekä liikennemerkkien näkyvyyttä parannettiin poistamalla kasvillisuutta. Suojatie lisättiin Laivarannantien ja Lehmustien risteyksen

yhteyteen ja Stop-merkki asennettiin Laivarannantieltä tultaessa. Esteettömyyskatselmuksessa lokakuussa listattiin toimia, joilla parannetaan esteettömyyttä. Vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto yhdessä teknisten palveluiden kanssa suorittivat katselmuksen.

Vuonna 2025 osallistavaan budjettiin liittyen ehostettiin Kylpylä – Vatula retkeilyreittiä. Kovelahden seudun kylät saivat OSBU:n kautta rahaa Kylmälahden uimapaikan kunnostamiseen. Luhalahden koulun ympäristön kunnostaminen kyläläisten tapahtumienjärjestämis-, kohtaamis- ja virkistyspaikaksi mahdollistui saman osallistavan budjetin kautta.

Luontoliikuntapaikat kasvoivat Paskonnokan laavulla, joka toteutettiin yksityishenkilön toimesta ja vapaaehtoisten talkoilla. Kalmaanrannasta luontopolkua pitkin Paskonnokkaan on matkaa vajaa kilometri.

Lipas-tietokanta sisältää uuden pyöräilyreitin: Kyrö-pyöräilyreitti (Järvien reitit). Reitin pituus on 123 km ja se kulkee Ikaalisten, Hämeenkyrön, Jämijärven, Ylöjärven ja Nokian kuntien alueella. Ikaalisissa reitti kulkee Kyrösjärven maisemissa ja sisältää harjuja ja luontokohteita. LIPAS - Liikuntapaikat

Liikuntareitit ja -paikat tarvitsevat vuosittain **ylläpitotoimenpiteitä**. Niitä ovat esim. reittimerkkaukset, valojen korjaukset, vaarallisien puiden poistot, vesakoinnit, pienet rakenteiden kunnostukset, nurmikentän ilmastukset ja hiekan lisäykset. Määrärahojen pienentymisen vuoksi uusien liikuntapaikkojen ja -reittien rakentaminen oli vuonna 2025 aiempia vuosia vähäisempää. Säästöohjelman seurauksena joitakin liikuntapaikkoja on poistettu käytöstä ja ylläpidettävien reittien määrää on vähennetty. Kevyenliikenteen väyliä on 3,4 m/asukas. Kevyenliikenteen väyliä siis yhteensä 22 903 m (vähimmäistietosisältö-indikaattori).

Ikaalisten kaupunginvaltuusto hyväksyi 4.11.2024 § 77 Ikaalisten kaupungin **ilmastosuunnitelman**. Siinä tavoitteeksi on asetettu, että kaupunki sitoutuu vähentämään kasvihuonepäästöjä 80% prosentilla v. 2035 mennessä. Kokonaispäästöjen on todettu laskeneen 31% vuodesta 2005. Ikaalisten vuoden 2022 suurin päästölähde on ollut maatalous ja toiseksi suurin liikenne. Vuonna 2023 tieliikenne oli noussut suurimmaksi ja maatalous toiseksi suurimmaksi päästölähteeksi. Ilmastosuunnitelmassa päästöt asukasta kohden sekä päästöt yhteensä todetaan laskeneen tasaisesti joka vuosi. Ilmastosuunnitelmaan on kirjattu lukuisia toimenpiteitä asetettujen päästötavoitteiden saavuttamiseksi! Ikaalisten pohja

Pienhiukkaset ovat näkymätöntä, terveydelle haitallista ilmansaastetta. Läpimitaltaan alle 2,5 mikrometriä olevia hiukkasia muodostuu mm. liikenteestä, teollisuudesta ja palamisprosessista. Pienhiukkas-tilastoluku on saatavissa vuodelta 2020 (ilmoitettu päivitettäväksi 5 vuoden välein) ja Ikaalista koskeva PM2.5 on 42t ja 0,05 t/km2. Parkano

sijoittuu samalle päästötasolle (0,041 t/km2) ja Hämeenkyrössä on hieman enemmän päästöjä kuin Ikaalisissa (0,075 t/km2). Tilasto kuuluu vähimmäistietosisällön tiedonkeruuseen. Ilman epäpuhtauksien päästöt Suomessa

Poliisin tilastoima **Häiriöindeksi** muodostuu painotetuista rikos- ja tehtävämääristä suhteutettuna asukaslukuun. Indeksin vertailuvuotena pidetään vuotta 2024, joten koko maan indeksiarvo vuonna 2024 on 100. Se tarkoittaa, että mitä korkeampi indeksin arvo on, sitä enemmän on häiriötä (negatiivinen ilmiö). Indeksi muodostuu poliisin tietoon tulleista rikoksista ja hälytystehtävissä annetuista tehtävistä. Ikaalisissa nousu on ollut vuodesta 2024 vuoteen 2025 jopa 68%.

Häiriöindeksi	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
SisäSuomi	100,3	91,6	104,9	135,1	111,1	158,8
Hämeenkyrö	17,2	36,9	15,9	22,6	52,8	34,0
Ikaalinen	44,6	38,8	6,9	14,9	27,6	**46,3**
Parkano	28,0	21,8	24,2	27,3	42,4	65,1

Lähde: Toimintaympäristö ja tilastot - Poliisi, otettu 25.7.2026

Kouluterveyskyselyn **turvallisuuteen liittyviä indikaattoreita** on nostettu Vähimmäistieto-sisällössä (STM) esille seuraavien indikaattorien muodossa:

Turvallisuuteen liittyviä indikaattoreita /Sotkanet	2021	2023	2025
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2019-) ind. 4890/Sotkanet	15	14	15
Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) ind. 4956	16	12	8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) ind. 4834	10	6	8
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista, ind. 1514	6	10	9
Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus ind. 5309	100	100	100
Laajaan terveystarkastukseen sisältyy opettajan kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa, % kouluista, ind. 5396	20	80	50
Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) ind. 5368	-	36	-

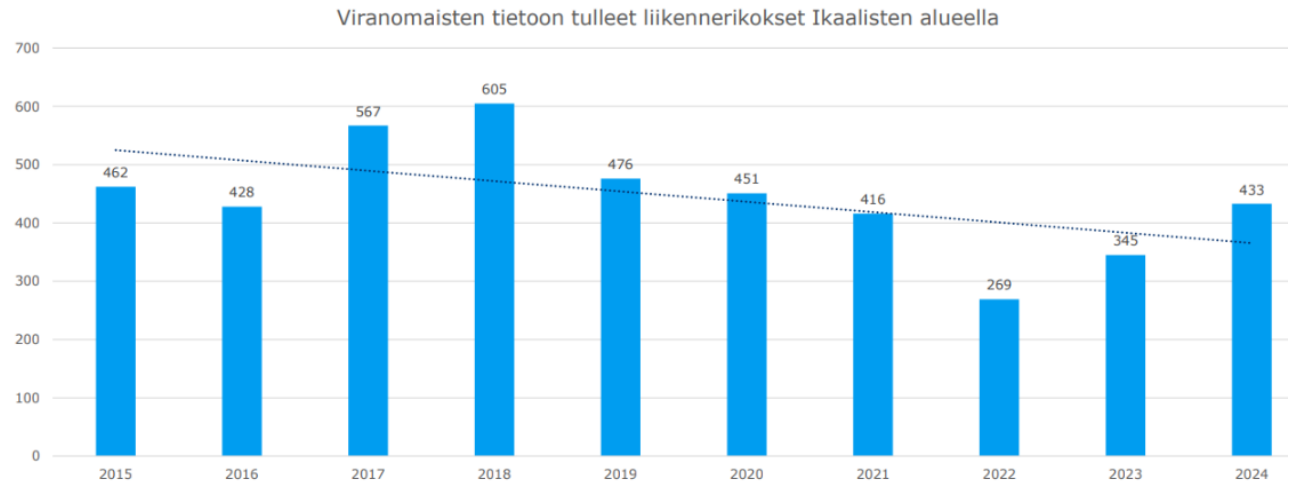
Asunnottomuus on kasvava ongelma Suomessa. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (Ara) asunnottomuuskysely kunnille vuonna 2024 tuotti 238 kunnalta vastauksia kunnan asunnottomuustilanteesta. Yksineläviä asunnottomia henkilöitä oli em. kyselyyn vastanneiden kuntien ilmoittamien tietojen perusteella Suomessa yhteensä 3 806. Ikaalisissa on tilastonäkymän mukaan ollut muutama asunnoton. Asunnottomuustietojen kerääminen perustuu kuntien vapaaehtoisuuteen.

Turvallisuusindikaattoreissa Ikaalisten keskeisin haaste on liikennekäyttäytyminen, sillä liikenneturvallisuuden vaarantamisten määrä on vertailukuntia selvästi korkeampi. Muiden rikosindikaattorien osalta erot naapurikuntiin ovat vähäisempiä.

Indikaattori/Sotkanet ja Tilastokeskus	Alue	2021	2022	2023	2024	2025
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta, ind 3113	Hämeenkyrö	4,0	3,7	4,6	6,1	6,6
	Ikaalinen	4,2	4,0	5,0	7,3 (49 kpl)	**7,2 (48)**
	Parkano	3,8	3,5	6,5	6,6	5,5
Poliisin tietoon tulleet kaikki huumausainerikokset / 1 000 asukasta, ind 3093	Hämeenkyrö	3,7	2,1	2,6	1,6	2,1
	Ikaalinen	2,3	1,3	1,6	1,8 (12 kpl)	**3.0 (20)**
	Parkano	1,0	—	2,0	1,3	2,5
Poliisin tietoon tulleet liikenne-turvallisuuden vaarantamiset ja liikennerikkomukset / 1 000 asukasta, ind 3898	Hämeenkyrö	27,3	22,5	30,5	30,5	21,9
	Ikaalinen	47,7	30,1	40,1	50,5 (341 kpl)	**34,2 (229)**
	Parkano	19,2	17,3	18,9	19,6	19,0
Poliisin tietoon tulleet rattijuopumus-tapaukset / 1 000 asukasta, ind3089	Hämeenkyrö	4,7	3,5	3,1	3,6	3,5
	Ikaalinen	4,1	2,5	4,4	3,8 (26 kpl)	**3,4 (23)**
	Parkano	3,0	2,7	4,4	4,1	4,3
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta info ind. 3114	Hämeenkyrö	12,7	17,6	15,5	15,4 (159 kpl)	20,4
	Ikaalinen	21,2	30,4	30,9	23,8 (161 kpl)	**26,3 (176)**
	Parkano	26,4	33,2	40,7	25,2 (153 kpl)	44,8

Vuonna 2021 **liikennerikoksia** Ikaalisten alueella oli 416 ja seuraavana vuonna 269. Vuoden 2024 tilasto näyttää lukua 433, joten kahden vuoden nousu on yli 60%. Liikennevahingoissa vammautui 5 henkilöä ja kuoli 1 henkilö vuonna 2024.

Liikennerikosten määrän kehitys
Tilastokeskus, rikos- ja pakkokeinotilasto

Lähde: Ramboll

Liikenneturvallisuussuunnitelma on laadittu vuonna 2016. Luoteis-Pirkanmaan viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelma 2016 - Doria Sitä on täydennetty liikenteen vaaranpaikkakyselyllä vuonna 2021. Kysely sisälsi asioita liikenteen turvallisuudesta ja kävelyn ja pyöräilyn olosuhteista Hämeenkyrön, Ikaalisten, Kihniön ja Parkanon alueella. Ikaalisiin esitettiin n. 340 yksittäistä kommenttia. Kyselyssä kartoitettiin mielipiteitä ja kokemuksia mm. turvattomista paikoista, puutteellisista liikennejärjestelyistä, sattuneista liikennetapaturmista ja läheltä piti -tilanteista. Hyviä ratkaisuja ja kokemuksia mukavista paikoista ja reiteistä sai myös esittää. Esiinnousseita vaaranpaikkoja on korjattu kyselyn jälkeen.

Liikenneturvallisuustyöryhmä kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi työryhmä voi olla mukana järjestämässä erilaisia tempauksia esim. Heijastin- ja pyörän lampputeemapäivää koulujen läheisyydessä. Liikenneturvallisuustyöryhmän tehtävät:

- Seuraa kaupungin liikenneturvallisuustilannetta ja siihen vaikuttavia asioita.
- Ideoi ja edistää konkreettisia ratkaisuja kestävän ja turvallisen liikkumisen haasteisiin.
- Edistää kaupungin sisäistä sekä sidosryhmien välistä yhteistyötä ja kokemusten vaihtoa.
- Varmistaa liikenneturvallisuustyön tavoitteiden toteutumisen kaupungin eri yksiköissä.
- Edistää liikenneturvallisuuden näkyvyyttä kaupungin strategioissa, suunnitelmissa ja viestinnässä.
- Tekee näkyväksi kaupungissa tehtävää liikenneturvallisuustyötä.

Pirkanmaan hyvinvointialueen ja poliisin 23.10.2025 järjestetyn **Ankkuri**-infon mukaan Pirkanmaan hyvinvointialue (Pirha) ja Sisä-Suomen poliisilaitos solmivat 2.12.2024 yhteistoimintasopimuksen Ankkuritoiminnan järjestämisestä Pirkanmaan alueella. Toiminta perustuu moniammatilliseen yhteistyöhön, jossa mukana ovat poliisi ja sosiaalitoimi sekä tarvittaessa kuntien nuorisopalvelut, koulut, seurakunnat ja kolmas sektori.

Kohderyhmänä ovat ensisijaisesti alle 15-vuotiaat lapset ja nuoret, jotka ovat tehneet rikoksen tai käyttäneet päihteitä ja erityistapauksissa myös 15–17-vuotiaat nuoret. Lisäksi Ankkuritoiminnassa voivat olla mukana nuoret, joiden käyttäytyminen ei ylitä rikosilmoituksen kynnystä, mutta moniammatillisen tuen tarve on tunnistettu. Toiminta tukee myös nuoria ja heidän perheitään moniammatillista tukea vaativissa elämäntilanteissa.

Indikaattori Alue: Ikaalinen Lähde: Sotkanet	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 0-14-vuotiaat vastaavan ikäisistä, ind. 3893	9,7	106,6	15,6 (14 hlöä)	31,7 (28)	24,3 (20)
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 15-17-vuotiaat vastaavan ikäisistä, ind. 3894	130,2	45,9 (10)	75,9 (17)	77,6 (17)	**118,4 (29)**
Rikoksista syyllisiksi epäillyt 18-20-vuotiaat/1000 vastaavan ikäistä, ind. 3895	233,9	146,1 (26)	99,5 (21)	64,4 (13)	**81,8 (18)**

Edellä mainitussa tilastossa korostuvat väkivalta ja nöyryyttävät teot, seksuaalirikokset, teräaseet ja aseet kadulla, huume- ja nikotiinituotteiden kauppa, ryöstöt, kiristykset sekä törkeät omaisuusrikokset. Tilastot osoittavat merkittävää kasvua Pirkanmaalla viime vuosina. Vuonna 2020 alle 15-vuotiaiden rikoslakitilastoissa oli 1006 tapausta, vuonna 2021 998, vuonna 2022 1052, vuonna 2023 1492 ja vuonna 2024 1254 tapausta. Vuonna 2025 elokuuhun mennessä tapausten määrä ylittää jo koko 2024 vuoden määrän (1257). Tämä kertoo huolestuttavasta trendistä nuorten rikoskäyttäytymisessä.

Vammojen, myrkytysten ja eräiden muiden ulkoisten syiden seurauksena sairaalahoidossa olleiden potilaiden osuus kymmentä tuhatta asukasta kohden on laskusuuntainen Ikaalisissa, mutta kuitenkin korkea ja huomattavan iso hyvinvointialueen kokonaislukuun verrattuna.

Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidetut potilaat/ 10 000 asukasta, Sotkanet ind 3037	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**2025**
Ikaalinen	**152,8**	**133,0**	**82,0**	**117,6**	**109,9 (74)**
Hämeenkyrö	108,3	105,9	116,6	109,4	86,4
Parkano	144,0	89,0	122,9	111,5	114,2
Pirkanmaan hyvinvointialue	110,5	94,5	95,7	92,2	92,0

Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65-vuotta täyttäneillä ovat laskeneet Ikaalisissa niin kuin naapurikunnissakin vuodesta 2024 vuoteen 2025. Hämeenkyrö v. 2024 144 hoitojaksoa ja v. 2025 89 jaksoa. Parkanossa vastaavat laskuluvut ovat 73:sta 67:een (lukumäärät). (Sotkanet ind 3959).

Indikaattori **IKAALINEN**	2021	2022	2023	2024	2025
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä/10 000 vastaavan ikäistä, Sotkanet ind 3959	725,1	377,4	244,6	**390, 1** (89 lukumäärä)	295,7 (67 lukumäärä)
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä, **skaalattu** HYTE-indikaattori, Sotkanet ind 5308 *	36	33	65	55	**32**
Lonkkamurtumat 65 täyttäneillä, % vastaavan ikäisestä väestöstä, ind 699. **Pirha-ind**.	0,19 (20 murtumaa)	0,8 (19 murtumaa)	0,6 (14)	0,7 (15)	0,7 (15)

*Indikaattori ilmaisee kahden viimeisimmän mittauksen välillä tapahtuneen muutoksen vuoden aikana kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitojaksojen lukumäärässä kymmentä tuhatta vastaavan ikäistä asukasta kohti. Jokaisen tulosindikaattorin kohdalla kaikkien kuntien suurimmasta erotuksesta tulee arvo, jolla tulosindikaattorista saa sata pistettä ja kaikkien kuntien pienimmästä erotuksesta arvo, jolla tulosindikaattorista saa nolla pistettä. Loput pistemäärät nollan ja sadan pisteen välillä määräytyvät sen mukaan, mihin kohtaan erotusten vaihteluväliä kunnan erotus osuu. Jos osuus on 230 hoitojaksoa tai vähemmän 10 000 vastaavan ikäisitä asukasta kohti, muutosta ei enää edellytetä, vaan kunta saa tästä indikaattorista 100 pistettä. Sotkanet.

9.6. Ammattilaisten ja sidosryhmätoimijoiden näkemyksiä ikaalilaisten hyvinvoinnista ilmiötasolla

Alla ammattilaisten ja sidosryhmätoimijoiden näkemyksiä esiin nousseista ilmiöistä. Ilmiöt kuvaavat arjen tasolla näkyviä kuntalaisten hyvinvoinnin tilaan vaikuttavia asioita. Ilmiöt on kerätty hyvinvointikertomustyön työpajoista ja hyte-alatyöryhmistä vuosien 2024 - 2025 aikana.

lapset, lapsiperheet

vanhemmuuden tuen tarpeen kasvu, lapsiperheköyhyys, nepsy-haasteet, kiusaaminen, älylaitteiden liikakäyttö, tiedon saavutettavuus, matalankynnyksen ennaltaehkäisevän toiminnan riittämättömyys, kiusaaminen

nuoret

mielenterveyspulmat, nepsyhaasteet, someahdistus, vape, koulua käymättömät nuoret, koulupoissaolot, väkivallan kasvu, liikkumattomuus, keskenjääneet opinnot, päihdeongelmat, nikotiini- ja tupakkatuotteet, sosiaalisten kontaktien vähyys, ahdistuneisuus, empatiakyvyn puute, nuorisotyöttömyys, maahanmuuttajien haasteet, polarisaatio, vasikoimisen pelko, kouluruokailun väliin jättäminen

työikäiset

työttömyys, työpaikkojen vähyys, alaikäisten lasten ja nuorten huoltajien päihteidenkäyttö, lähisuhdeväkivallan kasvu, liikkumattomuus, ylipaino, arjenhallinnan taidot/kiireinen arki

ikäihmiset

yksinäisyys, joukkoliikenteen vähäisyys palveluihin pääsemiseksi, heikot digitaidot, tavoitettavuus kotona asuviin, palvelujen saavutettavuus

Osa III Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet vuosina 2021 – 2025

10. Hyvinvointisuunnitelman 2021 – 2025 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi

Hyvinvointisuunnitelman 2021 – 2025 painopisteiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden arviointi on kuvattuna

a. Liitteessä 1., jossa suunnitelmataulukkoon on kirjattu valtuustokauden kunkin vuoden toteutuminen ja värikoodilla koko valtuustokauden kokonaistoteumatilanne.
b. Alla oleviin ikäkausittaisiin laatikoihin on koottu tilastojen, työryhmien, ammattilaisten ja suunnitelmataulukon toteutumisien perusteella tärkeimpiä nostoja.

KUNNAN RAKENTEET, TALOUS JA ELINVOIMA

- Maahanmuuttajien määrän kasvu 2022 alkaen. Kotouttamispalveluissa, varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on luotu uusia toimintatapoja maahanmuuttajien kotouttamiseksi.
- Asukasluku on vähentynyt 2021-2025 vuosina 165 asukkaalla.
- Työttömien määrä on vaihdellut vuosittain: 12/2020 435 henkilöä, 12/2023 354 ja 12/2025 347 henkilöä.
- Työmarkkinatuen kuntaosuus on ollut Ikaalisten osalta Pirkanmaan korkeimpia. V. 2021 451 785 €, v. 2024 367 796 €.
- Hyvinvointialueuudistus näkynyt mm. rakenteiden uudistamistarpeena ja sotepalveluiden vähenemisenä paikallisesti. Kuntakohtaisen tiedon saaminen on vaikeutunut ja tietoisuus hyvinvointialueen eri palveluiden saatavuudesta on sirpaloitunut. Hyvinvointialueuudistuksen myötä erilaisten tukimuotojen tarjonta on kasvanut.
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakennetta vahvistettiin 2023 hyvinvointitoimikunnalla, joka ohjaa ja valvoo hytetyötä kunnassa. Vuosina 2024-2025 alatyöryhmät keskittyivät eri ikäryhmien ja asiasisältöjen käsittelyyn, esim. ehkäisevä päihdetyö, liikunta jne.
- Liikuntapaikkarakentamiseen tehty investointeja mm. Valkean ruusun Areena, pienkenttiä, latukunnossapitoa, luontoliikuntapaikkoja.

LAPSET, LAPSIPERHEET

- Vuosina 2022-25 syntynyt noin 30 lasta vuodessa.
- Varhaiskasvatuksen osallistumisaste noussut ja noudattelee valtakunnallista tasoa.
- Alle 3-vuotiaiden osuus kasvanut varhaiskasvatuksessa.
- Perhekeskus-pilotointi käynnissä. Perhekeskustoimintamallin tarkoituksena on yhtenäistää, koordinoida ja vahvistaa monialaista yhteistyötä lapsiperheiden palveluissa sekä parantaa varhaista tukea ja palvelujen saatavuutta yhteistyössä kunnan, hyvinvointialueen, seurakunnan ja kolmannen sektorin kanssa.
- Paljon erilaisia hankkeita kunnan kokoon nähden. Esim. liikunta, harrastaminen, tasa-arvoon liittyen.
  - Fyysinen kunto 32%:lla (5.lk, Move-testit)) heikolla tasolla
- Uuden yläkoulun rakentaminen aloitettiin syksyllä 2025
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkkoa sopeutettiin vastaamaan laskeneita lapsimääriä.

NUORET

- Itsensä yksinäisiksi kokevien yläkoululaisten määrä laskenut
- Elämäänsä tyytyväisten nuorten osuus on kasvanut (8.-9.lk ja lukiolaiset)
- Vain noin puolet syö koululounaan päivittäin
- Harrastaminen on ollut hyvällä tasolla eli lähes jokainen ilmoittaa harrastavansa jotakin.
- Erilaisilla harrastamisen hankkeilla on lisätty harrastamisen tarjontaa sekä mahdollisuuksia harrastaa heti koulupäivän jälkeen.
- Syrjäytymisriskissä olevien nuorten määrä on kasvanut.
- Etsivän nuorisotyön ja starttipajan tarve kasvanut. Haasteet moninaisia.
- Nuorten rikollisuus on kasvanut
- Matalankynnyksen tukipalveluita tarvittaisiin kuntaan
- Fyysinen kunto (8.lk) 46%:lla heikolla tasolla
- Nikotiinipussien ja sähkösavukkeiden kokeilut yhä nuoremmilla

TYÖIKÄISET

- Työllisyyden kuntakokeilu toteutettiin vuosina 2021-2024
- Työllisyysalueuudistus; tehty 2023-2024 valmistelu ja käynnistys 2024 alusta.
- Korkein työttömyysaste on parhaassa työiässä olevien keskuudessa.
- Vaikeasti työllistyvien määrä kasvaa
- Kunnan maksuosuus kasvussa työllisyysmenoissa
- Kotoutumistyön tarve on lisääntynyt
- Vanhemmuuden tuen tarpeen nousu ammattilaisten arjessa näkyvissä
- Kaikkia kuntalaisia koskeva tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma tulisi päivittää

IKÄIHMISET

- Vanhus- ja vammaisneuvosto ikäihmisten elämän edustajina lautakunnissa ja valtuustossa
- Kaatumisen ehkäisyryhmät käynnistyneet 2023.
- Ikäihmisten kuntosalin käyttö aktiivista
- Hyvinvointialueuudistus --- palvelut eivät välttämättä tavoita
- Digituen tarve kasvanut ja lisääntyy
- Pitkät välimatkat palveluihin vaikuttaa saavutettavuuteen
- Palveluliikennettä kehitetty ja uusia linjoja avattu
- Tulevaisuuden esteettömän, soveltuvan asuntotarjonnan riittävyys
- Yksinasuvia 75-vuotta täyttäneitä vastaavan ikäisestä väestöstä 2021 - 2025 37 – 40 % (375 – 453 henkilöä).

11. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosittaiset neuvottelut

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla viitataan niihin toimintoihin ja tehtäväkokonaisuuksiin, jotka kuuluvat joko kunnan tai hyvinvointialueen vastuulle ja joiden toteuttaminen asukaslähtöisesti edellyttää molemminpuolista yhteistyötä.

Jotta yhteistyö voi onnistua, tarvitaan yhteinen tahtotila ja selkeästi määritellyt tavoitteet, sovitut toimintamallit sekä sujuva tiedonvaihto. Yhteinen tietopohja ja sen tehokas hyödyntäminen ovat keskeisiä tekijöitä yhteistyön onnistumisessa.

Lainsäädäntö edellyttää, että hyvinvointialueen ja kuntien välillä käydään yhteistyöneuvotteluja:

- laissa hyvinvointialueesta (611/2021) 14 § säädetään vähintään kerran valtuustokaudessa pidettävistä kunnan ja hyvinvointialueen välisistä neuvotteluista tehtäviensä hoitamiseen liittyvästä yhteistyöstä, tavoitteista ja työnjaosta.
- laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 6 ja 7 § säädetään vuosittain pidettävistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluista.

Ikaalisten kaupunki on osallistunut vuosittain (1.1.2022, 24.10.2023, 12.8.2024 ja 16.5.2025) järjestettyihin HYTE- hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvotteluihin. Mukana ovat olleet kaupunginjohtaja, sivistysjohtaja ja hyvinvointikoordinaattori.

Kunnille ja hyvinvointialueille säädetyt yhteiset HYTE-tehtävät Järjestämislain 6–7 §:n mukaisesti

- Ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä omassa toiminnassaan.
- Strategisessa suunnittelussa asetettava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet ja määriteltävä niitä tukevat toimenpiteet.
- Arvioitava ja otettava huomioon päätösten vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin.
- Nimetä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutaho.
- Seurattava asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja elinoloja sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Seurattava ja arvioitava toteutettuja toimenpiteitä.
- Raportoitava valtuustolle vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tilanteesta sekä laadittava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

- Edistettävä järjestöjen ja muiden yleishyödyllisten yhteisöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia.
- *Tehtävä yhteistyötä toistensa kanssa sekä tuettava toisiaan asiantuntemuksellaan.*
- Tehtävä yhteistyötä alueen muiden julkisten toimijoiden, yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

12. Toimintaa ohjaavat lait, suunnitelmat ja ohjelmat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnille lakisääteinen tehtävä, jonka toteuttaminen perustuu useisiin eri lakeihin. Lainsäädäntö määrittelee kuntien vastuut, yhteistyövelvoitteet sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnittelun, seurannan ja arvioinnin keskeiset periaatteet. Keskeisiä lakeja ovat:

- Kuntalaki (410/2015) https://www.finlex.fi/sv/lagstiftning/2015/410?language=fin
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä | 612/2021 | Suomen säädöskokoelma | Finlex
- Laki hyvinvointialueesta (611/2021)
- Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (523/2015)
- Lastensuojelulaki (612/2021)
- Terveydenhuoltolaki (1326/2010)
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012)
- Laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023)
- Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä(380/2023)
- Laki työllistymisen monialaisesta edistämisestä (381/2023)
- Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014)

Ikaalisten kaupungilla on tämän hyvinvointikertomuksen valtuustokaudella ollut käytössä hyväksytyt:

- Kuntastrategia 2021 – 2025
- Lasten – ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2021 – 2025
- Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2021 – 2025
- Ikaalisten ilta - vanhustyön strategia 2022 - 2030
- Ikaalisten kotouttamisohjelma 2021 – 2024
- Kotoutumisohjelma Läntinen Pirkanmaa 2024
- Opiskeluhuoltosuunnitelma 2023
- Koulujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat

13. Johtopäätökset 2021 – 2025 vuosilta

Suomen väestörakenne muuttuu nopeasti, mikä vaikuttaa merkittävästi kuntien palvelujen suunnitteluun ja toteutukseen. Ikäihmisten määrän kasvu lisää tarvetta panostaa esteettömyyteen, saavutettavuuteen ja ikäystävällisiin ratkaisuihin kaikilla sektoreilla. Samanaikaisesti nuorten määrä vähenee, mikä edellyttää palvelujen tarkastelua uusin silmin. On kysyttävä, vastaavatko nykyiset palvelut tämän hetken tarpeisiin – esimerkkeinä mielen hyvinvointi, päihteiden käytön ehkäisy sekä koulutus- ja työelämäpolkujen vahvistaminen. Tarvitaan joustavia toimintamalleja, kuten matalan kynnyksen palveluja, digitaalisia ratkaisuja ja osallisuuden muotoja yhteisöllisyyden lisäämiseksi.

Liikkumisen mahdollistaminen kaikille ikäryhmille ja pääsy lähiluontoon ovat tekijöitä, jotka vahvistavat turvallisuuden tunnetta. Ikäihmisillä korostuvat asunnon toimivuus, digitaitojen tukeminen, yhteisöllisyyden vahvistuminen ja esteetön ympäristö. Toimivat kotiin saatavat sote-palvelut lisäävät turvallisuutta. Palvelujen kehittäminen ja järjestäminen ennakoivasti, monitoimijaisesti ja poikkihallinnollisesti kaikissa elämänkaaren vaiheissa – lapsista ikäihmisiin – on välttämätöntä.

Terveelliset elintavat ovat keskiössä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämisessä. Erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvat toimet vaikuttavat koko perheisiin. Esimerkkejä vaikuttavasta HYTE-työstä ovat ehkäisevän päihdetyön moniammatillisen työryhmän vuosikello, siihen sitoutuminen ja toiminnan yhteinen arviointi sekä nuorten päihteettömät tapahtumat. Ennaltaehkäisevä työ on taloudellisesti ja sosiaalisesti kannattavampaa kuin korjaavat palvelut.

Jos hyvinvointisuunnitelman painopisteet ja tavoitteet eivät ole tuttuja eivätkä ohjaa arjen työtä, raportointi on haasteellista. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kytkettävä vahvemmin osaksi kunnan talouden ja hallinnon vuosikiertoa. Arviointia ja raportointia on hyvä tehdä puolivuosittain, jotta vaikuttavuus voidaan varmistaa ja tarvittaessa muuttaa suuntaa loppuvuodesta. Perehdytyksessä tulee käsitellä HYTE-asiat, jotta poikkihallinnollinen työote juurtuu toimintakulttuuriin ja valtuuston hyväksymä hyvinvointisuunnitelma ohjaa arjen työtä.

Hanketyöllä voidaan vahvistaa perustyötä esimerkiksi kouluissa ja vapaa-ajalla. Suomen harrastamisen malli lapsille ja nuorille sekä kaatumisen ehkäisyhanke ikäihmisille ovat tästä hyviä esimerkkejä. Liikunnan lisääminen, osallisuuden mahdollistaminen ja osallistumisen maksuttomuus eriarvoisuuden vähentämiseksi ovat huomion arvoisia asioita. Omarahoitusosuuksien löytyminen hankkeisiin on kuntalaisten hyvinvointia lisäävä investointi.

Turvallinen ja viihtyisä elinympäristö on olennainen osa kuntalaisten hyvinvointia. Turvallisuuteen vaikuttavat esteettömyys, liikkumisen sujuvuus ja yhteisöllisyys. Koetun turvallisuuden ja esteettömyyden kartoitukset ovat tärkeitä, jotta kuntalaisten näkemykset saadaan toiminnan tueksi. Ikäihmisten kasvava osuus korostaa kaatumisten ehkäisyn ja liikkumisen turvallisuuden merkitystä arjessa, ja omaishoitajien jaksaminen on keskeistä hoidettavien turvallisuuden kannalta. Yksinasuvien määrän kasvu voi lisätä yksinäisyyden ja turvattomuuden riskiä, mikä tekee yhteisöllisyyden vahvistamisesta entistä tärkeämpää. Laajan kunnan palveluiden saavutettavuus on haaste, ja kuljetuspalveluita kehitetään jatkuvasti – vuoden 2025 lopulla otettiin käyttöön uudet palveluliikenteen reitit eri puolilla Ikaalista teknisten palveluiden valmistelun pohjalta.

Osallisuus, osallistaminen ja osallistuminen ovat keskeisiä hyvinvoinnin edistäjiä. Kun ihmiset kokevat kuuluvansa yhteisöön ja voivat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin, syntyy luottamusta ja yhteenkuuluvuutta. Osallistaminen vahvistaa yksilön toimijuutta ja lisää mahdollisuuksia tuoda oma ääni kuuluviin, kun taas osallistuminen tarjoaa konkreettisia väyliä olla mukana päätöksenteossa ja toiminnassa. Näiden ulottuvuuksien toteutuminen näkyy esimerkiksi lisääntyneenä vapaaehtoistoimintana, aktiivisempana vaikuttamistoimina ja vahvempana yhteistyönä eri toimijoiden välillä. Kumppanuuspöydät, keskustelut ja kyselyt ovat keinoja osallistua yhteiseen kehittämiseen ja kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseen.

Elinvoiman edistäminen ei ole vain taloudellinen tavoite, vaan keskeinen osa kunnan hyvinvointistrategiaa. Tonttivarannon hallinta ja aktiivinen markkinointi tukevat kunnan kasvua, palveluiden kehittämistä ja asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kun kunta pystyy tarjoamaan houkuttelevia asumis- ja yritystontteja, se vahvistaa vetovoimaa ja pitovoimaa, mikä lisää työllisyyttä ja turvaa palveluiden saatavuutta. Tämä luo positiivisen kierteen, jossa elinvoima ja hyvinvointi tukevat toisiaan pitkällä aikavälillä.

Ikaalinen kuuluu Läntisen Pirkanmaan työllisyysalueeseen, jonka vastuukuntana toimii Sastamala. Vuoden 2025 alusta alkaen kuntayhteistyö työllisyys- ja kotoutumispalveluissa on toteutettu työllisyysalueen kautta, eikä TE-toimistoja enää ole erillisinä yksikköinä. Työllisyys ja kotoutuminen ovat keskeisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tekijöitä. Työttömyys lisää taloudellista epävarmuutta ja heikentää osallisuuden kokemusta, mikä voi johtaa syrjäytymiseen ja terveyserojen kasvuun. Kotouttamisen onnistuminen tukee maahanmuuttajien osallisuutta, kielitaitoa ja pääsyä työmarkkinoille, mikä vahvistaa yhteisöllisyyttä ja vähentää eriarvoisuutta. Näiden toimien kautta kunta luo edellytyksiä yhdenvertaiselle hyvinvoinnille ja turvalliselle arjelle kaikille asukkaille.

Ikaalisissa korostuvat hyvinvointia haastavat ilmiöt, kuten liikkumattomuus, epäterveelliset elintavat, työikäisten työttömyys ja yksin asuvien ikäihmisten suuri määrä. Nämä tekijät lisäävät riskiä pitkäaikaissairauksiin ja riippuvuuksiin sekä heikentävät

osallisuuden ja turvallisuuden kokemusta. Ennakoiva työ on välttämätöntä – korjaaviin palveluihin päätyminen on sekä inhimillisesti että taloudellisesti kalliimpaa kuin ennaltaehkäisy.

Hallintokuntien tavoitteena on vuosittain tuottaa ilmiöihin ja hyvinvointityön painopisteisiin sopivia toimenpiteitä. Yksityiskohtaiset toimet kirjataan talousarvion toiminnallisiin tavoitteisiin. Yhteisesti suunniteltujen ja toteutettujen toimenpiteiden merkityksellisyys ja vaikuttavuus kasvavat. Arviointia tehdään osavuosikatsauksessa ja vuosittaisessa hyvinvointiraportissa, joka viedään valtuuston hyväksyttäväksi.

Osa V Väestön hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2026 – 2030

14. Kuntastrategia

Kuntalaki korostaa kuntastrategian merkitystä kunnan toiminnan ja hyvinvoinnin edistämisen keskeisenä ohjausvälineenä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on yksi kuntastrategian lakisääteisistä sisältöalueista.

Kuntalaki 410/2015 37§ Kuntastrategia

Kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon:

- kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen;
- palvelujen järjestäminen ja tuottaminen;
- kunnan tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt palvelutavoitteet;
- omistajapolitiikka;
- henkilöstöpolitiikka;
- kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamis-mahdollisuudet;
- elinympäristön ja alueen elinvoiman kehittäminen.

Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Kuntastrategian ottamisesta huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa säädetään 110 §:ssä. Kuntastrategia tarkistetaan vähintään kerran valtuuston toimikaudessa.

Ikaalisten kaupungin kuntastrategia vuosille 2026–2032 hyväksyttiin kaupunginvaltuuston kokouksessa 1.12.2025. Hyvinvointisuunnitelma on keskeinen väline kuntastrategian hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen linjauksen toteuttamisessa. Kuntastrategia siis ilmentää asioita, mitä halutaan saavuttaa ja Hyvinvointisuunnitelmassa kerrotaan miten se tehdään. Hyvinvointisuunnitelma toimii strategian konkretisoijana ja sen toteutumista seurataan vuosittaisissa hyvinvointiraporteissa. Ikaalisten kuntastrategia 2026-2032 kokonaisuudessaan fileshow.

Strategian painopisteet

- **Hyvinvoiva ja yhteisöllinen Ikaalinen**
- **Vakaa talous – vahva tulevaisuus**
- **Elinvoimainen ja yrittäjäystävällinen Ikaalinen**
- **Tilaa elää ja olla – monipuoliset asumisen mahdollisuudet**

Ikaalisten kuntastrategia 2026–2032 tukee hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä laaja-alaisesti. Strategian keskeinen painopiste on *Hyvinvoiva ja yhteisöllinen Ikaalinen*, jossa korostuvat laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus, nuorten työllistymisen tukeminen, monipuoliset nuorten palvelut sekä osallisuuden vahvistaminen.

Strategia painottaa myös aktiivista yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa, ennaltaehkäiseviä toimintamalleja ja uusia kokeiluja sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi.

Hyvinvointia edistetään lisäksi luontoliikkumisen, kulttuurin ja harrastusmahdollisuuksien kautta sekä kumppanuuspöytien ja järjestöyhteistyön avulla. Elinvoiman ja asumisen ratkaisut – kuten monipuolinen tonttitarjonta, etätyömahdollisuudet ja esteettömyys – tukevat turvallista ja terveellistä arkea. Strategia sitouttaa kunnan toimimaan ennakoivasti, vahvistamaan yhteisöllisyyttä ja varmistamaan palvelujen saavutettavuuden kaikille ikäryhmille.

15. Hyvinvointisuunnitelma ja sen painopisteet vuosille 2026 – 2030 (taulukko)

Hyvinvointisuunnitelma vuosille 2026–2029 on laadittu hyödyntäen hyvinvointikertomuksessa esiin tuotuja havaintoja kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista. Suunnitelman tavoitteena on vastata monipuolisesti asukkaiden erilaisiin tarpeisiin ja elämäntilanteisiin sekä tarkastella hyvinvointia koko kunnan toimintakentän tarjoamien mahdollisuuksien kautta. Asetetut tavoitteet perustuvat sekä hyvinvointikertomuksen tietoihin että palveluissa havaittuihin haasteisiin ja onnistumisiin.

Ikaalisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ovat yhteneväisiä Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisissa suunnitelmissa tunnistettujen tavoitteiden kanssa. Erityisesti mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, terveelliset elintavat, turvallinen arki sekä ikääntyneiden toimintakyvyn tukeminen muodostavat yhteisen kehittämisen perustan (Liite 3.).

Ikaalisten hyvinvointisuunnitelma 2026–2030

Toimenpidetaulukko ei ole kattava yhteenveto kaikista kaupungin toteuttamista hyvinvoinnin edistämisen toimista. Hyvinvointia edistetään myös laajasti peruspalveluiden ja muiden toimintojen kautta. Yksityiskohtaisempia vuosittaisia toimenpiteitä kirjataan mm. hallintokuntien tavoitekortteihin talousarvioprosessin yhteydessä.

Suunnitelman toimenpiteiden ajantasaisuus tarkistetaan määräajoin ja päivitykset tehdään vähintään kerran valtuustokaudessa. Vanhus- ja vammaisneuvosto korostaa eri väestöryhmien tarpeiden huomioimista hyvinvointisuunnitelman toimeenpanossa sekä yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja osallisuuden edistämistä toimenpiteiden toteutuksessa.

PAINOPISTE 1: Hyvinvointia tukevat palvelut

Painopiste kokoaa yhteen kunnan keskeisiä toimia kuntalaisten fyysisen ja psyykkisen hyvinvoinnin vahvistamiseksi kaikissa ikäryhmissä. Tavoitteena on edistää hyvinvointia tukevia elintapoja, kuten liikkumista, terveellistä ravitsemusta ja arjen aktiivisuutta, sekä tukea mielen hyvinvointia ja ehkäistä päihdehaittoja. Toimenpiteet painottuvat ennaltaehkäisyyn, varhaiseen tukeen ja matalan kynnyksen palveluihin arjen toimintaympäristöissä, kuten varhaiskasvatuksessa, kouluissa, vapaa-ajassa ja kulttuurissa.

Tavoite 1: Edistää hyvinvointia tukevia elintapoja

Toimenpide	Mittarit	Vastuutaho
Kunta järjestää liikuntaneuvontaa kaikenikäisille	Osallistujamäärät kohderyhmittäin, palveluun ohjautuminen	Liikuntapalvelut, perusopetus, varhaiskasvatus
edistetään lasten, nuorten ja perheiden aktiivista arkea lisäämällä harrastus- ja liikunta-mahdollisuuksia	Harrastusryhmien määrä, osallistujamäärät, viikoittainen harrastaminen (%), Move-tulokset, liikkuva varhaiskasvatus ja liikkuva koulu – nykytilan arvioinnit	Perusopetus, varhaiskasvatus, liikuntapalvelut
Lisätään matalan kynnyksen hyvinvointia edistäviä tapahtumia ja toimintoja (sis. liikuntatapahtumat, luennot, tietoiskut)	Tapahtumien, luentojen määrä ja osallistuja-määrät/v.	Sivistyspalvelut
Kunta vakiinnuttaa koulun aamupala-kokeilun ja vahvistaa yhteistyötä huoltajien kanssa	Aamupalaan osallistuvien määrä, tehdyt toimenpiteet	Perusopetus
Lisätään toimia koululounaalle osallis-	Koululounaan kattavuus (%)	Perusopetus, ruoka- ja siivouspalvelut

tumisen paranta-miseksi		
Otetaan liikkuminen puheeksi kasvatus- ja arviointikeskusteluissa	Keskustelujen määrä	Varhaiskasvatus, perusopetus
Kehitetään kunnallisia liikuntaryhmiä	Liikuntaryhmiin osallistuneet, kuntosalin käyttäjämäärät	Liikuntapalvelut, kansalaisopisto
Kehitetään omaehtoisen liikkumisen olosuhteita	Liikuntapaikkasuunnitelma K/E, vuosittainen toimenpidelista, liikuntapaikkojen määrä, päivitetyt tiedot verkossa	Tekniset palvelut, liikuntapalvelut

PAINOPISTE 1: Hyvinvointia tukevat palvelut

Tavoite 2: Tukea mielen hyvinvointia ja päihteettömyyttä

Toimenpide	Mittarit (toiminta & vaikutus)	Vastuutaho
Lisätään tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelua	Toteutetut toimet, kouluviihtyvyyskyselyn tulokset	Varhaiskasvatus, perusopetus, nuorisopalvelut
Kunta edistää päihteettömyyttä järjestämällä tapahtumia, toteuttamalla viestintää ja vaikuttamalla päihteiden saatavuuteen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.	Tapahtumien määrä, PAKKA-työhön osallis-tuminen, päihde-tilannekyselyn tulokset	Nuorisopalvelut, perusopetus, EPT-työryhmä
Ehkäisevän päihdetyön rakenteiden ja suunnitelman uudistaminen	EPT-suunnitelma päivitetty K/E, vastuut määritelty, vuosikello käytössä	EPT-työryhmä, EPT-koordinaattori, sivistyslautakunta

Kunta tukee kulttuuri-hyvinvoinnin toteutumista	Tapahtumien määrä, osallistujamäärät, vuosikello K/E, avustustoiminta	Kulttuuripalvelut
Tarjotaan lapsille ja nuorille keskustelumahdollisuuksia turvallisen aikuisen kanssa	KTK: kokemus kuulluksi tulemisesta, kouluviihtyvyyskysely	Perusopetus, nuorisopalvelut, varhaiskasvatus, työllisyyspalvelut
Hyödynnetään ja ylläpidetään koulupoissaolojen seurantaa ja varhaisen puuttumisen mallia osana koulujen arjen toimintaa.	Poissaolojen määrän kehitys kouluilla (vuosi-vertailu)	Perusopetus
Toteutetaan lukemisen edistämiskampanjoita	Kampanjoiden määrä, lukutaitoa tukevat toimet	Kirjastopalvelut, perusopetus, varhaiskasvatus

PAINOPISTE 2: Osallisuus ja yhteisöllisyys

Painopisteen tavoitteena on vahvistaa kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja kokea kuuluvansa yhteisöön. Toimenpiteet edistävät osallisuutta kunnan päätöksenteossa ja palvelujen kehittämisessä, tukevat yhteisöllisyyttä ja kumppanuuksia sekä parantavat palvelujen saavutettavuutta. Erityistä huomiota kiinnitetään osallisuuden edistämiseen, vuorovaikutukseen eri toimijoiden välillä sekä yhdenvertaisiin mahdollisuuksiin osallistua riippumatta toimintakyvystä, kielitaustasta tai digitaidoista.

Tavoite: Kehittää osallisuutta ja yhteisöllisyyttä

Toimenpide	**Mittarit (toiminta & vaikutus)**	**Vastuutaho**
Kunta toteuttaa Ikaalinen-passin markkinointikampanjoita	Haettujen passien määrä, kampanjoiden määrä	Työllisyyspalvelut
Varmistetaan vaikutta-mistoimielinten osallistuminen kunnan	Yhteisten kuulemisten määrä,	Hallintopalvelut

suunnitelmien ja palveluiden valmisteluun ja vahvistetaan vuoro-puhelua toimielinten ja kunnan välillä.	toimielinten aloitteiden tai kannanottojen määrä, toimielinten osallistuminen suunnitelmien valmisteluun (kyllä/ei)	
Kunta toteuttaa osallistavan budjetoinnin kerran vuodessa	Ehdotusten määrä, äänestäjien määrä, toteutuneet kohteet	Sivistyspalvelut, hallintopalvelut
Kunta järjestää kumppanuuspöytiä eri teemoilla	Tilaisuuksien määrä, toimeksi saatetut teot/v.	Hallintopalvelut
Kunta järjestää järjestöillan vuosittain	Osallistuneet järjestöt	Sivistyspalvelut
Edistetään palvelujen saavutettavuutta kunnan kaikissa palveluissa sisältäen digituen.	Saavutettavuuskyselyn tulokset (vuosittain) Havaitut saavutettavuuden esteet ja niihin tehdyt toimet (koonti vuosittain), digiopastuspaikat, käyntimäärät, palautekanavat	Kaikki hallintokunnat
Vahvistetaan ikäihmisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä yhteistyössä vanhus- ja vammaisneuvoston, järjestöjen, seurakunnan, Pirhan ja muiden toimijoiden kanssa.	Uusien toimintatapojen kuvaaminen vuosittaisessa hyvinvointiraportissa.	Kaikki hallintokunnat
Lisätään oppilaiden osallisuutta koulun arjessa ja tukemalla oppilaiden mahdollisuuksia	Osallisuusindikaattorit: Kouluviihtyvyyskysely, Kouluterveyskysely	Perusopetus

vaikuttaa heitä koskeviin asioihin.		
Vahvistetaan kunnan toimialojen ja eri yhteistyökumppaneiden välistä vuoropuhelua hyvinvoinnin edistämiseksi.	Yhteistyön toteutuminen kuvattuna vuosittaisessa hyvinvointiraportissa	Kaikki hallintokunnat
Kunta ottaa käyttöön EVA-lomakkeen päätösesityksiin	EVA-lomakkeelliset esitykset, koulutetut esittelijät	Hallintopalvelut
Kehitetään maahanmuuttajille suunnattuja ohjaus- ja palvelukokonaisuuksia tukemalla palvelujen selkeyttä, saavutettavuutta ja kielellistä tukea	S2-opiskelijat, valmistavan opetuksen oppilaat, palvelukuvauksien ajantasaisuus, maahanmuuttajapalvelujen tavoittavuus	Työllisyyspalvelut
Kunta tekee vuosittaisen nuorten palvelupolku-katselmuksen ja asettaa 1-2 kehittämistoimea	Katselmus tehty K/E Kehittämistoimet tehty K/E	Työllisyyspalvelut, nuorisopalvelut
Edistetään kuntalaisten työkykyä ja työllistymis-mahdollisuuksia tekemällä yhteistyötä kunnan sisäisten palvelujen, koulutus-toimijoiden ja työllisyys-palvelujen kanssa.	työttömyysaste (%), nuorisotyöttömyys (%) pitkäaikaistyöttömät, sakkomaksut, työllisyyteen ohjaavien palvelujen käyttö	Työllisyyspalvelut
Vahvistetaan yritysyhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi	Toteutettujen yhteistyötoimenpiteiden määrä/vuosi	Kaikki hallintokunnat
Lisätään matalan kynnyksen kohtaamisia kylillä yhteistyössä	Kohtaamistoiminnan toteutuminen ja kuvaus	Kaikki hallintokunnat

järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.	vuosittaisessa hyvinvointiraportissa.	
Määritellään ja vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) yhteiset toimintatavat ja rakenteet, joilla varmistetaan poikki-hallinnollinen yhteistyö sekä yhdyspintatyön sujuvuus kunnan ja hyvinvointialueen välillä.	-HYTE-vuosikello laadittu ja käytössä (K/E) – HYTE-työn roolit ja vastuut kuvattu (K/E) – Yhdyspintatyön keskeiset yhteistyörakenteet nimetty (K/E) –Yhteinen HYTE-tilannekuva käsitelty osana vuosittaista hyvinvointiraportointia	Kunnan toimialat yhteistyössä HYTE-rakenteiden kautta

PAINOPISTE 3: Turvallinen arki ja ympäristö

Painopiste keskittyy arjen turvallisuuden, terveellisyyden ja viihtyisyyden vahvistamiseen kaikissa elinympäristöissä. Tavoitteena on ehkäistä tapaturmia, parantaa koettua ja todellista turvallisuutta sekä edistää esteettömiä ja toimivia ympäristöjä. Toimenpiteet liittyvät muun muassa liikenneturvallisuuteen, koulujen ja tilojen turvallisuuteen, ikäihmisten toimintakyvyn tukemiseen, yksinäisyyden ehkäisyyn sekä ennakoivaan kiinteistönhoitoon ja ympäristön suunnitteluun.

Tavoite: Arjen turvallisuuden vahvistaminen

Toimenpide	Mittarit (toiminta & vaikutus)	Vastuutaho
Kunta laatii liikuntapaikkojen vuosittaisen huolto- ja turvallisuuslistan	toteutetut toimet/v.	Tekniset palvelut, liikuntapalvelut
Tarjotaan ikäihmisille tasapaino- ja lihaskuntoharjoittelua kaatumisten ehkäisemiseksi.	Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65+ (HYTE-indikaattori), osallistujamäärät	Liikuntapalvelut

Edistetään ilmastosuunnitelman toimenpiteiden toteutumista arjen ympäristöissä	Toteutettujen ilmastotoimenpiteiden määrä (vuosikoonti)	Kaikki hallintokunnat
Edistetään koulujen turvallisuutta vahvistamalla turvallisia käytäntöjä, kouluviihtyvyyttä ja varhaista puuttumista kiusaamiseen	Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastaminen (3 vuoden välein), Kouluterveyskyselyn ja kouluviihtyvyyskyselyn tulokset	Perusopetus
Vahvistetaan palveluliikenteen toimivuutta ja saavutettavuutta tukemalla kuntalaisten mahdollisuuksia asioida ja liikkua turvallisesti.	Tarjonnan määrä/vko	Tekniset palvelut
Parannetaan elinympäristöjen esteettömyyttä ja liikkumisen sujuvuutta osana kunnan suunnittelua ja ylläpitoa	Esteettömyyskatselmusten toteutuminen (vuosittain)	Tekniset palvelut sekä vanhus- ja vammaisneuvosto
Lisätään yksinäisyyttä ehkäiseviä ryhmä- ja kohtaamistoimintoja sekä vahvistetaan tiedottamista niistä.	Yksinäisyyttä ehkäisevien ryhmien ja tapahtumien osallistujamäärät	Kaikki hallintokunnat
Koordinoidaan liikenneturvallisuustyötä poikkihallinnollisessa työryhmässä ja vahvistetaan turvallisen liikkumisen käytäntöjä.	Liikenneonnettomuuksien määrä ja vakavuus (vuosittain) Liikenneturvallisuustyöryhmän toteuttamat toimet (vuosikoonti)	Kaikki hallintokunnat

Varmistetaan tilojen terveellisyys ja turvallisuus ennakoivalla kiinteistönhoidolla	Toteutetut ennakoivan kiinteistönhoidon toimet (vuosikoonti)	Tekniset palvelut
Lisätään turvallisuuden tunnetta viestinnällä ja ennaltaehkäisevillä toimilla	Asukkaiden kokema turvallisuus (asukaskysely), toteutetut toimet	Kaikki hallintokunnat

Toimenpiteiden toteutumista seurataan toimenpidetaulukoiden mittareilla ja väestön hyvinvoinnin muutosta arvioidaan valtakunnallisilla indikaattoreilla mm. HYTE-kerroin, TEAviisari ja STM:n vähimmäistietosisältö. Painopisteissä **huomioidaan erityisesti seuraavia mittareita**:

SEURATTAVAT MITTARIT PAINOPISTEITTÄIN

PAINOPISTE 1: Hyvinvointia tukevat palvelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikutuksia seurataan seuraavilla valtakunnallisilla indikaattoreilla:

- Sairastuvuusindeksi (ikävakioitu)
- Harrastaa jotakin vähintään kerran viikossa (% lapsista ja nuorista)
- Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi (% nuorista)
- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (% nuorista)

Elintapoja ja arjen valintoja kuvaavat mittarit:

- TEAviisarin liikunta- ja kulttuuripisteet
- Koulussa pitkät liikuntavälitunnit (kyllä/ei)
- Kohdennetut liikkumisryhmät lapsille ja nuorille
- Kouluruokailusuositusten toteutuminen

Päihteisiin ja riskikäyttäytymiseen liittyvät mittarit:

- Tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttö (%)

- Humalahakuinen juominen (%)
- Kannabiksen kokeilu (%)

Elämänhallintaa ja syrjäytymisriskiä kuvaavat mittarit:

- Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat (%)
- Pitkäaikaisesti toimeentulotukea saaneet (%)
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat (%)

PAINOPISTE 2: Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuuden toteutumista ja yhteisöllisyyttä seurataan seuraavilla indikaattoreilla:

Rakenteellinen osallisuus ja osallistumismahdollisuudet:

- Kunnan palveluiden kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja
- Yhdistysten ja seurojen yhteistyörakenteet (esim. yhteiskokoukset)
- TEAviisarin osallisuutta kuvaavat pisteet

Kokemus osallisuudesta:

Erittäin heikko osallisuuden kokemus (% nuorista)

PAINOPISTE 3: Turvallinen arki ja ympäristö

Arjen turvallisuutta ja elinympäristöjen toimivuutta seurataan seuraavilla indikaattoreilla:

Turvallisuus ja kouluympäristöt:

- Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastaminen (3 vuoden välein)
- Koulukiusaaminen vähintään kerran viikossa (%)

Kokemus turvallisuudesta ja väkivalta:

- Fyysistä väkivaltaa kokeneet lapset ja nuoret (%)
- Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1000 asukasta

Tapaturmat ja ikääntyneiden turvallisuus:

- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot (65 vuotta täyttäneet)

Elinympäristön laatu:

- Viheralueiden saavutettavuus (% väestöstä)

Liikkuminen ja saavutettavuus:

- Enintään 1 km etäisyydellä joukkoliikenteen pysäkistä asuvat (%)
- Joukkoliikenteen käyttäjämäärät
- Liikennevahingoissa loukkaantuneet ja kuolleet
- Kevyen liikenteen väylät (m/asukas)

Yhteys Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisiin suunnitelmiin

Ikaalisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ovat yhteneväisiä Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisissa suunnitelmissa tunnistettujen tavoitteiden kanssa. Erityisesti mielen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys, terveelliset elintavat sekä turvallinen arki muodostavat yhteisen kehittämisen perustan.

Ikääntyneiden hyvinvointia ei ole kuvattu erillisenä painopisteenä, koska tavoitteena on huomioida ikääntyneet osana kaikkia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteitä kuten työikäinenkin väestö. Toimintakyvyn tukeminen, osallisuuden vahvistaminen, yksinäisyyden vähentäminen, turvallinen arki sekä terveelliset elintavat toteutuvat Ikaalisten kaupungin hyvinvointisuunnitelmassa läpileikkaavina teemoina.

Ikaalisten Hyvinvointisuunnitelman painopiste	**Yhteys Pirhan alueellisiin suunnitelmiin**
Hyvinvointia tukevat palvelut: terveelliset elintavat	Vastaa erityisesti alueellisen hyvinvointisuunnitelman aktiivisen elämäntavan, hyvinvointia tukevien valintojen ja liikuntaneuvonnan tavoitteita
Hyvinvointia tukevat palvelut: mielen hyvinvointi ja päihteettömyys	Vastaa mielen hyvinvoinnin edistämisen, opiskeluhuollon sekä ehkäisevän päihdetyön suunnitelmien tavoitteita
Osallisuus ja yhteisöllisyys	Vastaa suoraan Pirhan osallisuuden ja yhteisöllisyyden painopistettä
Turvallinen arki ja ympäristö	Vastaa arjen turvallisuuden ja hyvinvointia edistävän elinympäristön painopistettä sekä väkivallan, päihdehaittojen ja tapaturmien ehkäisyä koskevia tavoitteita

Osa VI Käsittely ja hyväksyminen

11. Käsittely toimielimissä

Hyvinvointityöryhmä:

Marjo Heikkilä, sivistysjohtaja, pj.
Kauri Kallio, kaupunginpuutarhuri
Eeva Lehtiniemi, terveysliikuntakoordinaattori 9/2024 asti, 1/26 alkaen
Anna Mäkelä, työllisyyspäällikkö
Hanna Saine, varhaiskasvatuspäällikkö
Sari Sarkonen, hyvinvointikoordinaattori
Vilma Suvanto, terveysliikuntakoordinaattori 9/2024 alkaen, 12/2025 asti

Vanhus- ja vammaisneuvosto 6.8.2026

Nuorisovaltuusto 17.8.2026

Hyvinvointitoimikunta 18.8.2026

Sivistyslautakunta 26.8.2026

Elinympäristölautakunta 1.9.2026

Kaupunginhallitus 28.9.2026

Kaupunginvaltuusto HYVÄKSYMINEN 26.10.2026

LIITTEET

LIITE 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet vuosina 2021 - 2025

LIITE 2. Hyvinvointisuunnitelman mittareita

LIITE 3. Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisten hyvinvointisuunnitelmien keskeiset painopisteet ja tavoitteet

LIITE 4. Sanasto

Ikaalinen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet vuosina 2021 – 2025

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	**1.Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia:**
TAVOITE	**Liikkumisen lisääminen**

TOIMENPIDE	MITTARIT	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025
Puheeksi ottamisen – koulutus (liikunta, ravitsemus, päihteet, mielenterveys, jne.) henkilöstölle.	Toteutui / ei toteutunut	Sotehenkilöstölle 2-osainen koulutus päihdetyöhön liittyen. Järj. 3 kertaa.	Ei toteutunut	Ei toteutunut.	Ei toteutunut.	Ei toteutunut.
Ikäihmisten ilmainen kuntosalin käyttö pysyväksi palveluksi.	Kävijätilasto/kuntosali/ikäihmiset	976 käyntiä 18.8.-22.12. (2419 käyntiä v. 2020)	Vanha kuntosali tammikuu-lokakuu 2133 käyntiä. Uusi Valkean Ruusun areenan kuntosali lokakuu-joulukuu 1184 käyntiä. Yhteensä 3317.	Myönnetty vuosiksi 2024-2025. Ohjaaja paikalla joka kuun ensimmäinen tiistai klo 9-11. Käyntikertoja 7272.	Myönnetty 2025 loppuun. Ohjaaja paikalla kerran kk (v.2024 keskiviikko 9-11). Käyntikertoja 6761 (pois lukien 5 viikkoa).	Myönnetty määräajaksi. Myönnetty määräajaksi. Arkisin,(poislukien 6 vkoa) eläkeläiset 7741, muut 6713. Lauantai-käyttö 4.8. – 19.12. eläkeläiset 430, muut 590.
Harrastustoiminnan kehittäminen varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa	Harrastustakuu: jokaisella lapsella on mahdollisuus harrastukseen	Seikkailevat perheet - ryhmä toiminut syksyllä -21	Toteutui. Menossa monta hanketta, joilla tarjotaan ilmaista harrastustoimintaa.	Maksuttomat harrastusryhmät 1.-9. lk Harrastamisen Suomen malli/Aktiiviset iltapäivät -hanke: keväällä 11 ja syksyllä 10 ryhmää Kerhotoiminnan kehittäminen/ Kerhoja kaikille: keväällä 5 ja syksyllä 5 ryhmää. Osallistujia n. 160 lasta/nuorta.	Maksuttomat harrastusryhmät 1.-9. lk Harrastamisen Suomen malli/ Aktiiviset iltapäivät -hanke: keväällä 9 ja syksyllä 12 ryhmää. Osallistujia n. 140 lasta ja nuorta. Kerhotoiminnan kehittäminen/Kerhoja kaikille: keväällä 5 ja syksyllä 3 ryhmää. Osallistujia n. 50 lasta/nuorta.	Maksuttomia harrastusryhmiä on tarjottu hankerahoituksen turvin.
Koulussa pitkät liikuntaväli-tunnit	Toteutui/ei toteutunut, 5/5 koulua, Kouluterveyskysely; ylipaino +	Toteutui 4/5 koulussa.Ylipaino 8.-9. lk 20%.	Toteutui 4/5, ei yhteiskoulussa.	Toteutui kaikilla alakouluilla, 4/5, ei yläkoululla. Ylipaino 8.-9. lk 20% 25%. Vähint.	Toteutui kaikilla alakouluilla, 4/5, ei yläkoululla	Toteutui kaikilla alakouluilla. Vähint. tunnin päivässä liikkuvat

	liikunta -kysymykset	Vähint. tunnin päivässä liikuvat 4.-5. lk 46%. 8.-9.lk 18%	Ei kouluterv.kyselyä ko. vuonna.	tunnin päivässä liikuvat 4.-5. lk 42%. 8.-9.lk 24%	Ei kouluterv.kyselyä ko. vuonna.	4.-5. lk 38%. 8.-9.lk 24%
Kouluissa oppilaita aktivoidaan koulumatkaliikuntaan	Toimenpiteet, Move-testitulokset Kouluterveystutkimus	Move-testeistä koonti tehty ja toimenpiteitä mietitty, 5. lk fyysinen kehityskyky parantunut 2019 ->2021, 8. lk hieman huonontunut. Liikenneturvallisuutta koulujen lähistöllä parannettu.	Liikenneturvallisuutta käsitellään opetuksessa. Koulujen ympäristön turvallisuutta kehitetään. Move-testeistä koonti tehty ja toimen-piteitä mietitty, fyysinen toiminta-kyky sekä tytöillä että pojilla on huolestuttavalla tasolla.	50% 5lk. Poikien fyysinen toimintakyky on mahdol. terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. 8.luokan kokonaisluku 38,9% (tytöt ja pojat).	57,7% 8lk. tyttöjen fyysinen toimintakyky on mahdol. terveyttä ja hyvinvointia kuluttavalla tai haittaavalla tasolla. 39,5 % 5.lk oppilaista, joilla heikko fyys.toimintakyky Hankkeella aloittanut Koulu-pt (personal trainer). järjesti yhteistyössä	Koulu-pt – toiminta jatkui. Kuljetusoppilaat kävelevät kuljetusreitin varteen. Move-testitulokset: 5 lk 31,9% ja 8 lk. 46,4% fyys. toimintakyky mahdollisesti terveyttä ja hvinvointia haittaavalla tasolla.
Koulussa noudatetaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan kouluruokailusuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä, ind 5317	kyllä/ei 5/5 koulua	Kyllä 5/5	Kyllä 5/5	Kyllä, 5/5 koulua	Ei	Toteutui suurimmalta osin. Indikaattoritiedon tulkinta on muuttunut. Vaikuttavia tekijöitä mm. kloaika syömisen aloitukseen.
Varhaiskasvatuksessa noudatetaan ravitsemussuosituksia.	kyllä/ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseura-toiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.	kyllä/ei	Kyllä. Movingmix-ryhmät ja temppukoulut olivat käynnissä kevät- ja syyskaudella.	Kyllä. Hankkeissa kiinnitetään tähän erityistä huomiota. Temppukoulut jatkuneet. Harrastamisen suomen mallin ryhmät käynnissä.	Kyllä. Maksuttomat harrastusryhmät/liikunta: keväällä 5 ja syksyllä 6 ryhmää sekä liikuntatoimen Temppukerho-ryhmät (2 eri ryhmää, eri ikäisille), nuorisotoimen Moving mix-liikuntaryhmä.	Kyllä. Maksuttomista Harrastamisen Suomen Mallin harrasteryhmistä 4kpl keväällä ja 6kpl syksyllä olivat liikkumiseen painottuvia ryhmiä sekä liikuntatoimen Temppukerhoryhmät (2 eri	Kyllä. Maksuttomista Harrastamisen Suomen Mallin harrasteryhmistä 5kpl keväällä ja 6kpl syksyllä olivat liikkumiseen painottuvia ryhmiä sekä liikuntatoimen Temppukerhoryhmät (2 eri ryhmää, eri ikäisille).

					ryhmää, eri ikäisille)	
Liikkumisen vuosisuunnitelma on käytössä varhaiskasvatuksen ryhmissä	Kyllä/ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Luontoliikunnan ja ulkotoiminnan toteuttaminen varhaiskasvatuksessa	Säännöllisen ulkotoiminnan piirissä olevat lapset	64	Luonto liikuttaa -hanke	Luonto liikuttaa – hanke 2021-2023: luonnossa liikkuminen on lisääntynyt ja vakiintunut osaksi arkea	Luonto liikuttaa -hankkeen kautta tulleet toimet ovat vakiintuneet osaksi varhaiskasvatuksen arkea	Luonto liikuttaa -hankkeen kautta tulleet toimet ovat vakiintuneet osaksi varhaiskasvatuksen arkea
Luonto- sekä muiden liikuntamahdollisuuksien kehittäminen	Toteutunut/ei toteutunut, Lipas-liikuntapaikka-rekisteri	Toteutunut. Www-sivuja täydennetty erityisesti luontoliikunta-mahdollisuuksia esiintuomalla. Liikuntahalli ja kuntosali suljettuna koko kevätkauden.	Toteutui Lipas-rekisteri ajan tasalla.	Toteutui. Vatulaan rakennettiin uusi kota. Kasinonrannan hyppytorni uusittiin. Luhalahden koulun ladun valaistus uusittiin. Luhalahden koululle rakennettiin monitoimikenttä. Puretun liikuntahallin tilalle tehtiin hiekkakenttä.	Toteutui Kaupungin uimarantoja kunnostettiin. Liikuntareittejä raivattu ja merkitty. Lipas-rekisteri ajan tasalla.	Toteutui Osallistavan budjetin rahoituksella kunnostettu Kovelahden uimapaikkaa, sekä liikuntareittiä ehostettu. Lipas-rekisteri ajan tasalla.
Perheliikunnan lisääminen	Hallintokunnissa tehdyt toimenpiteet	Seikkailevat perheet- ryhmä Omatoimitehtäviä luontopoluilla Perheitä tiedotettu erilaisista kaupungin ja 3. sektorin liikuntatapahtumista varhaiskasvatuksessa Annettu perheille yhteiseen liikkumiseen aktivoivia tehtäviä	Varhaiskasvatuksen Luonto liikuttaa -hanke lisännyt perheiden ohjattua ja omatoimista luonnossa liikkumista:7 erilaista perhe-liikuntatapahtumaa yhteistyössä eri yhdistysten kanssa, Seikkailevat perheet -toiminta (8 krt) Aloitettiin perheliikuntavuoro Areenalla sunnuntaisin, Kiertävät retkireput lainattaviksi perheille varhaiskasvatuksesta	Varhaiskasvatuksen hankkeen myötä useita maksuttomia tapahtumia ja ryhmiä lapsiperheille. Talvi- ja syyslomaviikoilla tarjottu maksutonta perheliikuntaa Valkean ruusun areenalla.	Vakan Liikuttava lapsuus –hanke (2024-2026) on järj. useita perheliikunnan ryhmiä. Ikäluokille 1-6-v. on järjestetty oma liikunnallinen tapahtuma v. 2024 aikana. Myös muita yksittäisiä perheliikunta-tapahtumia yhteistyössä yhdistysten ja seurojen kanssa. Talvi- ja syyslomaviikoilla tarjottu maksutonta perheliikuntaa Valkean ruusun areenalla.	Vakan Liikuttava lapsuus –hanke on järjestänyt perheliikunnan ryhmiä viisi. Ikäluokille 1-6-vuotiaat on järjestetty oma liikunnallinen tapahtuma vuoden 2025 aikana, yhteensä kuusi tapahtumaa. Myös muita yksittäisiä perheliikuntatapahtumia yhteistyössä yhdistysten ja seurojen kanssa. Talvi- ja syyslomaviikoilla tarjottu maksutonta perheliikuntaa Valkean ruusun areenalla.

Jokapäiväisen arkiliikunnan lisääminen kaikissa ikäryhmissä	Ajantasainen harrastustarjotin www-sivuilla Kouluterveyskysely, kunnan omat vuosittaiset kyselyt	Harrastustarjotinta päivitetään jatkuvasti. Lasten ja nuorten päivittäisen liikunnan määrä on hiukan noussut.	Kouluterveyskyselyn tulokset viimeksi saatu 2021. Paikalliskyselyä 5. ja 8. luokille ei toteutettu vuonna 2022.	Liikuntapalveluiden, kansalaisopiston ja hankkeiden liikuntamahdollisuudet näkyvillä kaupungin nettisivuilla.	Liikuntapalveluiden, kansalaisopiston ja hankkeiden liikuntamahdolli-suudet näkyvillä kaupungin nettisivuilla. Toimiva ja kaiken toiminnan kokoava harrastuskalenteri puuttuu.	Harrastuskalenteri löytyy verkkosivuilta.
Liikuntaryhmiä eri ikäisille ja erityisryhmille	Toteutuneet liikuntaryhmät	Aikuisten ryhmät kielletty keväällä, syksyllä Liikuntapalveluiden järj. 6 aikuisten, 1,5 senioreiden ja erityisryhmien ja 3 lasten ryhmää. Kansalaisopisto järj. Työikäisille 14, lapsille 2, senioreille 2 ja erityisryhmille 1 ryhmä.	Kansalaisopiston kurssitarjontaan lisättiin hyvinvointia edistävää liikuntaa mm. joogaryhmä ja kimppajumppa Kilvakkalaan kylien liikuntatarjonnan monipuolista-miseksi.	Kansalaisopistossa liikuntaryhmiä työikäisille ja ikääntyneille, erityisryhmänä Aivojumppa. Liikuntapalvelut tarjoaa liikuntaryhmiä lapsille, työikäisille, ikääntyneille. Pilotointi tehty (kaatumisriskissä olevat ikääntyneet) Pysytään Pystyssä-ryhmästä.	Liikuntapalvelut (9 ryhmää) ja Kansalaisopisto tarjosivat liikuntaryhmiä lapsille, työikäisille & ikääntyneille. Voimaa vuosiin –hankkeen avulla maksutonta pienryhmätoimintaa kaatumisriskissä oleville ikääntyneille (Pysytään Pystyssä-ryhmät, 4kpl).	Liikuntapalvelut (9 ryhmää) ja Kansalaisopisto tarjosivat liikuntaryhmiä lapsille, työikäisille & ikääntyneille. Voimaa vuosiin –hankkeen avulla maksutonta pienryhmätoimintaa kaatumisriskissä oleville ikääntyneille (Pysytään Pystyssä-ryhmät, 2kpl).
Vuosittaisten liikunta-aktiivisuuskyselyiden toteutus	Toteutunut/ei toteutunut	Toteutettiin harrastustoiminta kyselyn yhteydessä	Toteutui. Harrastustoimintakysely tehty.	Toteutui. Varhaiskasvatuksessa oleville perheille kysely 11/2023: vastanneet perheet arvioivat oman aktiivisuutensa ka 3,5 (1-5).	Toteutui. Liikunta-aktiivi-suus-kysely yläkoulun luokille toteutettu syksyllä -24	Toteutui. Kouluterveyskysely toteutettu -25.
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä.	kyllä/ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä. Liikunnan edistämistä käsitellään osana Hyvinvointityöryhmän toimintaa.	Kyllä. Liikunnan edistämistä käsitellään osana Hyvinvointityöryhmän toimintaa sekä Elintapojen ja liikunnan edistämisen (ELLI) alatyöryhmässä.	Kyllä. Liikunnan edistämistä käsitellään osana Hyvinvointityöryhmän toimintaa sekä Elintapojen ja liikunnan edistämisen (ELLI) alatyöryhmässä.
Lasten ja nuorten liikunta-aktiiviuutta raportoidaan vuosittain kunnan	kyllä/ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä

hyvinvointikertomuksessa.						
Liikuntapaikkojen käyttöasteen nostaminen	Kävijätilastot/liikuntapaikat Kartat, somepäivitykset, koordinaatit jne. ajan tasalla Lipas-liikuntapaikkarekisteri	Ulkoliikuntapaikkojen koordinaatit päivitetty. Karttojen päivitys kesken	Lipas päivitetty, uuden Areenan käytänteet tukevat käyttöasteen nostamista.	Latutietoja ja luistelukaukaloiden jäätilannetta päivitettiin kaupungin Facebook sivuille. Liikuntapaikat löydettävissä valtakunnallisesta Lipas- palvelusta.	Ei kävijätilastoja, paitsi liikuntahalli. Ulkoliikuntapaikkojen esim. latujen tilannepäivitys facebooksivuilla. Liikuntapaikat löydettävissä valtakunnallisesta Lipas-palvelusta. Linkki Lipas-palveluun löytyy kaupungin www-sivuilta.	Ei kävijätilastoja, paitsi liikuntahalli. Liikuntapaikkatietoja päivitetään verkkosivuille. Liikuntapaikat löydettävissä valtakunnallisesta Lipas- palvelusta. Linkki Lipas-palveluun löytyy kaupungin www-sivuilta.
Liikuntapaikkasuunnitelman laatiminen 2021–2025 (investointi-suunnitelma, peruskorjaukset)	Suunnitelma laadittu ja päivitetty vuosittain	Liikuntapaikkojen investointisuunnitelma päivitetty ja hyväksytty talousarvion yhteydessä Lisäksi löytyy artikkeli Liikuntapaikkojen nykytilanne Ikaalisten kaupungissa ja arvio peruskorjaus-/ kunnossapitotarpeesta	Liikuntapaikkojen investointisuunnitelma päivitetty ja hyväksytty talousarvion yhteydessä	Liikuntapaikkojen investointisuunnitelma päivitetty ja hyväksytty talousarvion yhteydessä	Liikuntapaikkojen investointisuunnitelma päivitetty ja hyväksytty talousarvion yhteydessä	Liikuntapaikkojen investointisuunnitelma päivitetty ja hyväksytty talousarvion yhteydessä, puuttuu vuosittainen peruskorjaussuunnitelma
Elintapaohjauksen palvelupolun luominen	Toteuma: on/ei	On. Hyvinvointia elintavoilla-sivusto (työikäisille) koottu kaupungin www-sivuille, samoin Sähköinen perhekeskus-sivut.	Sähköisen perhekeskuksen sivut arkistoitu alkuvuodesta 2023. Sivujen päivittämiseen ei ole resurssia.	Yhdyspintatyönä vaiheessa.	Yhdyspintatyönä vaiheessa	Yhdyspintatyö käynnistetty, vastinparin kanssa yhteistyö alkanut.
Terveysneuvonnan kohdentaminen diabetespotilaisiin.	Diabeetikkojen käynnit liikuntaneuvonnassa /vuosi	Uudet diabeetikot ohjataan maksuttomaan liikuntapalveluiden liikuntaneuvontaan.	Liikuntaneuvontaa ei ole ollut tarjolla syyskaudella 2022	Elintapaneuvonta hyvinvointialue-työtä, vastinpari puuttuu.	Elintapaneuvonta hyvinvointialue-työtä, vastinpari puuttuu.	Elintapaneuvonta hyvinvointialue-työtä, vastinpari löytynyt, mutta toimia ei erityisesti kohdennettu diabetespotilaille.
Sovitaan ja kehitetään prosesseja, joilla terveyspalvelujen eri yksiköistä lähetetään terveys-liikuntakoordinaattorille asiakkaita.	Liikuntalähetteiden määrä	Liikuntaneuvonta-asiakkaita, joista lähete terveyspalveluista yht. 51. Asiakkaista 33 ilman lähetettä.	-	Ei toteutunut, yhdyspintatyönä vaiheessa.	Ei toteutunut, yhdyspintatyönä vaiheessa.	Ei toteutunut, yhdyspintatyö käynnistetty ja vastinpari löydetty.

Liikuntaneuvonta ja ohjautuminen, kirjaamiskäytännöt	Asiakas- ja ohjautumismäärät Yhtenäisten kirjaamiskäytäntöjen toteutuminen	Liikuntaneuvonta-asiakkaita 84 hlöä. Kirjaamiskäytänteitä tarkastellaan v. 2022 sote- ja liikuntapalveluiden yhteistyönä.	Liikuntaneuvonnassa puolen vuoden tauko resursseista johtuen.	Asiakaskäyntejä vuonna –23 58 käyntiä. Kirjaamiskäytännöt eivät toteutuneet.	Asiakaskäyntejä vuonna –24 42kpl. Kirjaamiskäytännöt eivät toteutuneet. Koulu PT – liikuntaneuvonta asiakkaita 5, tapaamiskertoja 27	Asiakaskäyntejä vuonna –25 56kpl. Perheliikuntaneuvonnan asiakaskäyntejä 3kpl. Koulu PT – liikuntaneuvonta asiakkaita 6, tapaamiskertoja 35 Kirjaamiskäytännöt eivät toteutuneet.

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	**1.Elintavoilla fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia:**
TAVOITE	**Mielen hyvinvoinnin edistäminen**

TOIMENPIDE	**MITTARIT**	TOTUTUMINEN 2021	TOTUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025
Nepsy-koulutusta henkilökunnalle, taitojen ylläpitäminen nepsytiimin tuella (valmentajat)	Toteutui/ei toteutunut	Toteutuu 2022	22 uutta nepsy-valmentajaa koulutettu	Toteutui.	Työntekijät hakeutuneet koulutuksiin	Työntekijät hakeutuneet koulutuksiin
Tunnetaitojen harjoittelu (vaka + perusopetus + nuorisotoimi)	Toteutuneet oppitunnit/ teemaillat	Varhaiskasvatuksessa päivittäin tunnehetki sekä erilaisten tunnetaitomateriaalien hyödyntämistä lapsiryhmien tarpeen mukaan. Perusopetuksessa teemat oppiaineiden sisällä. Pelkkiä tunnetaitotunteja ollut 45	Hyvän mielen taitomerkki – opetusmateriaali (mielenterveystaitojen vahvistamiseen) otettu käyttöön peruskouluissa 1.-9. lk Erilaisten tunnetaitomateriaalien säännöllinen käyttö vakassa.	Nuorisotilalla tunnetaito-harjoituksia teemailloissa läpi vuoden. Varhaiskasvatuksessa erilaisten tunnetaitomateriaalien hyödyntämistä lapsiryhmien tarpeen mukaan. Perusopetuksessa teemat oppiaineiden sisällä.	Varhaiskasvatuksessa erilaisten tunnetaitomateriaalien hyödyntämistä lapsiryhmien tarpeen mukaan. Perusopetuksessa teemat oppiaineiden sisällä.	Varhaiskasvatuksessa-sa erilaisten tunnetaitomateriaalien hyödyntämistä lapsiryhmien tarpeen mukaan. Perusopetuksessa teemat oppiaineiden sisällä.
Yhteistyösuunnitelma (vaka + perusopetus + kirjasto)	Toteutui/ei toteutunut	Vaka+esiopetus+kirjasto - yhteistyösuunnitelma laadittu ja hyväksytty	Toteutui	Kirjastolla on yhteistyösuunnitelma koulujen ja vakan kanssa.	Kirjastolla on yhteistyösuunnitelma koulujen ja vakan kanssa.	Kirjastolla on yhteistyösuunnitelma koulujen ja vakan kanssa.

lukutaidon kehittämiseen		siv.lautakunnassa 12/2021.				
Lukukulttuurin edistämisen tilaisuudet	Lukumäärät/toteutuneet (mm. Kirjaston lainaus-määrät)	Kirjastossa 19 Laina/asukas: 12.89	Kirjastossa 19 Laina/asukas 12,7	Kirjasto järjesti 53 lukukulttuuria edistävää tapahtumaa ja koulutusta, joihin osallistui 1238 henkilöä. Kokonaislainaus 88 356. Laina/asukas: 13	Lainauskertoja 87053. 84 tapahtumaa vuoden aikana.	Kokonaislainaus v.2025 86 586. Lasten kirjallisuuden lainaus noussut n.6%.
Ennaltaehkäisevän perheohjauksen toteuttaminen lapsiperheissä	Asiakas-määrät	97 kotikäyntiä, 47 ryhmätuokiota, perheleiri (6-12/21), varhais. kasv. Ja perusopetuksen perheohjaaja	Varh.kasv. perhetyöntekijä toimi osa-aikaisesti. Perhetyön vastaanottaminen väheni merkittävästi.	Toteutui osa-aikaisesti syksyllä 2023, asiakaskäyntejä 28. Ryhmätoiminnassa lapsia yhteensä 60. Perhetyön vastaanottaminen väheni merkittävästi.	Varhaiskasvatuksen perheohjaajan toimi lopetettiin. Pirha tarjoaa nopeaa perheohjausta (pyydä apua toiminto)	Pirha tarjoaa nopeaa perheohjausta (pyydä apua -toiminto)
Luontoliikunta mahdollisuuksien hyödyntäminen mielen hyvinvoinnin edistämisessä (kartoitus, tiedotus) myös ikäihmisille	Ajantasainen Lipas-liikuntapaikka rekisteri Tehdyt toimenpiteet	Lipas-liikuntapaikkarekisteriä on päivitetty (www.lipas.fi). 117 liikuntapaikkaa rekisterissä. Päivitetään tarvittaessa.	Lipas-liikuntapaikkarekisteriä on päivitetty (www.lipas.fi) 113 liikuntapaikkaa rekisterissä. Päivitetään tarvittaessa.	Lapsiperheiden ohjatut tapahtumat luontopoluilla ja Seikkailevat perheet -ryhmä eri luontokohteissa, omatoimiset luontopolkutehtävät perheille. Liikuntatoimi järjestänyt yksittäisiä ohjattuja kävelylenkkejä ikääntyneille.	Lipas-liikuntapaikka-järjestelmä edelleen käytössä ja sitä pidetään ajantasalla. Lapsiperheiden ohjatut tapah-tumat luonto-poluilla ja Seikkailevat perheet -ryhmä eri luonto-kohteissa. Liikuntatoimi järjestänyt yksittäisiä ohjattuja kävelylenkkejä ikääntyneille.	Lipas-liikuntapaikka-järjestelmä edelleen käytössä ja sitä pidetään ajantasalla.
Kiusaamisen vastaiset toimenpiteet	Kouluterveyskysely / Tehdyt kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelmat (varhaiskasvatus)	Koulukiusaaminen lisääntynyt (4.-5.lk 2,7% ->10,4%, 8.-9.lk 4,4% -> 5,9%) Tukioppilastoiminta, Kutosten kurssi Varhaiskasvatuksessa ryhmäkohtaiset suunnitelmat, lisäksi tapauskohtaiset suunnitelmat	Tukioppilastoiminta, kutosten kurssi, kummioppilastoiminta, Kiva-koulu, kyselyt, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Vakassa kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma ja tasa-arvosuunnitelma	Kiva-koulu -järjestelmä käytössä perusopetuksessa, kiusaamisen ja häirinnän vastaiset suunnitelmat ajan tasalla. Ei ole kiusattu koulussa lukuvuoden aikana:4.ja-5.lk 66%, 8.ja9.lk 58%, lukio 89%.	Vakassa kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma ja tasa-arvosuunnitelma	Ei ole kiusattu koulussa lukuvuoden aikana:4.ja-5.lk 66%, 8.ja9.lk 69%, lukio 94%. Vakassa ja perusopetuksessa kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma ja tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Mt-ryhmätoiminto-jen lisääminen (mt=mielenterv eys)	Toteutuneet ryhmät	Kamraatinkulmassa ryhmätoimintoja mt-asiakkaille ma-pe. Syksyllä kokoontunut Miesten porinapiiri 5 krt. Päihde -ja mielenterv.palveluid en miesten keskusteluryhmä.	Kamraatinkulmassa ryhmätoimintoja mt-asiakkaille ma-pe	Hyvinvointialue-työtä	Hyvinvointialue-työtä	Hyvinvointialue-työtä	
Oppilaiden mielenhyvin-voinnin parantuminen	Kokee terveyden-tilansa keskinkertai-seksi tai huonoksi, osuus 8.-9-lk oppilaista	Kokemus terveydentilastaan on huonontunut vuoden 2019 Kouluterveystutki-mukseen nähden 17,8% -> 35,6% (tytöt 43,6%)	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-suunnitelmat tehty kouluissa.	8.-9. lk 29 %. 4.-5. lk 12%, lukio 30%.	Kouluterv.kyselyn uudet tulokset saadaan syksyllä 2025.	8.-9. lk 20 %. 4.-5. lk 6%, lukio 22%. Tulokset parantuneet.	
Lasten, nuorten, perheiden matalan kynnyksen mielenterveys-palvelut paikallisesti toimiviksi ja riittäviksi	Toteutui/ei toteutunut Kognitiivisten tutkimusten /määrä/vuosi Kouluterveysk ysely	Kognitiivisten tutkimusten määrä laskenut koulupsykologin työsuhteen päättymisen takia. Tutkimuksia tehty vuoden 2021 aikana 28 (perheneuvonta 9, koulupsykologi 19)	Koulupsykologia ei ole ollut koko vuonna 2022. Tutkimuksia (10 kpl) toteutettiin ostopalveluna perusopetuksessa.	Koulupsykologi-resurssi alle mitoitusten koko vuoden 2023.	Koulupsykologi-resurssi alle mitoitusten.	Pirha sai rekrytoitua koulupsykologin perusopetukseen. Kuraattorin ja kouluterveydenho itajan mitoitukset lainmukaiset	
Neuvokas perhe-toimintamalliin perehtyminen ja käyttöönotto eri yksiköissä	Mallin käyttöön ottaneiden yksiköiden määrä	Vakassa tutustuttu menetelmään ja osallistuttu koulutuksiin	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	
Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelmien päivittäminen säännöllisesti	Toteutunut/ei toteutunut Koulukiusattu na vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista. Ei yhtään läheistä ystävää % 8. ja 9. lk. oppilaista (Kouluterveys kysely 2021)	Vakassa toteutunut suunnitelman päivitys. Kiusaaminen (4.-5.lk 2,7% ->10,4%, 8.-9.lk 4,4% -> 5,9%) Ei yhtään läheistä ystävää 8.ja9.lk: pojat 21,7% ja tytöt 9,1%	Ovat koulujen oppilashuoltosuunni telmien yhteydessä, päivitetään vuosittain. Tasa-arvo- ja yhden-vertaisuussuunnitel-mat uutena sekä varhaiskasvatuk-sessa että perusopetuksessa. Vakassa kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma.	Varhaiskasvatukse ssa käytössä yhtenäinen kiusaamisen ehkäisyn malli, perusopetuksessa päivitetty. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista. 6%. 8.-9.lk 10%. Ei yhtään läheistä ystävää % 8. ja 9. lk. oppilaista 10%.	Varhaiskasvatukse ssa käytössä ja päivitetään tarpeen mukaan.	Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista. 8%. 8.-9.lk 9 %. Ei yhtään läheistä ystävää % 8. ja 9. lk. oppilaista 7%. Pojat 8%, tytöt 7%. Varhaiskasvatukse ssa ja perusopetuksessa käytössä ja päivitetään tarpeen mukaan.	
Oppilaiden poissaolojen seuranta peruskoulussa	Koulut 5/5. Oppilasmää-rällä painotettu keskiarvo kunnan	Seurataan. Poissaoloihin puuttumiseen olemassa malli. Merkittävästi kohonneet	Poissaoloihin puuttumisen malli käytössä esi- ja perusopetuksessa.	Poissaoloja seurataan kaikissa kouluissa. Poissaoloihin puuttumisen malli on hyväksytty	Poissaoloja seurataan kaikissa kouluissa. Poissaoloihin puuttumisen malli on hyväksytty	Poissaoloihin puuttumisen malli päivitettiin ja liitettiin perusopetuksen	

	peruskouluista, joissa poissaolojen kokonaismäärä on tiedossa.	poissaolot koronan vuoksi.	Korona vaikutti poissaolojen määrään vielä vuonna -22	sivistyslautakunnassa 2023 ja liitetty opetussuunnitelmaan.	siv.ltk:ssa 2023 ja liitetty opetus-suunnitelmaan. Poissaolot kasvaneet.	opetussuunnitelmaan 1.8.2025.

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	**2.Osallisuus ja vaikuttaminen**
TAVOITE	**Osallisuuden lisääminen**

TOIMENPIDE	MITTARIT	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025
Toimivat kuljetuspalvelut (vpL ja shL)	VpL kuljetuspalvelut: Kuohke-tilastot ja palautteet	Shl 15 asiakasta, VpL 100 asiakasta	Vpl. 100 asiakasta Shl 14 asiakasta	Ei tilastotietoa	Ei tilastotietoa	Ei tilastotietoa
Palveluiden esteettömyyden ja saavutettavuuden kehittäminen	Asiakastyytyväisyyskysely	Ei toteutettu	Toteutettu osana opinnäytetyötä Kamraatinkulman asiakkaille	Varhaiskasvatuksessa kehitysvammaisten lasten apuvälineiden hankinta: maastopyörätuoli, kelkka ja tuoli tasa-arvoisen osallisuuden ja esteettömän toiminnan mahdollistamiseksi	Esteettömyyskatselmus 10/24 yhdessä vanhus- ja vammaisneuvostojen ja teknisten palveluiden kanssa.	Ei toteutettu
Nuorten osallistaminen, Nuva *kaikkien nuorten* äänenä (kyselyt laajemmalla otoksella)	Toteutui/ei toteutunut, toimintamuodot	Nuvalla edustus lautakunnissa ja kaup.valtuustossa , ei kyselyjä 2021.	Nuvalla edustus lautakunnissa ja kaup.valtuustossa, ei laajaa kyselyjä.	Ei toteutunut	Uusi nuorisovaltuusto aloitti syksyllä 2024. Edustus lautakunnissa ja valtuustossa. Ei kyselyä.	Edustus lautakunnissa ja valtuustossa.
TEA-viisarin tavoitteet osallisuuteen /perusopetus	TEA-viisari	Ikaalisten tulokset ovat heikompia kuin valtakunnan tulokset keskimäärin (v. 2019 tulokset)	-	Perusopetuksen osallisuuden pistemäärä Ikaalisissa 62. (koko maa 60)	TEAviisari toteutetaan joka 2. vuosi.	Perusopetuksen osallisuuden pistemäärä Ikaalisissa 62 v.-23. Uusi päivitys kevät -26.
Asukas- ja asiakasraadit, foorumit yms. eri toimialoilla	Vuosittain järjestetyt tilaisuudet	Asiakasraateja (ruoka)2 x Makuraateja 3 x Vanhustenhuollon asiakasraati 2x	Asiakasraateja (ruoka) 3x	Makuraateja päiväkodeissa ja kouluissa	Makuraateja päiväkodeissa ja kouluissa	Makuraateja päiväkodeissa ja kouluissa. Kylien kumppanuus-pöytätilaisuudet
Palaute-kanavien näkyvyyden parantaminen	Www-sivuilla kuntalaisten osallistamis-keinot	Ei toteutettu vielä. Hoito-hoivassa kaikissa yksiköissä sähk.palaute	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut Kunnan www-sivujen uudistus käynnissä.
Turvallisuus-kyselyn ja hyvinvointi/ onnellisuus-kyselyn toteuttaminen	kyllä/ei	Kyllä. Kevät 2021 Turvallisuus-kysely	Ei	Ei	Ei	Turvallisuus- ja hyvinvointikysely toteutettiin 3/25.
Sähköisen Perhekeskuksen kattava käyttö	Kävijämäärät	Sähköisen perhekeskuksen käyttäjämääristä	Arkistoitu	Sähköistä perhekeskusta ei ole avattu kunnan www-sivuille.	Sähköistä perhekeskusta ei ole avattu kunnan www-sivuille.	Sähköistä perhekeskusta ei ole avattu

		ei saada tilastotietoa				kunnan www-sivuille.
Ruokaterveyden edistäminen	Ruokailusuosi-tukset käytössä, Lastenneuvola-käynnit /1000, 0–7-vuotiasta	Lastenneuvolan fyysiset käynnit tuhatta 0-7-vuotiasta kohti v.2020 5926, v.2021 6303, Ind 2453	Lastenneuvolan fyysiset käynnit tuhatta 0-7-vuotiasta kohti v. 2022: 6015 Ind 2453	v. 2023 5650 (2130 lasta)	v.2024 4472 (1574 lasta), ind 2453	v.2025 ei tietoa
Hampaiden harjauksen lisääminen	Kouluterveys-kysely Terveham-paisten määrä	Kouluterv.kysely: Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, %: pojat 68,9 %, tytöt 41,8 %. 5-vuotiaista täysin terve-hampaisia 85%. 5-vuotiailla dmf 0,6 (kuinka monta karioitu-nutta/poistettua tai paikattua hammasta). 12-vuotiaista täysin tervehampaisia 54%. 12-vuoti-ailla DMF 1,7	Kouluterveyskyselyn uudet tulokset vasta 12/2023 DMF-indeksi 12-vuotiaat 1,6. Tervehampai-set 12-vuotiaat, 43,5%	Tervehampaiset 12-vuotiaat,% vastaavan ikäisistä suun terveyden-huollon tarkastuksessa, ind.5022. v. 2023 47,4. DMF-indeksi 1,3. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, %: pojat 61,7 %, tytöt 48,8%, v.2023 yht. 56%.	Tervehampaiset 12-vuotiaat,% vastaavan ikäisistä suun terveyden-huollon tarkastuksessa, ind.5022. v. 2024 53,6%. DMF-indeksi 1,7.	Tervehampaiset 12-vuotiaat, 53,5% Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä, 8.-9.lk 49 %. 4.-5.lk 45%.
Ikäihmisten osallisuuden lisääminen ja yksinäisyyden väheneminen	Toteutui/ei toteutunut Liikkuvien palveluiden määrä Pidetyt tapahtumat	Päivätoimintaa ollut lukuun ottamatta kesäaikaa sekä Tevaniemessä että Toivolansaari-kodilla. Koronan vuoksi ei olepidetty tapah-tumia.	Päivätoimintaa ollut sekä Tevaniemessä että Toivolansaarikodilla. Ei tapahtumia koronan vuoksi.	Ikäautoilijoiden kuntokurssi kevät 2023. Osallistujia 30 henkilöä.	Ikäautoilijoiden kuntokurssi -24 syksy, 30 osallistujaa. Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto osallisuuden vaikuttamistoimi-elimenä.	Ikäautoilijoiden kuntokurssi kevät-25, 30 osallistujaa. Vanhusneuvos-to ja vammaisneu-vosto osallisuuden vaikuttamistoi-mielimenä. Mukana Meidän Ikaalinen-messuilla.
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja.	Kyllä/ei	Koronan takia peruttiin.	Kaupunginjohtajan kyläkierrokset.	-	Kylien kumppanuus-pöytätilaisuudet	Kylien kumppanuus-pöytätilaisuu-det
Kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa on määritelty kuntalaisten osallisuuden edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet	Kyllä/ei	Hallintokuntien omissa tavoitteissa kirjattuna osallisuuden toimenpiteitä.	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Ei erillistä osallistamis-suunnitelmaa.
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista.	Kyllä/ei	kyllä	Kyllä	Kyllä.	Kyllä	Kyllä

Kunnassa on kirjallinen toiminta-ohje päätösten vaikutusten ennakkoarvioinnin toteuttamisesta	Hyväksytty EVA-ohjeistus ja käyttö	Ei toteutunut.	Ei toteutunut.	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin.	Kyllä/ei	Ei	Ei	Ei	Ei	Ei
Kunnan toiminta- ja talous-suunnitelmassa määritellään talousarviovuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista.	Kyllä/ei	kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä, hallintokuntien käyttösuunnitelmissa tavoitteet ja osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöstiedoissa arvioinnit.	Kyllä, hallintokuntien käyttösuunnitelmissa tavoitteet ja osavuosikatsauksessa ja tilinpäätöstiedoissa arvioinnit.
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen.	Kyllä/ei	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Arvioitu viimeksi 2025 Arviointikertomuksessa.
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.	Kyllä/ei	kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä	Kyllä
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen.	Toteutui/ei toteutunut	Toteutui. Urheiluseurakokous 9/2021	Siirretty vuoden 2023 alkuun.	Toteutui. Seurapalavereja yhteensä 4 vuoden –23 aikana.	Toteutui. Seurapalavereja yhteensä 2 vuoden –24 aikana.	Toteutui. Seurapalvereja v. 2025
Kulttuurihyvinvoinnin palvelutarjottimen kokoaminen ja päivitys	Toteutui / ei toteutunut	Kokoaminen aloitettu 3/2021, koulutukset jatkuvat 2022.	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Kunnan www-sivujen päivitys käynnissä.
Järjestöyhteistyön kehittäminen	Toteutui/ei toteutunut, toimenpiteet	Ei yhteistä järjestöfoorumia ko. vuonna kokoontumisrajoitusten takia	ei toteutunut	Toteutui	Toteutui	Kulttuuritoimijoiden tapaamiset toteutui

Ikaalinen

PAINOPISTE	2.Osallisuus ja vaikuttaminen
TAVOITE	Nuorten palveluiden vahvistaminen

TOIMENPIDE	MITTARIT	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025	
Nuorisoneuvolatoiminnan aloittaminen	Toteutui/ ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	
IPC-koulutus oppilashuolto-henkilöstölle (kuraattori, psyk. terveydenhoitaja)	Toteutui/ ei toteutunut	Toteutui	Oppilashuollon henkilöstö koulutettu	Koulutettua henkilöstöä	Koulutettua henkilöstöä	Koulutettua henkilöstöä	
IPC-menetelmän juurruttaminen perusopetuksen ja toisen asteen oppilaitosten oppilashuoltohenkilöstön käyttöön	Toteutuneet ohjaukset	n.20 ohjausta	n. 15 ohjausta	Ei tietoa	Ei tietoa	Ohjaukset vähentyneet, koska kaksi koulutetuista siirtynyt muualle töihin.	
Teemalliset, päihteettömät tapahtumat nuorille	Toteutuneet tapahtumat	Nuorisotilalla teemailloissa sekä digitaalisessa nuorisotyössä läpi vuoden. Vienola Friday fun toiminnallinen päihteetön tapahtuma elokuussa-21.	Vienola Friday fun toiminnallinen päihteetön tapahtuma elokuussa-22. Nuorisotilan teemailloissa päihteiden käytön haitoista viestintää.	Nuorisopalvelut järjestäneet mm. Vappubileet, koulujen päättäjäiset, kesällä fun friday – tapahtumia (yökoris, grillibileet, kesäolympialaiset), syyskarnevaalit, retki Kankaanpään nuorisotilalle, Halloween party, itsenäisyyspäivän juhla. Nuorisotila Vienolan illoissa erilaisia teemoja.	taideseinäpaja, ysäriteemabileet, vappubileet, Vienolan Fun Friday -koulujen päättäjäiset, YöVienola,remonttileiri, yökorista, juhannusolympialaiset, yöpiknik, alakoululaisten kesäpajoja ja -leirejä), kesäpäättärit koulujen alkuun, Kasino Fun Festival -musiikkitapahtuma, halloween-bileet, Sano stop väkivallalle -koululuennot 6.-9.luokkalaisille, pikkujoulut, reissut Särkänniemeen, lasersotaan ja Irti maasta -kiipeilyyn,Bright Friday -musiikkitapahtumaan.	YöVienola, taide- ja tuunauspaja, ystävänpäiväjuhlat, nuorten vaalit, pääsiäisbileet, vappuhulinat, kevät päättärit -juhlat, kesätapahtumia, alakoululaisten kesäpajoja ja -leirej), syksyn startti -juhlat koulujen alkuun, Fun Friday Goes Areena -musiikkitapahtuma, Nuorisotila Vienolan 40v juhlat, pop up -nuoppari kauppakeskus Kompissa, halloweenbileet, päihteetön nuoruus -koululuennot 6.-9 luokkalaisille, pikkujoulut, reissu Särkänniemeen.	
Nuorisotyötiimin toiminnan elvyttäminen	Toteutui/ei toteutunut	Ei toteutunut	Koulunuorisotyötiimi startannut	Ei toteutunut	Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto aktivoitui. Nuorisotyötiimin toiminta käynnistyi uudelleen. (tapahtumien järjestäminen)	Nuorisotyötiimin toiminta käynnistyi uudelleen. (tapahtumien järjestäminen)	
Vertaisryhmätoiminnan kehittäminen	Toteutuneet kohdennetut pienryhmät (esim.	Yläkoulukerho 18 kokoontumista livenä, 3 etänä	Yläkoulukerho Keväällä 2022 10 kokoontumista	Hetki-kerho, Pro-kerho	Hetki-kerho, Pro-kerhot	Hetki-kerho	

	yläkoulun tyttökerho)					
Kouluviihtyvyyden lisääminen	Yhteisöllisen toiminnan toteutuminen kouluissa (tapahtumien lukumäärät)	Lukuisia tapahtumia koronarajoitukset huomioiden.	Paljon erilaisia tapahtumia ja teemapäiviä. Yläkoulussa chillivälitunnit jatkuneet.	Kymmeniä tapahtumia kouluissa lukuvuoden aikana.	Tapahtumia ja teemapäiviä järjestetty. Sisäilmatilanne on rajoittanut yläkoulun osalta yhteisöllistä toimintaa.	Tapahtumia ja teemapäiviä järjestetty. Sisäilmatilanne on rajoittanut yläkoulun osalta yhteisöllistä toimintaa.
Poissaolojen määrän lasku peruskouluissa	Poissaolotilastot (wilma), toimenpiteet	Poissaolot lisääntyivät koronan takia	Poissaolomäärät ovat laskeneet. Yksittäisiä kroonisia poissaolijoita on muutamia.	Poissaolojärjestelmä uusittiin 2024 alussa, poissaoloihin puuttumisen malli opsiin 1.8.2023	Käytössä ja kehitetty poissaoloihin puuttumisen malli, mutta poissaolot eivät ole laskeneet	Käytössä ja kehitetty poissaoloihin puuttumisen malli.
Nuorten vapaa-ajan ohjatun toiminnan turvaaminen (säännöllinen nuorisotilatoiminta, pysyvät aikuiset)	Vakituinen ammatillinen nuoriso-ohjaaja nuorisopalveluissa Nuorisotila Vienolan kävijämäärät	Nuorisotilat suljettuna (13 vkoa) tai kävijämäärät rajoitettuna 1,4,6,8,10 hlöllä kevät- ja kesäkauden. Digitaalista nuorisotyötä avointen iltojen tilalla rajoitusten aikana. Käyntejä yht. 1649. Nuoriso-ohjaaja tammikuun 2021.	Nuorten vapaa-ajan palveluihin kokoaikainen, iltaviikonlopputyöhön suuntautunut nuorisotyön ammattilainen, resurssointi nuorten kohtaamiseen hyvinvoinnin lisäämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Käyntejä yht. 3300 nuorisotilalla.	Toteutui 1./23 ja 8.–12./23 yht. 4118 käyntiä v.2023	Toteutui. Palkattu vakituinen nuoriso-ohjaaja. Yht. 4341 käyntiä v. 2024.	Vienolan käyntimäärä yhteensä 3035 käyntiä. Kylänuortenilloissa 505 käyntiä.
Lasten ja nuorten lukutaidon parantaminen	Toimenpiteet	Varhaiskasvatuksen ja esi- ja alkuopetuksen lukuhanke toteutunut	Keskeisenä koko perusopetuksessa. Vakan ja kirjaston kanssa tehty yhteistyösuunnitelma.	Suunnitelmien mukainen yhteistyö sekä varhaiskasvatuksen että koulun kanssa (mm. satutuokiot, kirjalaatikot eri yksiköihin, kirjastonkäytön- ja tiedonhaunopetus, kirjavinkkaukset, kirjailijavierailut).	Suunnitelmien mukainen yhteistyö sekä varhaiskasvatuksen että koulun kanssa (mm. satutuokiot, kirjalaatikot eri yksiköihin, kirjastonkäytön- ja tiedonhaunopetus, kirjavinkkaukset, kirjailijavierailut). Yhteistyösuunnitelmat päivitetty. Neuvolassa ja ekaluokkalaisille jaetaan kirjat.	Suunnitelmien mukainen yhteistyö sekä varhaiskasvatuksen että koulun kanssa (mm. satutuokiot, kirjalaatikot eri yksiköihin, kirjastonkäytön- ja tiedonhaunopetus, kirjavinkkaukset, kirjailijavierailut).
Toimintamallin luominen opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä, ind 3219. Etsivän nuorisotyön ja starttipajan asiakkuudet ~~2 asteen keskeyttäneet (lukumäärä) tammikuussa~~ Tämä jatkossa pois: Oppivelvollisuuden suorittamisen jatkuminen oppivelvollisuuden	7,1% , (30 hlöä) Etsivän nuorisotyön asiakkaat 76 nuorta, Starttipajan asiakkaina 21 nuorta. 2. asteen keskeyttäneitä 0 v.2021	7,5 %, v.2022 (32 hlöä)	7,4% (33 nuorta) Toimintamallia luotu paikallisen toisen asteen koulutuksenjärjestäjän kanssa, keskeyttäneiden ohjaus etsivä nuoristyön palveluihin. Ennaltaehkäisevästi hyödynnetään Starttipaja jaksoa tai etsivän tukea. Ikaalisten yhteiskoulussa tai VRK:lta päättötodistuksen saaneiden opiskelutilanne:69/69 (100 %) ovat opiskelu-	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä; 4,1% (19 nuorta) v. 2024.	Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä: Ei tilastoa. Asiakkaita Etsivä nuorisotyössä 87 hlö ja starttipajan asiakkuuksia 25 hlöä

	suorittamisen tarkastuspäivänä (elokuun loppu)			paikassaan 31.12.2023.		
Lasten ja nuorten vuosittaiset terveystarkastukset	Terveystarkastukset toteutuminen	Lastenneuvolan laajojen terveystarkastusten peittävyys 4-vuotiailla, ind 5005: 2020 69,2% (v.2019 76,6%)	Lastenneuvolan laajojen terveystarkastusten peittävyys 4-vuotiailla, ind 5005: 64,9% (2021 70.6%)	lastenneuvola 85% peittävyys, ind 5005	8.lk lääkärintarkastukset osittain toteutuneet (ei resurssia). Lastenneuvola 61,5% peittävyys.	Ei tilastoa 2025 lastenneuvolasta
Mielekkään vapaa-ajan toiminnan järjestäminen	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista, Kouluterveyskysely paikalliset harrastamiskyselyt Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16–24-vuotiaat, % vastaavan ikäisistä 3328	8. ja 9. lk oppilaista 68,7 % v.2021, v.2019 81,6% -67,5% v.2021, v.2019 66,7% 1,5% 7 hlöä v.2020, 1,8% 9 hlöä v.2019	Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24 vuotiaat: 2,0 % , 10 hlöä (v.2022).	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista 2023 66,3% (68,7% v.2021). 1.-2. lk oppilaista 57%. Paikallinen harrastuskysely yläkoululaisille 2/2023 (vastaajia 147/206, 71%): 23 (16%) nuorella 'ei yhtään harrastusta' Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat: 1,7 % , 9 hlöä (v.2023).	Ei tilastotietoa vuodelta 2024. Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat: 2,2%, 12 hlö (v. 2024).	Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä, % 8. ja 9. luokan oppilaista 72%, lukiolaisista 77% Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16–24-vuotiaat: Ei tilastoa -25.

Ikaalinen

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	**3.Vaikuttavat palvelut**
TAVOITE	**Digitaalisten palveluiden kehittäminen**

TOIMENPIDE	MITTARIT	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025	
Etäopetusjärjes-telmän käyttöö-notto (perus-opetus, tieto-hallinto)	Toteutui/ei toteutunut	Tekninen valmius olemassa	Valmius olemassa	Toteutui	Valmius olemassa, ortodoksiuskontoa opetettu etäyhteyksiä hyödyntäen	Valmius olemassa	
Virtuaalisten ja digitaalisten oppimisympäristö jen kehittäminen	Koulutuspäivät, laitteistokanta, välineistöhan-kinnat, laitteisto-koulutus	Laitteistokantaa uusittu vuosittain, Digi-tutor kouluttanut opettajia.	Kokopäiväinen digitutor, kaikille kolmosille ja seiskoille henkilökohtainen tietokone	Toteutui	Digipedagoginen asiantuntija aloitti työnsä. Hän kehittää mm. digitaalisten oppimisympäristöje n käyttöä.	Digipedago gisen asiantuntija n työ jatkui vakassa ja perusopetu ksessa osin hankerahoi tuksella.	
Mediakasvatus, someturvallisuus (perusopetus+ vaka)	Toteutuneet opetustunnit	Perusopetuksen Moksuviikoilla (monialaiset oppimiskokonaisuu-det) painopisteenä mediakasvatus, mediakasvatustunte ja alakoulussa 5	Mediakasvatus sisältyy perusopetuksessa kaikkiin oppiaineisiin	Toteutui	Toteutui	Toteutui	
Lasten ja perheiden palvelut koottuna Sähköiseen perhekeskukseen	Toteutunut Sähköinen perhekeskus ja aktiivinen päivitys	Sähköinen perhekeskus avattu www sivuilla. Lasten, nuorten ja perheiden palvelun-tarjotinta aloitetaan kokoamaan v.2022	Sähköinen perhekeskus www sivuilla.	Ei toteutunut; poistettu kaupungin www-sivuilta mm. päivityshaasteiden vuoksi.	Ei toteutunut	Ei toteutunut	
Lapsiperheiden hyvä palvelutietoisuus, tiedottamisen tehostaminen	Arviointi/ kuvailu	Tiedottamista Sähköisestä perhekeskuksesta lisättävä	Tiedottamista sähköisestä perhekeskuksesta lisättävä edelleen	Sähköinen perhekeskus poistettu kaupungin www-sivuilta.	Ks. edell.vuosi	Ks. edell. vuosi	
Elintapaohjauksen digitaalinen palveluntarjotin	Työikäiset vuonna 2021, lapset/ nuoret/perheet v. 2022, ikäihmiset v. 2023	Toteutui	Toteutui	Ei toteutunut	Hyvinvointialue kehittää digitaalista elintapaohjauksen palvelutarjotinta	Hyvinvointi a elin-tavoilla-verkko-sivusto/Pirh a; pirkanmaall a olevien hyvin-vointia ja terveyttä edistäviä ja tukevia palveluja kootusti.	
Työkyvyttömyys-eläkkeen saajien (25–64-vuotiaat) väheneminen	kyllä/ei Työkyvyttömyys eläkettä saavien 25–64-vuoti-aiden osuus vastaavan ikäisestä väes-töstä. Ind 306	Vähentynyt hieman: 9,2 € v. 2021 (287 hlöä) v. 8,9% 2020 (280 hlöä), 9,0% 2019 (289 hlöä), 8,9% 2018 289 hlöä).	8,8 % (269 hlöä)	v. 2023: 8,6%, (264 hlö)	v. 2024: 8,3%, (251 hlö)	Ei tilastotieto a	
Harrastusmahdol-lisuuksista tiedottaminen	Kunnan internet-sivulla oleva tapahtuma-	Kulttuuritoimi päivittää tapahtumia, kun	Wilman ja Päikyn kautta tiedottaminen	Maksuttomat harrastukset löytyvät perus-opetuksen alta	Harrastustoiminta-kalenteria valmisteltu. Toteutus 2025.	Harrastust oiminta-kalenteri käytössä	

	kalenteri on toimijoiden aktiivisessa käytössä	toimijat niitä lähettävät.		Harrastamisen Suomen malli. Harrastustoimintakalenteria valmisteltu.		kaupungin www-sivuilla.
Hyte-sivulle kootaan tiedot kunnan hyvinvointiin liittyvistä palveluista (kunta, 3. sektori tms.)	Toteutui/ei toteutunut Toteutunut ja ajan tasalla oleva Hyte-sivusto	Toteutui. Hyvinvointia elintavoillasivusto avattu kaupungin www-sivuille	Hyvinvointia elintavoillasivusto avattu kaupungin www-sivuille	Ei toteutunut	Ei toteutunut. Kunnan www-sivujen uudistus suunniteltu vuodelle 2025.	Kunnan www-sivujen uudistus menossa

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	**3.Vaikuttavat palvelut**
TAVOITE	**Työllisyyden edistäminen**

TOIMENPIDE	**MITTARIT**	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025
Sosiaalisen kuntoutuksen/ kuntouttavan työtoiminnan ryhmätoiminnan kehittäminen	Ryhmien ja osallistuneiden määrä	1 sosiaalisen kuntoutuksen ryhmä/6 osallist., 1 kuntouttavan työtoiminnan uusi ryhmä, 6 henkeä	Ei tiedossa	Ei toteutunut, on vuoden 2023 alusta ollut Pirhan lakisääteistä toimintaa.	Ei toteutunut, on vuoden 2023 alusta ollut Pirhan lakisääteistä toimintaa	Ei toteutunut, on vuoden 2023 alusta ollut Pirhan lakisääteistä toimintaa
Työllisyyden kuntakokeilu	Toimintamallin käyttöönotto	Toimintamalli käytössä	Toimintamalli käytössä	Toteutunut onnistuneesti. Syksyllä -23 päätetty osallistua Läntisen Pirkanmaan työl-lisyysalueen valmisteluun. Kuntakokeilu päättyy -24 lopussa, ja 2025 alussa aloit-tavat uudet työlli-syysalueet, joiden tehtäviin kuuluu valtiolta siirtyvät lakisääteiset työ- ja elinkeinopalvel ut.	Toteutunut onnistuneesti. Vuoden aikana valmisteltu Läntisen-Pirkan-maan työllisyys-aluetta. Paikallisesti ja alueellisesti on rakennettu palvelu-prosesseja sekä yhteistyötä tiivis-tetty elinkeino-yhtiön kanssa sekä koko kaupungin ekosysteemin hyö-dyntämisen osalta.	Toteutunut onnistuneesti. Vuoden 2025 alussa Läntisen - Pirkanmaan työllisyysalue aloittanut toiminnan työvoima- ja yrityspalvelujen järjestämiseksi.
Työmarkkinatuen kuntaosuuden alentaminen	Työmarkkina-tuen kuntaosuus Työttömyys-aste, aktivointi-aste, Työttömät, alle 25-vuotiaat nuoret, Pitkäaikaistyöt-tömät	-Työmarkkinatuen kuntaosuus 2021 424784,78 € - Työttömyysaste 12/ 2021 10.3 %, 12/2020 15.4 % - Aktivointiaste 32.3% / huonommillaan ollut 28.6 % - Työttömät alle 25-vuotiaat / 12/2021 19 nuorta, 12/2020 49 nuorta	Osittain toteutunut. Työttömyysaste 12/ 2022 10.3 %,	Osittain toteutunut. Työmarkkinatu en kuntaosuus 272778€ Työttömyysaste 10.8% Työttömät, alle 25-vuotiaat nuoret 34 hlö, 12/2023	Työmarkkinatuen kuntaosuus 367796€ Työttömyysaste 11%, Työttömät, alle 25-vuotiaat nuoret 37 hlö, 12/2024 Pitkäaikaistyöt-tömät 109 hlö 12/2024	Työttömyysetuuk sien kuntaosuus 615296,40€ Työttömyysaste 9.6%, 10/2025 Työttömät, alle 25-vuotiaat nuoret 38 hlö. 10/2025 Pitkäaikaistyöt-tömät 112 hlö 10/25

		-Pitkäaikais-työttömät / 12/ 2021 76 henkilöä - Kuntouttavassa työtoiminnassa 2021 89 henkilöä / 5299 päivää		Pitkäaikaistyöt-tömät 81 hlö, 12/2023		
Yrityskannan vahvistaminen	Perustettujen yritysten lukumäärä/v.	v. 2021 39 v.2020 51, v.2019 44.	Perustettujen yritysten lukumäärä 39 kpl.	Perustettu 44 ja lopetettu 25.	Perustettujen yritysten lukumäärä 36 kpl	Perustettujen 30 kpl, 11/2025
Työpaikat	Työpaikkojen määrä	12/2021 99 kpl, 2019 31 kpl.	Työpaikkojen määrä ei tiedossa	Työpaikkojen määrä laskenut loppuvuoden aikana. Työpaik-kojen määrä 23 kpl, 12/2023	Työpaikkojen määrä 16 kpl, 12/2024	Työpaikkojen määrä 31 kpl, 10/2025
Työttömien terveystarkastus-ten lisääminen	Terveystarkas-tuksia/vuosi	51 kpl (v.2019 62 kpl)	Ei tietoa	Prosessi saatu Pirhan kanssa uudelleen toimivaksi, ja lakisääteisiä terveystarkastu ksia aloitettu tekemään vuoden -23 lopussa.	Prosessi saatu Pirhan kanssa uudelleen toimivaksi.	Prosessi saatu Pirhan kanssa toimivaksi.
Työ- ja toimintakykyä parantavat toimenpiteet	Toimeentulo-tukea pitkä-aikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, % asuk-kaista ind 4021. Työkyvyttömyy seläkettä saavien 25–64-vuotiaiden osuus vastaavan ikäisestä väestöstä., ind 306 Lasten pienituloisuus-aste ind 228 Maksuhäiriöis-ten määrä	v.2020 1,5%, v.2019 1,4% Vähentynyt hieman: v. 8,9% 2020 (280 hlöä), 9,0% 2019 (289 hlöä), 8,9% 2018 289 hlöä). Lasten pienituloisuusaste: 15,8 %, v.2019 15,6. Koko maa v.2020 11,1, Hämeenkyrö 11,4. Maksuhäir.määräst ä ei ole tietoa saatavissa kunnittain. Lasten pienituloisuus-aste 15,3 % (173 alle 18v. lasta).	Kaupunki on järjestänyt Kuntouttavaa työpajatoimintaa johon on voitu ohjata työ- ja toimintakyvyn edistämistä tarvitsevia asiakkaita. Toimeentulotukea pitkä-aikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, 1,5 % asukkaista. Lasten pienituloisuus-aste 14,6% (164 lasta).	Kaupunki on järj. työpaja-toimintaa omana toimintana, johon on voitu ohjata työ- ja toimintakyvyn edistämistä tarvitsevia asiakkaita. Nuorille työttömille on tarjottu mielen-terveyden ensi-apukoulutusta. Toimeentulotu kea pitkä-aikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, 1,2 % asukkaista. Lasten pienituloisuus-aste 17,7% (197 lasta)	Kaupunki on järjestänyt pajatoimintaa omana toimintana, johon on voitu ohjata työ- ja toimintakyvyn edistämistä tarvitsevia asiakkaita. Nuorille työttömille on tarjottu mielenterveyden ensiapu koulutusta. Toimeentulotu-kea pitkä-aikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, 1,1 % asukkaista. Pienituloisuusast e: ei uutta tilastoa.	Toimeentulo-tukea pitkä-aikaisesti saaneet henkilöt ei uutta tilastoa. Pienituloisuusaste v.2024 19,2% (pienituloisiin kotitalouksiin kuuluvien alle 18v. osuuden kaikista alueella asuista alle 18-vuotiaista. 209 hlöä.

Ikaalinen

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	4.Turvallinen elinympäristö
TAVOITE	Päihteiden käytön vähentäminen

TOIMENPIDE	MITTARIT	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025	
Ehkäisevän päihdetyön (EPT) ryhmän toiminnan vakiinnut-taminen	Toteutui/ei toteutunut	EPT-suunnitel-ma hyväksytty valtuustossa 5/2021, kokoontunut kerran	Kokoontui kerran.	Toteutui. Kokoontui 2 krt	Toteutui. Kokoontui 2 krt	Toteutui. Kokoontunut 3 kertaa/v.	
Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2021–2025 toimenpiteiden toteutus vuosittain	Toteutetut toimen-piteet	Suunnitelman toimenpiteiden toteutus vähäistä v.2021, puheeksi-otto- ja lyhyt-neuvontakoulutus sote-henkilöstölle ja tähän liittyvä tilastointi.	Ehkäisevän päihdetyön suunnitelman jalkautus hallintokuntiin ja sidosryhmiin.	Osittain toteutunut jalkautuminen	Osittain toteutunut.	Toteutunut. kampanjoita, ehkäisevän päihdetyön viikon tapahtumia, EPT-kysely jne.	
Ennaltaehkäise-vät luennot (perusopetus)	Toteutui/ei toteutunut Määrä/osal-listujat Kouluterveys-kysely	Huumeluennot marraskuussa –21 vanhemmille ja oppilaille koulu- ja nuorisotoimen yhteistyönä.	Camera obscura – toimintamalli toteutui keväällä 2022	Luento Ikata:lla	Luento Ikata:lla	Päihteetön koulukiertue-luennot 6.-9. luokkalaisille syksyllä -25.	
Hyvinvointi-luennot, lyhytkurssit elämänhallin-nasta (vapaa sivistys)	Toteutunei-den määrä	1 toteutunut	Ei tietoa.	Toteutui Hyvän nepsy-arjen peruspilarit – luento, Eettisyys ja henkisyys erityisherkän vahvuutena – luento, Terveellisillä elämäntavoilla paino hallintaan -lyhytkurssi	Toteutui:MT-ensiapu- koulu-tukset , Arki-ryhmät /startti, Martta-liitto ja työpaja. Kansalaisopistolla Terveellisillä elämäntavoilla paino hallintaan, Superfoodia Suomen luon-nosta ja Mielen-terveyden ensiapu-koulutus.	Kansalaisopisto: Erityisherkkyyden piirteitä ja palautumisen tärkeyttä luento sekä Omavaraisen elämäntavan mahdollisuudet nykyaikana-lyhytkurssi.	
Päihteettömät tapahtumat nuorille	Toteutui/ ei toteutunut, toteutuneet tapahtumat	Vienola Friday fun –tapahtuma 8/2021, osallistujia 150.	Vienola Friday fun –tapahtuma 8/2022	Nuorisopalvelut järjestäneet mm. Vappubileet, koulujen päät-täjäiset, Ffun friday – tapahtumia (yökoris, olympia-laiset ym.), syys-karnevaalit, retki Kankaanpään nuorisotilalle, Halloween party, itsenäisyyspäivän juhla. Kaikki nuorisopalvelui-den tapahtumat ovat päihteettömiä.	Toteutui. Kasino Fun festival-tapahtuma, Nuorisotilan tapahtumat ympäri vuoden päihteettömiä.	Toteutui. Nuorisopalveluis-sa useita päihteettömiä tapahtumia koko vuoden. Moniammatillinen tiimi mukana mmm. päihteettömässä konserttitapah-tumassa.	

Ikaalinen

Toteutui	Toteutui osin	Ei toteutunut

PAINOPISTE	**4.Turvallinen elinympäristö**
TAVOITE	**Terveellinen, turvallinen ja ympäristöarvot huomioiva asuinympäristö**

TOIMENPIDE	**MITTARIT**	TOTEUTUMINEN 2021	TOTEUTUMINEN 2022	TOTEUTUMINEN 2023	TOTEUTUMINEN 2024	TOTEUTUMINEN 2025	
Liikenneturvallisuussuunnitelman päivittäminen (työryhmä)	Toteutui/ei toteutunut	Toteutunut, täydennetty liikenteen vaaranpaikkakyselyllä.	Ei toteutunut, vuosittaiset vaaranpaikkakorjaukset tehty.	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	
Ajo-opetusluentoja ikääntyneille autoilijoille	Toteutui/ei toteutunut	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Ikäautoilijoiden kuntokurssi; Toteutui keväällä 2023 (2 osainen).	Toteutui	Toteutettiin keväällä 2025. 30 osallistujaa.	
Turvallisuuskysely kuntalaisille	Toteutui/ei toteutunut	Toteutui keväällä -21	-	Ei toteutunut	Ei toteutunut	Hyvinvointi- ja turvallisuuskysely	
Esteetön > turvallinen ympäristö	Indikaattori ilmaisee vuoden aikana kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden 65 vuotta täyttänei-den potilai-den hoitojaksojen lukumäärän 10000 vastaavan ikäistä asukasta kohti.	Vuonna 2021 163 hoitojaksoa. (Vuonna 2019 78 hoitojaksoa. Vuonna 2020 74 hoitojaksoa.)	Kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden hoitojaksoja oli vuonna 2022 86.	Kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden hoitojaksoja oli vuonna 2023 56.	Kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden hoitojaksoja 65 vuotta täyttäneillä oli vuonna 2024 89 ind 3959. Ind 5308 skaalattu HYTE-ind. 55.	Päivitys kerran vuodessa. Ei uutta tilastoa.	
Kunnassa on toimeenpanosuunnitelma iäkkäiden kaatumistapaturmien ehkäisystä	kyllä/ei	Ei	Ei	Ei toimeenpanosuunnitelmaa. Kaatumisen ehkäisy pilotointiryhmä toteutettu.	Ei toimeenpanosuunnitelmaa. Kaatumisen ehkäisyn pienryhmätoiminta käynnistyi vuonna 2024 Voimaa vuosiin – hankkeen kautta. Ryhmiä yhteensä 4kpl.	Ei toimeenpanosuunnitelmaa. Kaatumisen ehkäisyryhmiä käynnissä	
Koettu tyytyväisyys/ onnellisuus /turvallisuus Ikaalisissa kasvaa	Turvallisuus/ hyvinvointikysely	Turvallisuuskysely kevät 2021: vastanneita 140 hlöä, koettu turvallisuus: erittäin hyvä 50%, melko hyvä 48,6%	-	Ei toteutunut	-	Hyvinvointi- ja turvallisuuskysely toteutettu.	
Houkuttelevan kävely, -pyöräily- ja retkeilyympäristön luominen ja esilletuonti	Toteutunut / ei toteutunut	Toteutunut. Verkostoa kunnostettu. Kevyen liikenteen väyliä on kaupungin hoidettavana	Toteutunut.	Toteutui, mm. Pirkan taival reitin raivaus, Kristan lenkin ja Kylpylän valaistun ladun pintojen parannus.	Toteutunut	Toteutunut, Kylpylä-Vatularetkeilyreitin raivaus, Pirkan Taivalulkoilureittisuunnitelma	

		yhteensä noin 17,8 km. Valtiolla on hoidettavana noin 7,4 km.				
Monipuolinen tonttitarjonta	Myytävien tonttien määrä	Myynnissä 42 tonttia.	Omakotitontteja 53 kpl, rivitalo-tontteja 4 kpl, kerrostalotont-teja 1 kpl, liiketontit 4 kpl, teollisuustontit 20 kpl	Omakotitontteja 53 kpl, rivitalo-tontteja 4 kpl, kerrostalotont-teja 1 kpl, liiketontit 4 kpl, teollisuustontit 20 kpl	Omakotitontteja 45 kpl, rivitalo-tontteja 4 kpl, kerrostalotont-teja 1 kpl, liiketontit 1 kpl, teollisuustontit 20 kpl	Omakotitontteja 42 kpl, rivitalo-tontteja 7 kpl, kerrostalotont-teja 1 kpl, liiketontit 4 kpl, teollisuustontit 14 kpl
Kotouttaminen	Päivitetty Kotouttamis-ohjelma	Hyväksytty kvalt 24.5.2021	Hyväksytty kvalt 24.5.2021	Hyväksytty kvalt 24.5.2021	Kotoutumis-ohjelma käsitelty alueen työllisyys-lautakunnassa 11.11.2024	Hyväksytty. Nykyisellään kotoutuminen näkyy kaupungin talousarviossa ja tilinpäätöksessä, sekä koulujen ja esi-opetuksen lukuvuosi-suunnitelmissa.
Yksinäisyyden väheneminen	Turvallisuus/ Hyvinvointiky sely, Kouluterveys kysely	Kouluterv. Kysely 2021: 8. ja 9.lk: Tuntee itsensä yksinäiseksi tytöt 14,5 % (v.2029 20%),sukupuole t yht. 11,9 %	-	8.-9. lk 17%, 4.-5.lk 3% Lukio 1.-2. lk 16%.	-	Tuntee itsensä yksinäiseksi 8.-9. lk 13% , ind 4712. 4.-5.lk 4%. Lukio 1.-2. lk 13%.
Kouluympäristön terveellisyys, turvallisuus ja kouluyhteisön hyvinvointi	Toteutui/ei toteutunut, toimenpiteet koulun Hyvinvointi-kyselyyn liittyen Kouluympäris tön terveel-lisyys, turval-lisuus ja kouluyhteisö n hyvinvointi tarkasta-minen 3 v. välein, tarkastus tehty. 5/5 koulut	Tarkastukset sovittu toteutettavaksi 1-2/2022. Tarkastuspöytä-kirjat tiedoksi sivistyslautakun taan.	Tarkastukset tehty lainmukaisesti	Tarkastukset tehty lainmukaisesti	Tarkastukset tehty lainmukaisesti	Tarkastukset tehty lain edellyttämällä tavalla.
Nuorten turvataitojen lisääminen	toteutui/ei toteutunut Tunnetaito-harjoitukset koulussa, vakassa ja nuorisotyössä	Tunne- ja vuorovaikutus-tunnit kasiluokkalaisil-le toteutunut.	Camera obscura, hyvän mielen taitomerkit	Järjestetty; etsivässä nuorisotyössä ja starttipajalla	Järjestetty; etsivässä nuorisotyössä ja starttipajalla	Toteutui. Perusopetuksessa turvataitoja opetetaan osana opetussuunnitel-maa.
Lasten ja nuorten nettiturvallisuu-den lisääminen digikoulutuksilla	Someturvalli-suusluennot Kouluterveys-kysely (mm. seksuaalinen häirintä, kiusaaminen)	8.-9. lk seksuaalinen häirintä netissä kasvanut (tytöt 35% -> 43,5%) Ei ole kiusattu koulussa lukuvuoden aikana 4.-5. lk 55% 8.-9. lk 70%	-	Järjestetty perusopetuksessa Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, 22% 8.ja 9.luokan oppilaista, ind. 4938.	-	Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, 19% 8.ja 9.luokan oppilaista, ind. 4938. Kokenut seksuaalista kommentointia,

				Kokenut seksuaalista kommentointia, egdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, 13% 4.ja5.luokan oppilaista, ind 4888.		ehdottelua, viestittelyä tai kuvamateriaalin näyttämistä vuoden aikana, 12 % 4.ja5.luokan oppilaista, ind 4888. Ei ole kiusattu koulussa lukuvuoden aikana 4.ja5.lk 66% , 8.-9. lk 69% (82/119)
Lähisuhdeväkiva-ltaa vähennetään Marak-toimintamallilla Marak=vakavan parisuhdeväkival-lan riskin-arvioinnin ja uhrin auttamisen moniammatillinen menetelmä	Marak-toimintamallin käyttöönotto Ikaalisissa, kontaktimäärät vuosittain. Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana %	Toimintamalli käyttöönotettu poliisin ja sosiaali- ja terveystoimen kesken. Fyysisen väkivallan kokemus 8.-9. lk: tytöt 21,2 %, pojat 11,1 %, ka. 16,5 % (2019 12,5%). 4.-5. lk 15,2%	Marak-toimintamalli käytössä sos.toimen ja poliisin yhteistyönä.	Marak-toimintamalli käytössä sos.toimen ja poliisin yhteistyönä. Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana %, 8.ja 9. lk1 12%. 4.-5. lk 14,4% Huom! Henkinen väkivalta 8.-9. lk: 27,2% (v. 2021 23,5%)	Marak-toimintamalli käytössä sos. toimen ja poliisin yhteistyönä.	Kokenut vanhempien tai muiden huolta pitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana %, 8.ja9. lk1 8 % (10 nuorta). 4.-5. lk 15,0 % (20 lasta). Vanhempi uhannut väkivallalla 3% 8.ja9. lk. Koulukiusattuna vähint. kerran viikossa 9% 8.-9,lk ja 8% 4.-5. lk (11 lasta).

LIITE 2. Hyvinvointisuunnitelman mittareita

Kouluterveyskysely
(PUHTI-raportti; kunnan vahvuudet ja heikkoudet)
Sairastavuusindeksi, Työkyvyttömyysindeksi, elivoimaindeksi
TEAviisari
HYTE-kertoimet ja nousevat indikaattorit
Kuntaliiton hyvinvointi-indikaattori
Kuntalaiskyselyt; nousevat kehittämiskohteet
Päihdetilannekysely
Harrastajamäärät; kuntosali, liikuntahalli
Liikuntaneuvonta; asiakasmäärä, saavutetut toimenpiteet
UKK instituutin kustannuslaskuri
Liikuntaseura-avustukset
Lähitori; asiakasmäärät
EPT- toiminta ja EPT- suunnitelma; tapahtumat, kokoukset, suunnitelma K/E
Pakka-toiminta; tapahtumat, kokoukset
Päihdeavain-indikaattorit soveltuvin osin
Poliisin rikostilastot ml. liikennerikkomukset
Kansalaisopiston kurssitarjonta, osallistujamäärät
Kirjastojen kävijämäärä, lainamäärät, tapahtumat ja mm. kirjakassitoiminta
Kulttuurihyvinvointi mm. elokuvat, tapahtumat
Äänestysaktiivisuus %
Move-tulokset ja -prosessi; tapahtumat, yhteistyötahot
HarrastamisenSuomen malli- toiminta; kerhojen määrä, osallistujamäärät
Ankkuri-toiminnan asiakasmäärät
Koulupudokkaat ja poissaolot
Koulutuspaikkojen määrä
Etsivä nuorisotyö, asiakasmäärät
Starttipaja, asiakasmäärät
Ohjaamo, asiakasmäärät
Asiointipisteen käyttömäärä; asiakasmäärät
Nuorisotilojen käyttö, asiakasmäärät
Kiusaamistilastot
Koko kylän vanhempainillat K/E, yhteistyötahot
Varhaiskasvatuksen teemaillat K/E, määrät
Kotoutumisohjelma ja kotoutumiskoulutukset; opiskelijamäärät/koulutuskerrat
Osallistavabudjetointi, sisältö
Foorumit ja neuvostot K/E, aloitteiden määrät
Yhteisölliset talkoot -tapahtumat; aihe ja määrät

Evat K/E, määrät
Liikenneturvallisuustyöryhmä; kokoukset, yhteistyötahot, nostetut aiheet
Työllisyystilanne %
Valmiussuunnitelma sekä turvallisuussuunnitelma
Asiointiliikenne ja kulkuyhteydet
Esteettömyyskartoitukset
Liikuntapaikat

LIITE 3 . Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellisten hyvinvointisuunnitelmien keskeiset painopisteet ja tavoitteet

Suunnitelma	Keskeiset painopisteet ja tavoitteet
Pirkanmaan alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2029	Yhteiset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet ovat: 1) yksilöllisten hyvinvointia edistävien valintojen mahdollistaminen, 2) aktiivisen elämäntavan edistäminen, 3) mielen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen, 4) osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen sekä 5) arjen turvallisuuden ja hyvinvointia tukevan elinympäristön vahvistaminen. Toimenpiteissä korostuvat yhdenvertaisuus, mielenterveyden edistäminen, elintapaohjaus, kohtaamispaikkatoiminta, kulttuuri- ja luontohyvinvointi, turvallisuusyhteistyö sekä tiedolla johtaminen.
Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2023–2026	Tavoitteena on edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia yhteisten HYTE-painopisteiden kautta. Keskeisiä tavoitteita ovat terveellisten elintapojen tukeminen, liikkumisen lisääminen, mielen hyvinvoinnin vahvistaminen, osallisuuden lisääminen sekä turvallisen kasvuympäristön edistäminen. Suunnitelmassa korostuvat varhainen tuki, palvelujen saavutettavuus, yhdenvertaisuus sekä kuntien, hyvinvointialueen ja kolmannen sektorin yhteistyö.
Neuvolasuunnitelma 2023–2026	Neuvolatyössä painottuvat raskaana olevien, lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen, varhainen tunnistaminen ja tuki sekä palvelujen yhdenvertainen saatavuus. Erityisiä kehittämiskohteita ovat vanhemmuuden tukeminen, lasten kehityksen seuranta, mielenterveyden ja varhaisen vuorovaikutuksen vahvistaminen, jatkuvat asiakassuhteet sekä moniammatillinen yhteistyö.
Opiskeluhuoltosuunnitelma 2023–2026	Keskeisiä tavoitteita ovat yhdenvertaiset opiskeluhuoltopalvelut, opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistaminen, turvallinen opiskeluympäristö, opiskelijoiden osallisuus sekä mielenterveyden tukeminen. Painopisteitä ovat erityisesti kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisy, poissaoloihin puuttuminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen, opiskeluhuoltopalvelujen saavutettavuus sekä varhainen tuki mielenterveyden haasteissa.
Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma 2026–2029	Painopisteinä ovat ikääntyneiden fyysisen terveyden ja terveellisten elintapojen tukeminen, mielen hyvinvoinnin ja osallisuuden vahvistaminen sekä arjen ja lähisuhteiden turvallisuuden lisääminen. Tavoitteissa korostuvat toimintakyvyn ylläpitäminen, yksinäisyyden vähentäminen, omaishoitajien huomioiminen, turvallinen asuminen sekä digi- ja lähipalvelujen saavutettavuus.
Ehkäisevän päihdetyön suunnitelma 2026–2029	Suunnitelman tavoitteena on vähentää alkoholi-, huume-, nikotiini- ja rahapelihaittoja sekä vahvistaa päihteettömyyttä tukevia valintoja. Painopisteitä ovat päihteiden käytön ja riippuvuuksien varhainen tunnistaminen, haittojen ehkäisy, tiedon lisääminen, Pakka-toimintamallin kehittäminen sekä erityisesti nuorten, ikääntyneiden ja muiden haavoittuvien ryhmien tukeminen. Suunnitelmassa nostetaan esiin myös nikotiinituotteiden käytön lisääntyminen, huumehaitat, peliongelmat ja ikääntyneiden riskikäyttö.

LIITE 4. Sanasto

EPT= ehkäisevä päihdetyö

ENT= etsivä nuorisotyö on matalan kynnyksen tukea, jonka tarkoituksena on olla nuorten tukena heidän elämäntilanteissaan ja auttaa heitä löytämään tarvitsemansa palvelut. Se on vapaehtoista ja luottamuksellista, kohdentuu alle 29-vuotiaisiin nuoriin.

Harrastamisen Suomen malli (HSM) = Harrastamisen Suomen mallin tavoitteena on mahdollistaa jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

HYTE = Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

HYTE-kerroin = Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien valtionrahoituksen perusteeksi otettu käyttöön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin.

Indikaattori = Tunnusluku, joka kuvaa esimerkiksi väestön hyvinvointia tai terveyden kehitystä.

IPC-menetelmä= IPC-menetelmää käytetään 12-18-vuotiaiden nuorten masennusoireilun ehkäisyyn ja hoitoon.

Kotouttaminen = termiä ei enää käytetä, viittaa passiiviseen toimintaan

Kotoutuminen = nykylainsäädännön mukainen termi, asiakkaan aktiivinen integroituminen yhteiskuntaan

KTK=Kouluterveyskysely

Lipas = valtakunnallinen paikkatietokanta julkisista liikuntapaikoista, ulkoilureiteistä ja virkistysalueista.

Lähitori= Pirhan järjestämää palveluohjausta ja matalankynnyksen avointa toimintaa. Ikaalisissa paikkana Jyllin kodit.

Move-testit = perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn valtakunnallinen mittaus- ja palautejärjestelmä

Nuva= nuorisovaltuusto

Ohjaamo = Ohjaamo on kaikille alle 30-vuotiaille tarkoitettu paikka, jossa saa maksutonta apua ja tukea monenlaisiin asioihin opiskelusta ja työllistymisestä asumiseen ja kaikkeen näiden väliltä.

Osallistuva budjetointi (osbu) = toimintatapa, jossa kuntalaiset päättävät tietyn rahasumman käytöstä.

Pirha= Pirkanmaan hyvinvointialue

Prosessi-indikaattori = prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Päihdeavainindikaattori= Päihdehaittojen riskiä ennakoivat ja selittävät tekijät

Sote-palvelut= Hyvinvointialue järjestää jäsenkunnilleen laajan perustason palvelut eli kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut.

Sotkanet = Tilasto- ja indikaattoripankki, joka tarjoaa kaikista Suomen kunnista viimeisimpään voimassa olevaan kuntajakoon perustuen keskeisiä väestön hyvinvointia ja terveyttä koskevia tilastotietoja

Sovari-palautekysely= vaikutusmittari, joka mittaa sosiaalista vahvistumista etsivän nuorisotyön ja starttipajan asiakkailta. Se tuottaa tietoa toiminnan laadusta ja vaikutuksista elämäntaitoihin. Tietoa tuotetaan valtakunnallisesti, alueellisesti ja palveluyksiköittäin.

STM= sosiaali- ja terveysministeriö

Starttipaja = Työpajatoiminta on tarkoitettu nuorille ja aikuisille, jotka tarvitsevat tukea löytääkseen oman polkunsa. Nuorten työpajatoiminta on suunnattu alle 29-vuotiaille.

Teaviisari = työväline kunnille, hyvinvointialueille ja kouluille. Tiedot kuvaavat terveydenedistämisaktiivisuutta eli kunnan ja hyvinvointialueen toimintaa asukkaidensa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

THL= Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Tulosindikaattori= Kuntien tulosindikaattorit ovat tilastollisia mittareita, jotka kuvaavat muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

Vaka = varhaiskasvatus

Vähimmäistietoindikaattori = Vähimmäistietosisältöasetus määrittelee kaikille yhteisen mittariston/indikaattorit ja niiden tuottamisen tavan. Vähimmäistietosisällön määrittelyllä taataan, että kerättävä tieto on vertailukelpoista.

Yhdyspintatyö = Yhdyspinnat ovat kahden tai useamman organisaation toiminnallisia rajoja ja yhteistyön paikkoja